

PODKLADY PRO ROZBOR UDRŽITELNÉHO ROZVOJE ÚZEMÍ

1. ŠIRŠÍ VZTAHY ŘEŠENÉHO ÚZEMÍ

1.1 POSTAVENÍ LIBERECKÉHO KRAJE V RÁMCI EU

Liberecký kraj leží v severním cípu České republiky při hranici s Polskem v délce cca 130 km a s Německem v délce cca 20 km. Výhodná poloha kraje je dána blízkostí dvou velkých průmyslových a správních center – Praha a Drážďany (Německo) a rozvíjejícími se vazbami na hlavní evropské dopravní tahy Berlin – Praha – Vídeň a Lipsko – Dresden – Wrocław. Prodloužení rychlostní silnice R10/R35 spojující Prahu a Liberec silnicí I/35 v upravené trase a parametrech Liberec – Hrádek nad Nisou – Zittau umožní prostřednictvím silnice B178 Zittau – Weissenberg přímé napojení na dálniční síť (A4) v Německu.

V rámci Evropské unie je v současné době vytvořena jedna výrazná větší zóna globální ekonomické integrace – ústřední oblast EU – pětiúhelník definovaný metropolemi Londýnem, Paříží, Milánem, Mnichovem a Hamburkem. V rámci integrace usiluje Berlín i Praha se svými metropolitními oblastmi o lepší zapojení do evropských struktur. Výhodnou geografickou polohu, blízkost Prahy (cca 100 km), blízkost multimodálních dopravních koridorů III. a IV. jsou integrační procesy, kterých může Liberecký kraj do budoucna využít pro svůj rozvoj.

Města a obce původních okresů Česká Lípa, Liberec, Jablonec nad Nisou a Semily, které byly začleněny do Libereckého kraje, a severní části okresu Děčín (Šluknovský výběžek) spolu s územím v SRN (část Saska) a Polsku (část Dolnoslezského vojvodství) se spojily za účelem řešení společných problémů a koncem roku 1991 ustanovily dobrovolné zájmové sdružení měst a obcí – Euroregion NISA, nejstarší přeshraniční sdružení v novodobé historii ČR. Euroregion zaujímá rozlohu 13 600 km², z toho je 51 % v Polsku, 23 % v Německu a 26 % na českém území a žije zde cca 1,75 mil. obyvatel. V rámci aktivit Euroregionu NISA byla realizována prostřednictvím programu Phare CBC a Interreg celá řada významných přeshraničních projektů, zejména v oblasti dopravní infrastruktury (hraniční přechody, komunikace, atd.) a životního prostředí (ČOV a kanalizační sběrače, atd.), ale i „lidských zdrojů“ (školy, kultura, sport, atd.), které napomohly k zintenzivnění přeshraniční spolupráce. V následujícím programovacím období Evropské Unie (2007 – 2013) dojde bezesporu k dalšímu významnému rozvoji přeshraničních vztahů v rámci naplnění Cíle 3 – Evropské územní spolupráce, realizovaného v řešeném území prostřednictvím navazujících Operačních programů přeshraniční spolupráce ČR – Sasko a ČR – Polsko.

1.2 POSTAVENÍ LIBERECKÉHO KRAJE V RÁMCI ČR

Liberecký kraj zahrnuje území 4 okresů (Česká Lípa, Liberec, Jablonec nad Nisou, Semily) a 10 správních obvodů obcí s rozšířenou působností (ORP) Česká Lípa, Frýdlant, Jablonec nad Nisou, Jilemnice, Liberec, Nový Bor, Semily, Tanvald, Turnov, Železný Brod. Celková rozloha kraje (nejmenšího v ČR) je 3163 km², počet obyvatel se od sčítání lidu v roce 2001 mírně zvýšil a dosáhl k 31.12.2006 hodnoty 430 774.

Postavení Libereckého kraje ve srovnání s ostatními regiony ČR z hlediska základních statistických ukazatelů (obyvatelstvo, osídlení, HDP, nezaměstnanost aj.) charakterizují údaje z následující tabulky č.1.

Liberecký kraj spolu s Pardubickým a Královéhradeckým krajem tvoří NUTS2 – Severovýchod o rozloze 12 440 km² a s počtem 1 488 168 obyvatel (k 31.12.2006). V rámci území NUTS2 jsou intenzivní vztahy se sousedními státy realizovány prostřednictvím přeshraniční spolupráce v rámci Euroregionu Nisa a Euroregionu Glacensis.

Tab.1 Postavení Libereckého kraje ve srovnání s ostatními regiony v České republice (2006)

Kraj	Počet obcí	Obyvatelstvo celkem 1)	Ekon. aktivní % 2)	Výměra km ²	Hustota ob./km ²	Obce III. stupně (ORP)	Města	Podíl měst. obyv.	HDP na 1 ob. v PPS (r.2004)	Míra reg. nezaměstnanosti dle MPSV 1)	Průměr. měsíční mzda (Kč) 3)
ČR CELKEM	6 248	10 287 159	59,3	78867	130	205	529	70,1		7,67	20 844
v tom :											
HL. m. Praha	1	1 188 126	62,0	496	2382	0	1	100,0	33 115	2,72	26 160
Středočeský kraj	1 146	1 175 254	59,8	11015	105	26	74	54,3	14 940	5,32	20 428
Jihočeský kraj	623	630 006	59,5	10057	62	17	46	64,3	14 324	5,68	18 320
Plzeňský kraj	501	554 537	59,5	7561	73	15	46	66,6	15 504	5,60	19 356
Karlovarský kraj	132	304 602	61,5	3315	92	7	28	80,5	12 546	9,20	17 543
Ústecký kraj	354	823 265	60,5	5335	154	16	46	79,1	13 079	13,77	18 527
Liberecký kraj	215	430 774	59,1	3163	136	10	36	77,8	12 778	7,04	18 582
Královéhradecký kraj	448	549 643	59,3	4758	115	15	43	67,8	14 387	6,32	17 913
Pardubický kraj	452	507 751	58,5	4518	112	15	32	61,0	13 451	6,91	17 871
Vysočina	704	511 645	58,5	6796	75	15	33	58,5	13 258	7,10	18 069
Jihomoravský kraj	672	1 132 563	57,8	7196	157	21	48	63,0	14 919	8,82	19 016
Olomoucký kraj	397	639 894	58,3	5267	121	13	27	57,5	12 785	8,97	17 639
Moravskoslezský kraj	299	1 249 290	57,3	5427	230	22	39	76,6	13 047	12,58	19 145
Zlínský kraj	304	589 839	58,4	3963	149	13	30	61,1	12 774	7,75	17 866

Zdroj: ČSÚ SLDB 2001, ČSÚ 2006

1) data k 31.12.2006

2) podíl počtu zaměstnaných a nezaměstnaných (pracovní síly) na počtu všech 15-ti letých a starších

3) ekonomické subjekty podnikatelské sféry s 20 a více zaměstnanci (v odvětví finanční zprostředkování bez ohledu na počet zaměstnanců) a všechny organizace nepodnikatelské sféry; vše se sídlem na území kraje

1.3 CHARAKTERISTIKA SOUSEDNÍCH KRAJŮ

1.3.1 KRÁLOVÉHRADECKÝ KRAJ

Královéhradecký kraj zaujímá severovýchodní oblast Čech, s Libereckým krajem má hranici procházející Krkonošemi, Podkrkonoším a oblastí Českého ráje. Součástí jeho území jsou jak pohraniční pohoří (Krkonoše a Orlické hory), tak i Krkonošské podhůří a Polabská nížina. Kraj sousedí na severu a východě s polským Dolním Slezskem, na jihu se stýká s krajem Pardubickým, se kterým byl společně téměř 40 let součástí dřívějšího kraje Východočeského, na západě s krajem Středočeským.

Hospodářskou strukturu kraje lze chápat jako zemědělsko-průmyslovou (s ohledem na vhodné podmínky pro zemědělství v nížinných oblastech kraje) se zvlášť velkým potenciálem pro cestovní ruch a rekreaci v horských a podhorských oblastech. Příhraniční části kraje sousedící s Polskem spadají do Euroregionu Glacensis, v rámci přeshraniční spolupráce vznikla celá řada významných projektů na rozvoj infrastruktury. V současné době chybí kraji vhodná rychlostní komunikace, která by odlehčila zatížení silnic zejména ve směru k hraničním přechodům do Polska (pokračování dálnice D11 směrem na Jaroměř – Trutnov – Královec) i kapacitní spojnice ve směru SZ – JV (R35 v trase od Turnova přes Jičín, Hradec Králové, Svitavy směrem na Olomouc).

Královéhradecký kraj je vymezený územím původních 5 okresů – Hradec Králové, Jičín, Náchod, Rychnov nad Kněžnou a Trutnov, resp. 16 spádových obvodů III.stupně. Celková rozloha kraje je 4758,1 km² (6,03 % rozlohy ČR) a kraj podle své plochy zaujímá mezi 14 kraji ČR deváté místo. Území kraje je členěno na 448 obcí (43 měst). V obcích do 500 obyvatel žije osmina všech obyvatel kraje, což o polovinu přesahuje průměrnou hodnotu v ČR, počet obyvatel obcí s populací vyšší než 10 000 obyvatel je 1/4 pod průměrem ČR a dále velmi mírně klesá. Největším městem je Hradec Králové s 94 255 obyvateli (k 31.12.2006), další města v pořadí jsou populačně výrazně menší (Trutnov – 31 109, Náchod – 20 961, nad 10 tisíc obyvatel mají ještě Jičín, Dvůr Králové nad Labem, Vrchlabí, Jaroměř, Rychnov nad Kněžnou a Nové Město nad Metují). Hustota zalidnění v kraji je podprůměrná (115 obyv./km², tj. 8. ze 14 krajů).

Královéhradecký kraj má vysoký potenciál pro rozvoj cestovního ruchu, jak přírodní, tak i kulturně-historický, postrádá však potřebné kvalitní služby a vyšší aktivitu s cílem rozšíření turistického ruchu a rekreace do méně exponovaných oblastí tak, aby se omezila přílišná koncentrace do významných turistických center, zejména v Krkonoších (Pec pod Sněžkou, Špindlerův Mlýn aj.).

Z hlediska územního plánování zatím neexistuje ÚPD pro kraj jako celek, pouze ÚP VÚC částí kraje, a to Adršpašsko-Broumovsko (schváleno 7.12.2006), ÚP VÚC Hradecko-pardubické sídelní regionální aglomerace (schváleno 18.5.1988, změny a doplňky v r. 1997 a 2001), ÚP VÚC Krkonoše (9.11.1994), ÚP VÚC Orlické hory a podhůří (7.12.2006) a ÚP VÚC Trutnovsko - Náchodsko. Rozpracován byl koncept ÚP VÚC okresu Jičín. Podle starého stavebního zákona bylo ještě zpracováno Zadání územního plánu VÚC Královéhradeckého kraje.

1.3.2 STŘEDOČESKÝ KRAJ

Středočeský kraj leží uprostřed České kotliny, obklopuje hlavní město Prahu a sousedí na jihu s krajem Jihlavským a Budějovickým, na západě s krajem Plzeňským, na severu s krajem Ústeckým a Libereckým a na východě s krajem Královéhradeckým a Pardubickým. Tato poloha výrazně ovlivňuje charakter kraje, který se stává zázemím hlavního města Prahy, je zdrojem pracovních sil pro pražské podniky, doplňuje pražský průmysl a služby, zásobuje Prahu potravinami, poskytuje svůj rekreační potenciál, a je také územím, přes které vedou všechny komunikace, síť a energetické spojení spojující Prahu se všemi kraji České republiky a s evropskými zeměmi.

Středočeský kraj je největším z krajů ČR, jeho charakter však není zcela homogenní - je tvořen třemi oblastmi. První oblastí je tzv. centrální oblast tvořící s hlavním městem Prahou „Pražskou-středočeskou aglomeraci“, ležící na Pražské plošině a zasahující téměř 38 % obcí Středočeského kraje s více než 46 % obyvatel kraje. Mezi touto oblastí a hlavním městem Prahou existují vzájemné těsné vazby. Pro Středočeský kraj je hlavní město Praha významným odbytištěm řady produktů, zvláště pak potravin a cílem dojížděky za prací, vzděláním, kulturou a ostatními aktivitami. Naopak Pražané vyjíždějí do Středočeského kraje za krátkodobou a střednědobou rekreací. Na území této oblasti se nachází těžební a metalurgické podniky, které postupně omezují svoji aktivitu. Druhou oblastí (s cca 25 % obcí a s 24 % obyvatel) je průmyslově zemědělský severovýchod (obilí, cukrovka, zelenina v Polabí, strojírenství, zejména výroba osobních automobilů, dále pak chemie, potravinářství a další průmysl a také lázeňství v Polabí a v Pojizeří). Třetí oblastí (mající cca 37 % obcí a 29 % obyvatel) je lesnatější jih a jihozápad, pro kterou je charakteristické zemědělství (brambory a obilí), a také méně koncentrovaný průmysl, turistické oblasti, zdroje pitné vody, hydrocentrály.

Středočeský kraj se skládá ze 12 původních okresů (Benešov, Beroun, Kladno, Kolín, Kutná Hora, Mělník, Mladá Boleslav, Nymburk, Praha-východ, Praha-západ, Příbram a Rakovník), resp. 26 spádových obvodů III. stupně. Celková rozloha kraje 11 015 km² činí 13,96 % rozlohy ČR. Má 1146 obcí, přičemž funkci krajského centra zastává hlavní město Praha (1 188 126 obyvatel k 31.12.2006), tvořící samostatný kraj. Méně než 500 obyvatel má 65 % obcí a žije v nich cca 16 % obyvatel kraje. Největší obcí kraje je Kladno (69 276 obyvatel, za ním následuje Mladá Boleslav (43 923 obyvatel), Příbram (34 660 obyvatel), Kolín (30 158 obyvatel). Velký růstový potenciál má zejména Kolínsko v souvislosti s novou průmyslovou zónou celorepublikového významu v Ovčárech (automobilka TPCA). K 31.12.2006 žilo ve Středočeském kraji celkem 1 175 254 obyvatel. Hustota zalidnění 105 obyvatel na km² řadí kraj na 10. místo ze 14 krajů ČR.

Z hlediska územního plánování zatím neexistuje ÚPD pro Středočeský kraj jako celek. Sousední Mladoboleslavsko má zpracovanou Územní prognózu Velkého územního celku Mladoboleslavsko z prosince 2002.

1.3.3 ÚSTECKÝ KRAJ

Ústecký kraj se rozkládá na severozápadě České kotliny. Na jihu sousedí se Středočeským krajem, na východě s krajem Libereckým, se kterým od roku 1960 tvořil jeden kraj - Severočeský a na západě hraničí s Karlovarským krajem a z malé části i s krajem Plzeňským. Severní hranice kraje je i státní hranicí česko-německou, ze strany Spolkové republiky Německo k ní po celé délce přiléhá spolková země Sasko (NUTS1 a NUTS2).

Ústecký kraj byl až do konce 1. světové války nejlidnatější a nejprůmyslovější oblastí Rakousko-uherské monarchie. Stal se průmyslovou základnou ČSR se širokou mezinárodní orientací trhu. Před 2. světovou válkou z území odešlo okolo 100 tisíc obyvatel, po 2. světové válce bylo odsunuto přes 500 tisíc německých obyvatel a oblast dosídlilo přes 300 tisíc obyvatel z vnitrozemí ČSR. Orientace ekonomických činností se pak změnila na těžbu uhlí, energetiku a chemii se všemi navazujícími dopady. Část obyvatel se ještě plně nesžila s krajem, který je obecně spojován s různými negativními aspekty zejména v oblasti životního prostředí jako je např. postižení krajiny exhalacemi nebo měsíční území po povrchových dolech. V současné době je navíc v kraji vysoká nezaměstnanost. Kraj má ale také své pozitivní charakteristiky, např. atraktivní přírodu mimo uhelnou pánev („Zahrada Čech“ Litoměřicko a Lounsko, České středohoří, „Česko-saské Švýcarsko“), dobrou úroveň technické infrastruktury, výhodnou polohu na jedné z hlavních evropských dopravních os (silniční, železniční i říční), dostupnost Prahy i sousedních krajských center atd. Z hlediska fyzicko-geografických i socio-ekonomických charakteristik není kraj homogenní; je možné zde nalézt několik vzájemně se lišících oblastí jako je pánevní oblast v Podkrušnohoří s vysokou koncentrací průmyslu, urbanizací a hustotou osídlení nad 300 obyv./km², zemědělská oblast u jižní hranice kraje méně industrializovaná a urbanizovaná s hustotou osídlení pod 80 obyv./km², Krušné hory, resp. česko-saské pohraničí s omezenými hospodářskými aktivitami, velmi nízkým osídlením (50 obyv./km²) a Děčínsko na jihu více vázané na sídlo kraje a na severu tvořené odlehklým hospodářsky slabším Šluknovským výběžkem.

Ústecký kraj je vymezený územím původních okresů Děčín, Chomutov, Litoměřice, Louny, Most, Teplice a Ústí nad Labem, resp. 16 spádových obvodů III. stupně. Celková výměra území Ústeckého kraje 5 335 km² je 6,76 % rozlohy ČR, v 354 obcích žilo k 31.12.2006 celkem 823 265 obyvatel. Největším městem kraje je Ústí nad Labem (95 436 obyvatel), dalšími významnými centry jsou Most (67 691), Děčín (52 165), Teplice (51 046) a Chomutov (49 817 obyvatel).

Co se týče procesu územního plánování v kraji, byl zpracován Koncept ÚP VÚC Ústeckého kraje (2005). Zákon č. 183/2006 Sb. neumožňuje dokončit rozpracované územně plánovací dokumentace dle původního zákona č. 50/1976 Sb., proto práce na pořízení ÚP VÚC ÚK pořizovatel zastavil. V souladu s novým stavebním zákonem zahájil odbor UPS KÚ ÚK práce na pořízení Zásad územního rozvoje (ZÚR). Zadání ZÚR Ústeckého kraje bylo projednáno v souladu s ust. § 187 odst. 4 zák. č. 183/2006 Sb. a upravený návrh zadání byl schválen Zastupitelstvem Ústeckého kraje v listopadu 2007 s tím, že termín dokončení a schválení dokumentu je stanoven na rok 2009.

Koncepční řešení ZÚR Libereckého kraje reaguje na vazby a vztahy plynoucí z výše uvedených zpracovaných ÚPD okolních krajů.

1.4 CHARAKTERISTIKA PŘÍHRANIČNÍCH REGIONŮ SOUSEDNÍCH STÁTŮ

1.4.1 SPOLKOVÁ REPUBLIKA NĚMECKO - SPOLKOVÝ STÁT SASKO (REGION OBERLAUSITZ – NIEDERSCHLESSEN)

Liberecký kraj hraničí na severu se Spolkovou republikou Německo – **Svobodným státem Sasko** (*Freistaat Sachsen*). Svobodný stát Sasko s hlavním městem Drážďany (*Dresden*) se rozkládá na ploše 18 413 km²; počet obyvatel dosahuje necelých 4,25 milionu, průměrná hustota zalidnění je 231 obyvatel na km². Počet obyvatel s výjimkou velkých měst (Dresden, Leipzig) v posledním období stále klesá (viz tabulka).

Tab.2 Sasko – základní charakteristiky podle krajů a okresů – 1999, 2006

Kreis/Regierungsbezirk/Land (Okres/Kraj/Země)	Počet obcí	Počet obyvatel		Rozloha (km ²)	Hustota zalidnění (ob./ km ²)	
		1999	2006		1999	2006
Dresden, Stadt	1	476 668	504 795	328,30	1 452	1 538
Görlitz, Stadt	1	62 871	57 111	67,22	935	850
Hoyerswerda, Stadt	1	52 249	41 562	86,09	607	482
Bautzen	31	159 127	147 994	955,46	167	155
Meißen	17	153 909	148 840	631,67	244	236
Niederschlesischer Oberlausitzkreis	29	108 095	94 750	1 340,23	81	71
Riesa-Großenhain	23	123 699	112 855	820,51	151	138
Löbau-Zittau	38	157 472	140 982	698,51	225	202
Sächsische Schweiz	26	148 797	138 486	887,87	168	156
Weißeritzkreis	22	125 200	121 239	765,60	164	158
Kamenz	39	156 616	148 500	1 348,94	116	110
Regierungsbezirk Dresden	228	1 724 703	1 657 114	7 930,40	217	209
Regierungsbezirk Leipzig	102	1 096 052	1 072 123	4 385,60	250	244
Regierungsbezirk Chemnitz	214	1 638 931	1 520 537	6 096,84	269	249
Sachsen	544	4 459 686	4 249 774	18 412,83	242	231

Zdroj: Statistisches Landesamt des Freistaates Sachsen - Kamenz (<http://www.statistik.sachsen.de>), data za okresy pouze u Regierungsbezirk Dresden.

FYZICKO-GEOGRAFICKÁ CHARAKTERISTIKA

Sasko lze rozčlenit na několik odlišných geografických regionů:

Na severozápadě se nachází Lipská oblast s Lipskou kotlinou (*Leipziger Tieflandsbucht*) a Dübenským a Dahlenským vřesovištěm (*Dübener und Dahleener Heide*). Ve střední části Saská se rozprostírá Saská pahorkatina (*Sächsische Hügelland*), která zasahuje od duryňsko-saské hranice až k Labi. Na jihozápadě Saská, mezi Duryňskem, Bavorskem, Krušnými horami a Českou republikou se nachází *Sächsische Vogtland* s rozpětím v nadmořské výšce mezi 300 a 900 m.n.m. Východně navazují Krušné hory (*Erzgebirge*) s nejvyšší horou Saská – Fichtelbergem (1214 m) v blízkosti zimního sportovního střediska Oberwiesenthalu. Saské Švýcarsko (*Sächsische Schweiz*) a kaňon Labe se známou skalní pevností (*Bastei*) a výraznými skalními útvary (*Lilienstein, Königstein*) se nachází mezi Míšni a státní hranicí s Českou republikou. Na jihovýchodě Saská se nachází Lužická pahorkatina, která přechází v České republice do Lužických hor (*Lausitzer Bergland*). V jihovýchodním výběžku Saská, v Trojzemí s Českou republikou a Polskem leží malé Žitavské hory (*Zittauer Gebirge*). Severně od Hornolužické pahorkatiny, mezi městy Bautzen, Hoyerswerda, Weißwasser a Görlitz leží Hornolužická krajina rybníků a vřesovišť (*Oberlausitzer Teich- und Heidelandchaft*), ke které se řadí východní části Dolního Slezska.

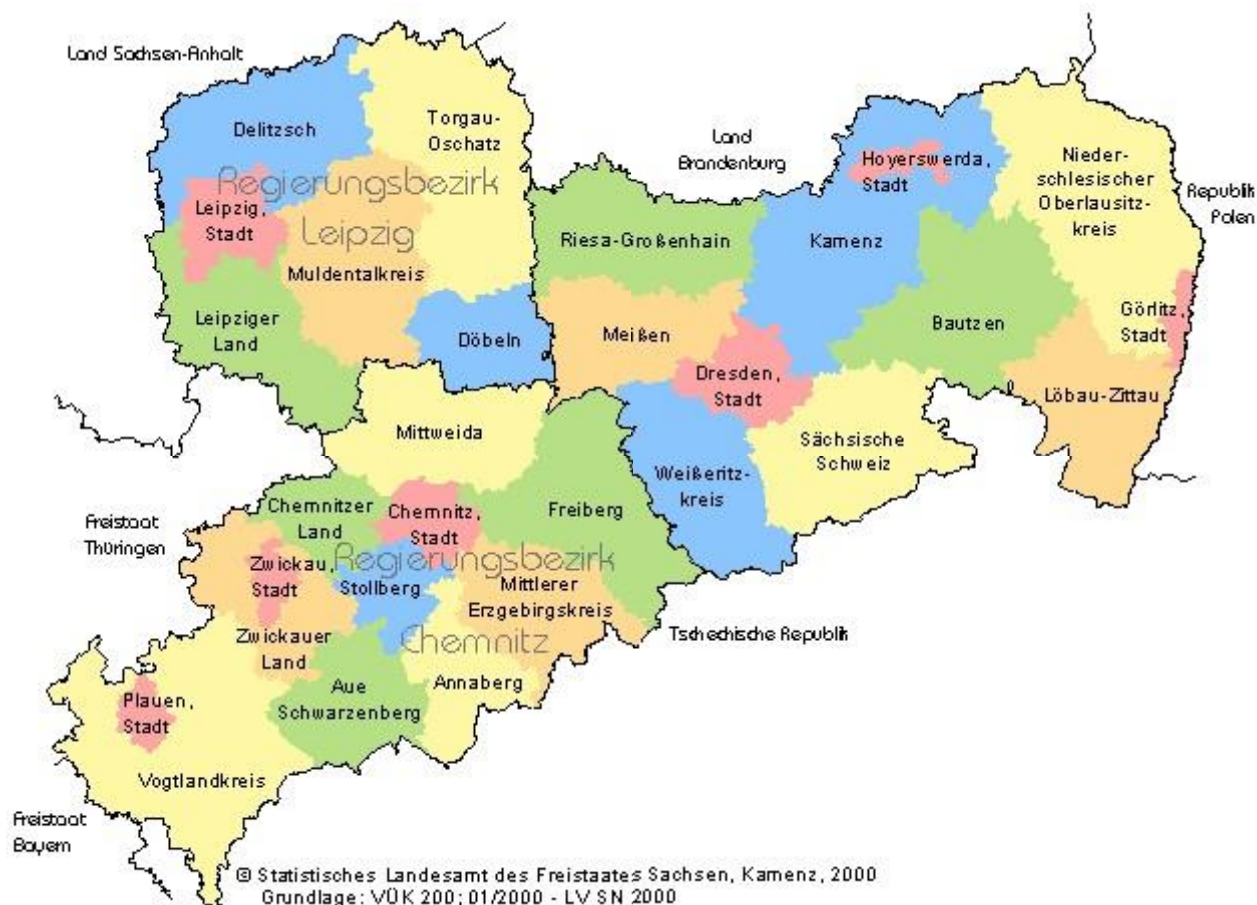
Kromě České republiky (jižní hranice – 454 km – prochází hřebeny Krušných a Žitavských hor) hraničí Sasko na severu s Braniborskem (*Brandenburg*) – 244 km, na severozápadě se Saskem-Anhaltskem (*Sachsen-Anhalt*) – 204 km, na západě s Duryňskem (*Thüringen*) – 265 km, na jihozápadě s Bavorskem (*Bayern*) – 41 km. Východní hranici s Polskem (112 km) tvoří řeka Lužická Nisa.

SOCIÁLNĚ-GEOGRAFICKÁ CHARAKTERISTIKA

Administrativně se Svobodný stát Sasko člení na 3 kraje (Regierungsbezirk) – Dresden, Leipzig a Chemnitz a několik měst se zvláštním statutem (viz mapa):

Sasko má dlouholetou průmyslovou tradici. Prosperitu již v období středověku zajišťovala Sasku těžba stříbra, antracitu a hnědého uhlí, novodobá historie je ve znamení tradičního textilního průmyslu, strojírenství a výroby dopravních prostředků. Po 2.světové válce a 40-letém období plánované ekonomiky v rámci bývalé NDR dochází po roce 1989 k výraznému rozvoji služeb a nových hospodářských odvětví (high-tech). Vznikají nové průmyslové zóny „na zelené louce“ i v přestavbových územích. Mezi nejvýznamnější firmy se v Sasku řadí Audi, Dresdner Bank, Melitta, Strabag a Wella; u městečka Mosel nedaleko Zwickau vyrostla nová továrna na výrobu populárního automobilu VW Golf.

Obr.1 Administrativní členění Svobodného státu Sasko

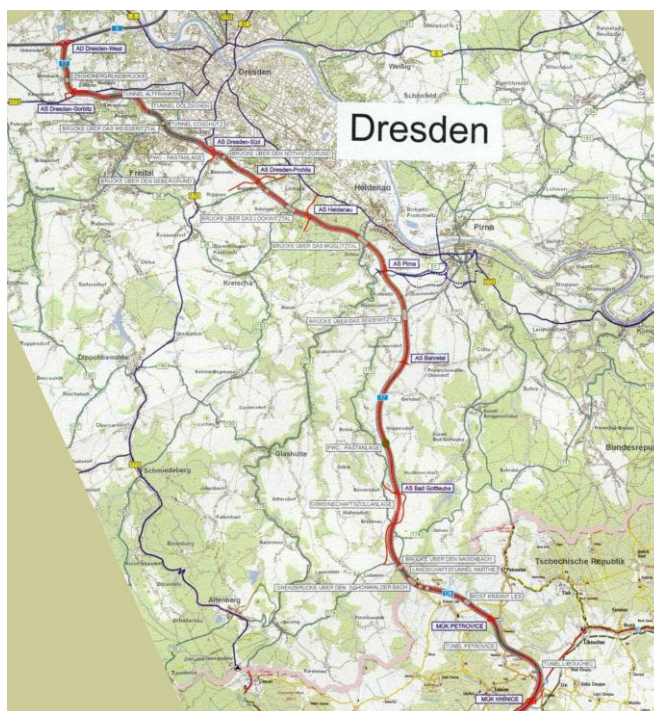

ŠIRŠÍ VZTAHY

Regionální plány a územně-plánovací dokumenty na saské straně řeší i problematiku „širších vztahů“. Zemský plán rozvoje území Saska (Landesentwicklungsplan Sachsen) 2003 si v oblasti mezinárodní a přeshraniční spolupráce vytýčil následující cíle:

Cíl 1: Transnárodní spolupráce regionů, komunální sféry a sdružení měst a obcí má pokračovat a být intenzifikována především v kooperačním prostoru „CADSES“ (středoevropský, jadranský a jihovýchodní prostor).

Cíl 2: Pro zajištění perspektivnosti regionů v rozšiřující se a sjednocující se Evropě má být rozvíjena **přeshraniční kooperace** a etablovány země přesahující akční prostory.

Obr.2 Dálnice A17 Zdroj: Mapa - www.ceskedalnice.cz

Cíl 3: Orgány regionálního plánování mají se srovnatelnými orgány územního plánování v sousedících oblastech České republiky a Polské republiky intenzifikovat spolupráci a koordinovat územně-plánovací aktivity a opatření především v oblasti protipovodňové prevence a výstavby infrastruktury dle zásad vzájemnosti a rovnocennosti.

Cíl 4: Po vstupu České republiky a Polské republiky do Evropské unie mají orgány regionálního plánování Svobodného státu Sasko se srovnatelnými orgány územního plánování v České a Polské republice vypracovat z existujících regionálních plánů společně přeshraniční územní plány.

Cíl 5: Pro realizaci přeshraničně koordinovaného regionálního rozvoje mají být ve vhodných územích v případě existence partnerských komunálních zájmů společně vypracovány a realizovány přeshraniční koncepce.

Pro rozvoj přeshraniční spolupráce jsou významné cíle z oblasti dopravy, zejména dostavba a nová infrastruktura v saských úsecích panevropských koridorů III (Drážďany/Berlín – Vratislav – Krakov – Kyjev) a IV (Berlín – Drážďany – Praha – Vídeň – Budapešť), elektrifikace a modernizace železniční infrastruktury v panevropském koridoru III (pro osobní dopravu trať mezi Drážďanami a Zhořelcem pro rychlost minimálně 160 km/h, pro nákladní dopravu dostavba a elektrifikace železniční tratě Hoyerswerda – Horka – (Wegliniec) pro rychlost cca 120 km/h).

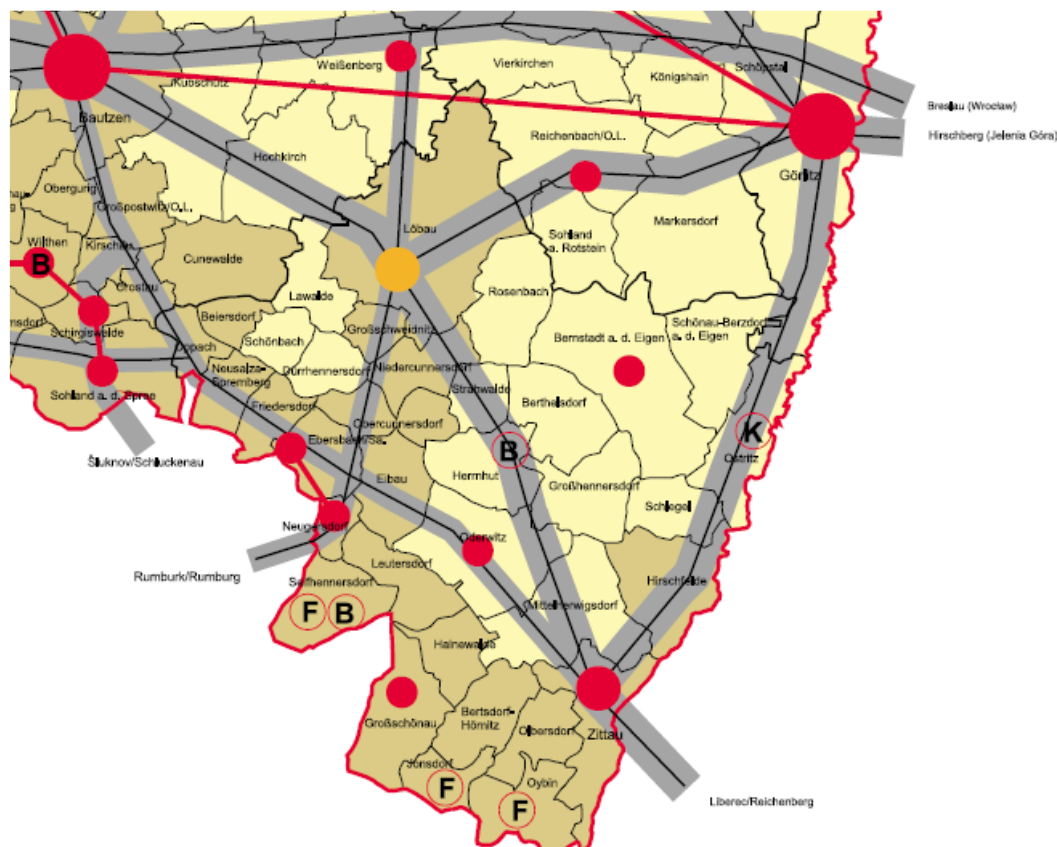
V panevropském koridoru IV má být vybudována vysokorychlostní trať pro provoz rychlostí minimálně 300 km/h.

S ohledem na rozšíření EU je nutno vybudovat mezi Saskem a Českou republikou, případně Polskem kapacitní dálkové silnice. Po zprovoznění dálnice A17 je třeba dobudovat síť spolkových silnic B92, B93, B95, B170, B174 a **B178** (spojuje dálnici A4 přes Löbau a Zittau s rychlostní silnicí R35 na českém území).

SÍDELNÍ STRUKTURA

Sídelní struktura v celém prostoru Libereckého kraje a přilehlých oblastí na české, polské a saské straně je řešena ve schématu širších vztahů.

Obr.3 Sídelní struktura

Zdroj: Regionalplan Oberlausitz-Niederschlesien 2006

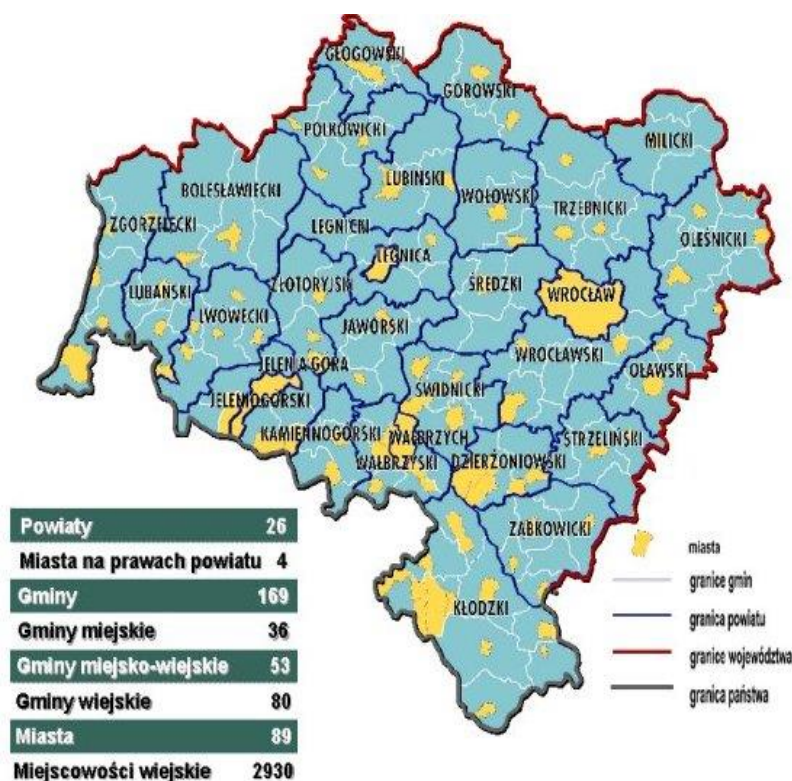
Nejintenzivnější přeshraniční vztahy s Libereckým krajem se na německé straně realizují ve východním cípu Svobodného státu Sasko v oblasti Oberlausitz-Niederschlesien.

Mezi nejvýznamnější příhraniční města v Sasku v oblasti sousedící s Libereckým krajem patří Görlitz (57 111 obyvatel k 31.12.2006), Bautzen (41 779), Löbau (17 695) a Zittau (24 984 obyvatel). Počet obyvatel v důsledku velmi nepříznivé věkové struktury obyvatel a záporného salda migrace stále klesá.

1.4.2 POLSKÁ REPUBLIKA - DOLNOSLEZSKÉ VOJVODSTVÍ

Na severu a severovýchodě hraničí Liberecký kraj s Polskem, resp. v rámci územněsprávní reformy s nově vzniklým **Dolnoslezským vojvodstvím**. Od 1. ledna 1999 bylo zrušeno 49 vojvodství, existujících od 1.6.1975. Místo nich bylo ustanoveno 16 vojvodství nových. Původní

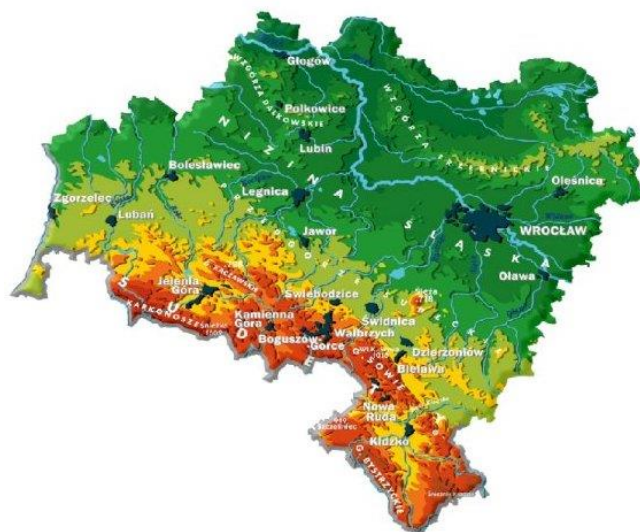
vojvodství Jelenia Góra, sousedící s Libereckým krajem, je dnes po provedené reformě součástí Dolnoslezského vojvodství (*Województwo dolnośląskie*). Rozloha činí 19 948 km², počet obyvatel dosahuje 2,88 milionů (k 31.3.2007). Sídlem vojvodství je Vratislav (Wrocław) s více než 600 tisíci obyvateli. Dolnoslezské vojvodství se dělí na okresy (*powiaty*) – 4 městské (*powiat grodzki*), což jsou města s právy okresu (patří sem bývalá sídla malých vojvodství – Wrocław, Wałbrzych, Legnica, Jelenia Góra) a 26 zemských. Okresy se člení na 36 městských, 53 městsko-venkovských a 80 venkovských obcí (*gminy*), které obvykle tvoří několik sídel nebo jednotlivá města se svými čtvrtěmi. V příhraniční oblasti bývalých Sudet pokračuje proces vylidňování venkova.

Obr.4 Administrativní členění Zdroj: http://www.umwd.pl/inf_stat.html

Kromě hranice s Německem (na západě) a s Českou republikou (na jihozápadě a jihu) sousedí Dolnoslezské vojvodství na západě s Lubušským, na severu s Velkopolským a na východě s vojvodstvím Opolským.

Samospráva vojvodství: Dolnoslezský Oblastní sněm je odpovědný za veřejné úkoly regionálního významu. K výkonu svých rozhodnutí Oblastní sněm ustanovuje vojvodskou správu v čele s maršálkem. Druhý stupeň územní samosprávy představuje okres. K úkolům okresní správy patří veřejná správa, překračující kompetence obcí, jako např. vzdělávání, veřejná doprava, boj s nezaměstnaností apod. Základní jednotkou územní samosprávy je obec, výkonným orgánem je primátor / starosta / fojt (prezident / burmistrz / wójt) – název záleží na velikosti obce.

Obr.5 Reliéf území Dolnoslezského vojvodství

Zdroj: http://www.umwd.pl/inf_stat.html

Reliéf je velmi členitý. Nejvyšším vrcholem je Sněžka (*Śnieżka*) v Krkonoších – 1602 m n.m., nejnižším bodem údolí Odry u obce Dobrzejowice (69 m n.m.). Zhruba 1/3 území zaujímá horský pás Sudet, který přechází v Sudetské podhůří (*Przedgórze Sudeckie*) a Slezskou nížinu (*Niz. Śląska*), na S a SZ v nížinu Slezsko-lužickou (*Niz. Śląsko-Łużycka*). Severovýchod území zaujímají Milicko-glogovské sníženiny (*Obniżenia Milicko-Głogowskiego – kotliny Milicka i Żmigrodzka*), oddělené od Slezské nížiny *Walem Trzebnickim*.

Podnebí je velmi různorodé s převahou oceánického vlivu. Slezská nížina patří k nejteplejším oblastem v Polsku (roční průměrná teplota je 8,5°C), Krkonoše k nejchladnějším (Sněžka - +0,5°C); průměrný roční úhrn srážek se pohybuje v rozmezí 600 – 1150 mm.

Z hlediska **ekonomické struktury** patří vojvodství k průmyslově-zemědělským regionům s vysokým podílem služeb (cestovní ruch). Hospodářsky nejvyspělejší oblastí je okolí Wrocławu a Lubina, k nejzaostalejším regionům patří Wałbrzych a okolí. Velký význam má spolupráce se SRN; zahraniční investice se koncentrovaly do oblasti Wrocławu (Volvo, ABB Dolmel, ECE, Apsys), Koberzyc (Cadbury, Ikea), Polkowic (Volkswagen), Środzie Śląskiej (Roebben).

Województwo dolnośląskie má velké zásoby nerostných surovin; rozvinutá je těžba mědi, zlata a stříbra (*Legnicko-Głogowski Okręg Miedziowy* – nejvýznamnější naleziště měděných rud v Polsku), hnědé uhlí (*Turoszowskie Zagłębie Węgla Brunatnego*), zemního plynu (Wilków, Żuchłów, Załęcze); těžba kamene (*Pogórze Sudeckie*, mj. žula, melafyr), baryt, (Stanisławów, Boguszów-Gorce); v Żarowě je největší polské naleziště kaolinu (nevyužívané). Významná jsou i naleziště ropy (Trzebnica), železné rudy (Kowary), niklu (Szklary), cínu (Gierczyn), uranu; polodrahokamů (Sudety).

Struktura **průmyslové výroby** je pestrá; významnou pozici má hutnictví mědi (KGHM Polska Miedz SA), strojírenství (Wrocław, Świdnica), výroba dopravních prostředků (Jelcz-Laskowice, Wrocław, Twardogóra, Polkowice), chemie (Wrocław, Brzeg Dolny, Jelenia Góra), farmaceutický průmysl (Jelenia Góra, Bolesławiec), sklárství (Stronie Śląskie, Pieńsk, Szczytna); méně významné je oděvnictví (Wrocław, Legnica, Jelenia Góra), výroba nábytku (Wałbrzych, Wrocław, Gryfów Śląski), v útlumu je tradiční textilní průmysl (Bielawa, Dzierżoniów, Wałbrzych, Kamienna Góra).

Zemědělská půda zaujímá 58,6% rozlohy vojvodství (z toho orná půda 45,8%, louky a pastviny 12,3%) lesy 28,3% (nejvíce – nad 48%, v okresech bolesławieckém a jeleniogórském); značná část půdy je neobdělávaná. Nejrozvinutější zemědělství je na východě (Niz. Śląska), pěstuje se zde pšenice, ječmen, cukrovka (50 tis. t = 1/5 polské produkce).

Z hlediska **dopravního napojení** má největší význam železnice Berlin – Poznań – Wrocław – Katowice a silnice Berlin – Legnica – Wrocław – Gliwice (část má charakter dálnice, další úseky jsou ve výstavbě). Nejvýznamnější letiště je ve Wrocławu (Strachowice). Mezi důležité hraniční přechody patří Zgorzelec (se SRN) a Kudowa-Zdrój a Jakuszyce (s ČR). Hlavním komunikačním uzlem Wrocław, vedlejšími Wałbrzych a Jelenia Góra.

Obr.6 Důležité hraniční přechody

Zdroj: http://www.umwd.pl/inf_stat.html

Mezi významná hospodářská odvětví patří **cestovní ruch a lázeňství**; nejrozvinutější je v oblasti Krkonoš (Szklarska Poręba, Karpacz – lyžování, pěší a pobytová turistika), známá je i Kotlina Kłodzka (lázně Świeradów-Zdrój, Kudowa-Zdrój, Łądek-Zdrój, pobytová turistika). Z hlediska kultury a historických památek jsou zajímavá města Wrocław, Trzebnica, Kudowa-Zdrój, Duszniki-Zdrój, Wambierzyce, aj..

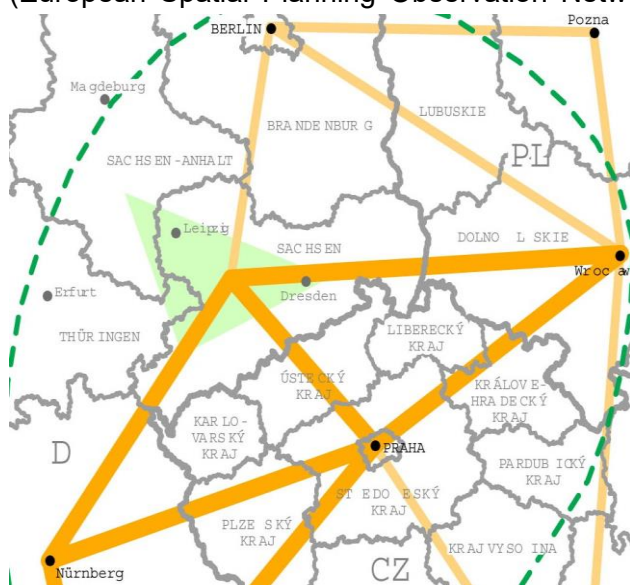
Základním dokumentem územního plánování na regionální úrovni je **Plan zagospodarowania przestrzennego województwa dolnośląskiego** (zpracovatel - Wojewódzkie Biuro Urbanistyczne we Wrocławiu 1999 – 2002), který byl schválen 30.8.2002. Vazby v česko-polském pohraničí (na polské straně) řeší **Studium zagospodarowania przestrzennego pogranicza polsko – czeskiego – część polska** (zpracováno 2004-2005)

Po přistoupení k Schengenskému protokolu se vazby Libereckého kraje s Polskem zintenzivní; předpokladem je dobudování silnice I/35 k hranicím u Hrádku nad Nisou (pokračování přes Polsko do SRN) a dálnice D 11 od Hradce Králové přes Jaroměř, Trutnov, hraniční přechod Královec/Lubawka do Wrocław. Stávajícím hraničním přechodům v Harrachově a Náchodě-Bělovsi se výrazně ulehčí (zejména od kamionové dopravy) a získají význam regionálních a turistických přechodů.

1.5 VAZBY A VZTAHY

1.5.1 SÍDELNÍ STRUKTURA A ROZVOJOVÉ OSY

Pro charakteristiku a grafické vyjádření struktury osídlení a rozvojových os z hlediska širších vztahů je řešené území orientačně vymezeno trojúhelníkem mezi městy Praha, Dresden a Wrocław. Tato města patří z hlediska kategorizace (hierarchie) osídlení podle **Atlasu ESPON** (European Spatial Planning Observation Network) mezi nejvýznamnější. Prahu lze zařadit mezi

potenciální MEGAs (evropská metropolitní centra), Wrocław mezi slabá MEGAs, Dresden mezi nadnárodní centra.

Prahu (1,2 mil. obyv.) můžeme zařadit mezi **evropská (metropolitní) centra**, Dresden (0,5 mil. obyv.) a Wrocław (0,6 mil. obyv.) mezi **národní centra**. Liberec je spolu s dalšími městy na českém území (např. Ústí nad Labem, Hradec Králové, Mladá Boleslav...), území Saska (Bautzen, Görlitz-Zgorzelec) a Polska (Jelenia Góra, Legnica, Wałbrzych) řazen do kategorie **nadregionálních center**. Ostatní významnější střediska (z hlediska sociálně-geografické regionalizace ČR tzv. mikroregionální centra II. stupně) jsou označena jako **regionální centra**.

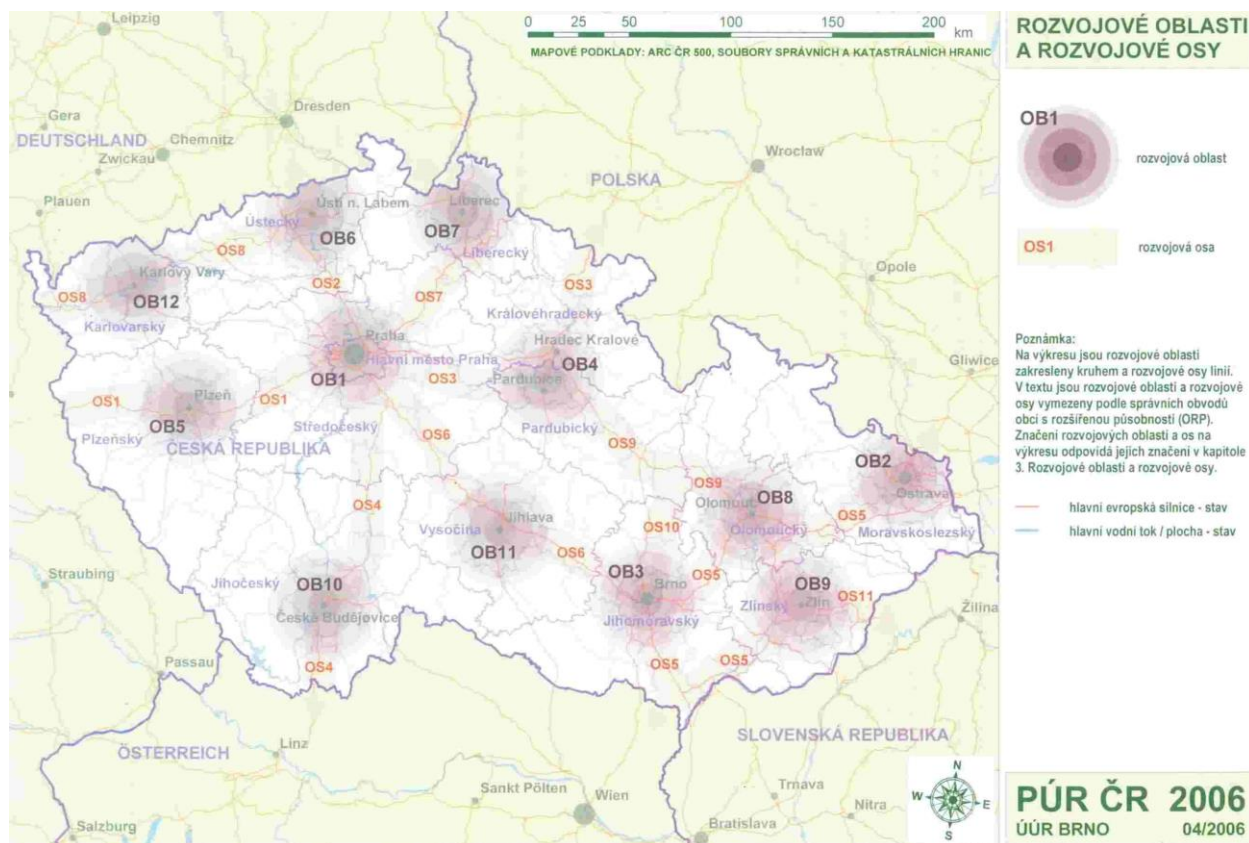
Obr.7 Rozvojové osy - střední Evropa Zdroj: Atlas ESPON

V tomto prostoru lze identifikovat **rozvojové osy evropského významu** (makroregionální) v území podél trasy dálnice A4, A17 a D8, které kopírují evropské multimodální koridory III a IV a **republikové osy s mezinárodním přesahem** (mezoregionální), které tyto koridory propojují (v Libereckém kraji území podél rychlostních silnic R35 a R10 a silnice I/13). Význam těchto „příček“ vzroste po dobudování dálnice D 11, resp. rychlostní silnice R11 od Hradce Králové přes Jaroměř, Trutnov a Královec do Polska (nové propojení na Wrocław) a silnice R35, (I/35), která bude napojena prostřednictvím spolkové silnice B178 na dálnici A4 a dobudování silnice I/13 směrem na Děčín a Ústí nad Labem s napojením na dálnici D8.

1.5.2 VAZBY NA POLITIKU ÚZEMNÍHO ROZVOJE (PÚR ČR (2006))

V rámci Politiky územního rozvoje (PÚR ČR (2006)) byla na území kraje vymezena pouze jediná **rozvojová oblast OB 7** (zahrnuje území správních obvodů ORP Liberec, Jablonec nad Nisou, Česká Lípa a Tanvald, vymezení dle ORP je však velmi nepřesné). Libereckým krajem prochází **rozvojová osa OS 7** (Praha – Liberec – hranice SRN); v rámci širších vztahů procházejí ještě územím rozvojové osy OS 2 (Praha – Ústí nad Labem – hranice SRN) a OS 3 (Praha – Hradec Králové – hranice PR). V zájmu rozvoje dalších oblastí kraje a zintenzivnění mezikrajských vazeb by bylo účelné do výhledu vymežit v rámci aktualizace PÚR ČR (2008) novou rozvojovou osu podél R35 směrem od Liberce na Hradec Králové a na Ústí nad Labem (podél silnice I/13).

Obr.8 Rozvojové oblasti a rozvojové osy v ČR

Zdroj: PÚR ČR 2006

1.5.3 DOPRAVNÍ VAZBY

Z hlediska civilizačních vazeb jsou nejdůležitější vazby dopravní. Evropský parlament a Rada přijaly v roce 1996 směrnice Společenství pro rozvoj transevropské dopravní sítě, které určují orientaci rozvoje multimodální dopravní sítě na území EU, zejména prostřednictvím prosazování propojení a provozní provázanosti národních sítí, podporování jejich využívání a slučitelnosti s cíli Společenství pro životní prostředí. Na třetí Panevropské dopravní konferenci v roce 1997 v Helsinkách byly definovány transevropské dopravní sítě a multimodální dopravní koridory ve středoevropských a východoevropských státech.

Území Libereckého kraje není přímo napojeno na trasy těchto Krétských/Helsinských koridorů. Z hlediska širších vazeb leží území v jihovýchodním kvadrantu koridorů

- **III. multimodální koridor:** Berlin - Wrocław - Katowice - Lvov - Kijev (větve III.A Dresden - Wrocław)
- **IV. multimodální koridor:** Berlin - Dresden - Praha - Bratislava - Győr - Budapešť - Arad - Craiova - Sofia - Istanbul

Do páteřní sítě TINA jsou zařazeny dálnice Berlin – Dresden (A 17) – Praha (D 8) a železniční trať Berlín – Děčín – Praha, do doplňkové sítě TINA rychlostní silnice **R 10 Praha – Turnov a (I/35), R35 st. hranice – Hrádek n. Nisou – Liberec – Turnov** – Hradec Králové – Olomouc – Lipník nad Bečvou, jež zajišťují vazbu na III. i IV. multimodální koridor. Nejbližší vodní cesta v doplňkové síti TINA je Labe a nejbližší letiště v doplňkové síti TINA je Praha – Ruzyně.

Kromě **R 10/35** představují důležité urbanizační či spojovací osy i další komunikace:

- **I/9 Praha – Mělník – Dubá – Zahrádky – Česká Lípa – Nový Bor** – Rumburk/Varnsdorf – SRN (Neugersdorf, Bautzen)
- **I/13 Děčín – Česká Lípa – Nový Bor – Jablonné v Podještědí – Liberec – Frýdlant – Habartice** – Polsko (Zawidów, Zgorzelec). (Komplikovaný úsek I/13 mezi Novým Borem a Děčínem je navržen v nové trase přes Benešov nad Ploučnicí).
- **I/14 Liberec – Jablonec nad Nisou – Tanvald – Jilemnice – Vrchlabí – Trutnov – Náchod**

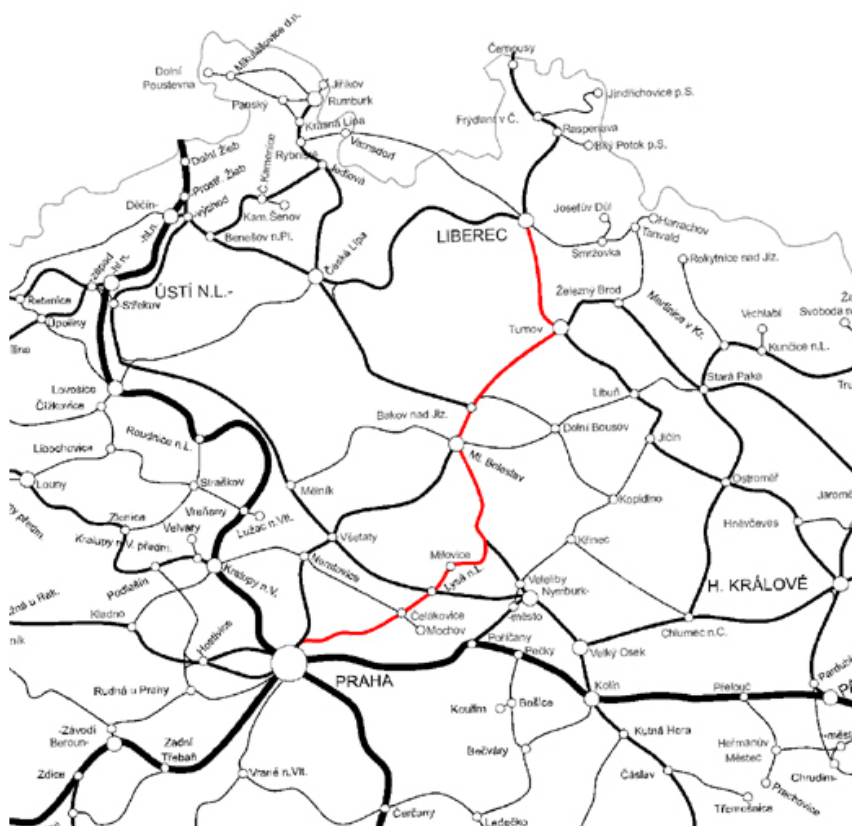

Důležitou roli v dalším rozvoji území hraje kromě dálnic a rychlostních silnic také kvalitní železniční spojení. Libereckým krajem neprochází žádné železniční koridory (do doplňkové sítě TINA není v zájmovém území kraje zařazena žádná železniční trať). Nejbližší významnější tratě v okolí jsou téměř 100 km vzdáleny od krajského města (Praha – Ústí nad Labem – Dresden, Praha – Pardubice – Česká Třebová – Brno/Ostrava, Wrocław – Görlitz – Dresden pro osobní, resp. Wrocław – Więgliniec – Hoyerswerda – střední Německo pro nákladní dopravu). Ve strategických rozvojových dokumentech ČR i SRN je zakotvena také idea výstavby vysokorychlostní trati Berlin – Dresden – Praha – Budapešť, která rovněž míjí území kraje.

Na železniční trati Liberec – Frýdlant – Zawidów je hraniční přechod do Polska pro nákladní dopravu zařazený do systému mezinárodní kombinované dopravy AGTC. Přestože hustota železniční sítě v kraji výrazně převyšuje průměr České republiky. Železniční doprava v kraji však v důsledku zanedbané infrastruktury a špatných technických parametrů nemůže (zejména z hlediska dálkové dopravy) konkurovat silniční dopravě.

Obr.9 Železniční tratě

Zdroj: ČD, mapa žel. tratí

Spojení centra Liberecko-jablonecké aglomerace se SRN a Polskem a zavedení integrovaného dopravního systému umožní realizace projektu Regiotram NISA, který však v důsledku vysoké finanční náročnosti mění svou původní podobu a rozsah prací bude zřejmě výraznějším způsobem redukován. Uvažuje se i o dočasném sezónním zprovoznění železniční trati ze Sklarske Poręby do Harrachova s návazností do Liberce (mj. s ohledem na nutnost zajištění přepravy návštěvníků Mistrovství světa v klasických lyžařských disciplínách v roce 2009).

Na zkvalitnění dálkové železniční dopravy bude mít rozhodující vliv nové spojení Liberce s hlavním městem Prahou v rámci tzv. 5.

železničního koridoru (pracovní název studie) na trase Liberec – Turnov – Mladá Boleslav – Víkava – Milovice – Lysá nad Labem – Praha (viz mapa).

Po realizaci 5. železničního koridoru (po roce 2020) by se spojení Liberce s centrem Prahy mělo zkrátit na cca 75 minut. Trať by měla mít parametry obdobné jako stávající či realizované železniční koridory (nejvyšší traťová rychlost 160 km/h, zdvoukolejnění, elektrizace, provoz jednotek s naklápacími skříněmi). Nejsložitějším úsekem bude trať Liberec – Turnov, kde bude nutné vybudovat několik dlouhých tunelů, které umožní zkrátit jízdní dobu z dnešních nejkratších 40 minut na pouhých 15 minut.

Na stávajících železničních tratích ve směru z Liberce na Ústí nad Labem a Hradec Králové se navrhuje optimalizační opatření, umožňující zvýšení traťové rychlosti a propustnosti.

1.5.4 TECHNICKÁ INFRASTRUKTURA - NADŘAZENÉ TAHY

VODNÍ HOSPODÁŘSTVÍ

- kraj je v zásobování vodou soběstačný, má dostatečně využitelnou zásobu vody. Významná propojení do dalších území zde nejsou, možné je využití přebytků v JZ části kraje (Českolipsko) pro navazující území Středočeského kraje.
- ochrana vodních zdrojů – území je součástí tří CHOPAV, z nichž dvě zasahují do sousedních území – CHOPAV Severočeská křída a CHOPAV Krkonoše
- do území zasahuje i ochranné pásmo vodárenského odběru pro Prahu z Jizery (Káraný mimo řešené území)
- čištění odpadních vod – do čistírny odpadních vod Jablonné v Podještědí jsou přiváděny odpadní vody ze SRN (Lückendorf)
- záplavové území Jizery zasahuje i do sousedního kraje
- na západě záplavové území Ploučnice zasahuje do Ústeckého kraje
- na severu kraje je riziko záplav z hald v Polské republice (Višňová)

PLYN A ELEKTRICKÁ ENERGIE

Území je energeticky propojeno s okolními kraji České republiky (Královéhradeckým, Středočeským a Ústeckým) nikoli však s okolními zeměmi (Polsko, Německo). Média jsou dodávána do kraje nadřazenými tahy :

- elektrická energie je do území dodávána z transformoven Babylon (400/110kV) a Bezděčín (400/220/110kV), napojených nadzemními vedeními 400 kV z TR elektrárna Mělník a TR Neznášov; v řešení jsou nová vedení VVN s cílem zvýšení spolehlivosti systému v oblasti severních Čech: vedení VVN 400 kV TR Výškov - TR Chotějovice - TR Babylon, vedení VVN 110kV TR Úštěk – TR Babylon, TR Děčín Želenice – TR Babylon a jako územní rezerva se navrhuje vedení VVN 110kV Nový Bor – Svor – Varnsdorf (řeší zásobování Šluknovského výběžku)
- plyn je dodáván hlavně z VTL plynovodů Hospozín – Liberec (JZ větev), Konecchlumí – Turnov (JV)

1.5.5 SOCIOEKONOMICKÉ VAZBY

Nové kraje existují teprve několik let, proto vlivem historické inercie přetrvávají určité vazby v oblasti státní správy (působnost regionálních pracovišť centrálních orgánů, soudy, armáda, policie aj.) k centrům bývalých krajů (Hradec Králové, Ústí nad Labem). Rovněž spádové obvody některých zařízení na hranicích kraje, které byly utvářeny v minulosti, přetrvávají i v současné době (např. okres Jičín poskytuje lékařskou péči a sociální služby pro část okresu Semily). V podnikatelské sféře jsou přeshraniční vazby ještě patrnější (např. Škoda Mladá Boleslav poskytuje pracovní příležitosti velké části obyvatel přilehlých oblastí Českolipska, Liberecka i Turnovska) a mnoha podnikatelským subjektům poskytuje zakázkovou náplň v rámci subdodávek pro automobilový průmysl. Naopak Liberecký kraj je často pro okolní kraje a příhraniční oblasti SRN a Polska cílovou oblastí z hlediska cestovního ruchu.

Přirozenou spádovou oblastí Libereckého kraje je historicky i Šluknovský výběžek (součást Libereckého kraje v letech 1949-1960) a Mnichovohradištsko, naopak v jihovýchodním cípu kraje (Studenec a okolí) přetrvávají vazby do přilehlých oblastí Královéhradeckého kraje (Jičínsko, Novopacko, Vrchlabí, aj.). Na západě krajská hranice rozděluje uměle dvě úzce propojená (dojíždka za prací, vybaveností, do škol) města – Kamenický Šenov a Českou Kamenici. V rámci dokončení procesu reformy veřejné správy pokládáme za účelné provést některé korekce v územním vymezení kraje i spádových obvodů III.stupně.

1.5.6 PŘÍRODNÍ VAZBY

Území kraje je přírodními vazbami těsně spjato se sousedními kraji – na severovýchodě jsou to Jizerské hory, na východě Krkonoše a Podkrkonoší, na jihu Česká tabule, na západě Lužické hory a České středohoří. Hranice kraje překračují chráněné oblasti – Krkonošský národní park, CHKO Český ráj, Kokořínsko, Lužické hory, České středohoří, prvky ÚSES.

1.6 CELKOVÉ ZHODNOCENÍ

Liberecký kraj má výhodnou polohu vůči hlavním evropským dopravním koridorům i vůči hlavnímu rozvojovému prostoru naší republiky. Nevýhodou je absence kvalitního připojení na evropské koridory, které vyřeší dostavba silnice I/35 z Liberce směrem na SRN (Hrádek nad Nisou – Zittau – Weissenberg – napojení na dálnici A4 prostřednictvím spolkové silnice B178) a dostavba rychlostní silnice R35 směrem na Moravu (Turnov – Jičín – Hradec Králové – Olomouc). Spojení po železnici je zastaralé, nekvalitní. Výraznější zkvalitnění by měla přinést výstavba nové železniční trati s napojením na úsek Praha – Lysá nad Labem – Milovice a dále Mladou Boleslav a Liberec (tzv. „5. železniční koridor“), modernizace železniční trati Turnov - Jičín - Hradec Králové a optimalizace železniční trati Liberec - Česká Lípa - Děčín s novým úsekem Bílý Kostel nad Nisou - Rynoltice.

Přírodní vazby probíhají do sousedních krajů a regionů a přispívají k rozmanitosti kraje. Specifikou kraje je vysoký podíl území zařazených do národních parků a chráněných krajinných oblastí. Perspektivním odvětvím se pro kraj stává zejména cestovní ruch; je však třeba výrazně zkvalitnit nabídku služeb pro atraktivní a ekonomicky zajímavou klientelu ze zemí Evropské Unie a marketingově „vyprofilovat“ nové, méně exponované lokality (některá střediska cestovního ruchu v Krkonoších a Jizerských horách jsou v sezóně na hranici únosnosti). Důležitou součástí marketingové strategie kraje je mj. zařazení skalních měst Českého ráje mezi geoparky UNESCO (statut získal v r. 2005).

Z hlediska mezinárodní (přeshraniční) spolupráce se objevuje (zejména z německé strany) snaha o koordinaci v oblasti územního plánování s cílem (v delším časovém horizontu) společného pořizování i realizace přeshraničních územních plánů a rozvojových koncepcí. Kromě bezesporu významné oblasti dopravy (přeshraniční dopravní sítě) existuje intenzivní spolupráce v ekonomické oblasti (posílila po vstupu ČR a Polska do EU) a cestovním ruchem, ale např. i v oblasti preventivní protipovodňové ochrany.

2. PODKLADY PRO ROZBOR UDRŽITELNÉHO ROZVOJE ÚZEMÍ VE STRUKTUŘE TŘECH PILÍŘŮ UDRŽITELNÉHO ROZVOJE ÚZEMÍ

A PILÍŘ HOSPODÁŘSKÝ

A.1 HOSPODÁŘSKÁ ZÁKLADNA

A.1.1 POUŽITÉ PODKLADY

- ÚP VÚC Liberecký kraj, koncept, SAUL, 2003
- Strategie rozvoje Libereckého kraje 2006-2020, KÚLK 2006
- Program rozvoje Libereckého kraje 2007-2013, KÚLK 2007
- Strategie udržitelného rozvoje Libereckého kraje 2006-2020, Ústav pro ekopolitiku o.p.s., 2005
- Program rozvoje Libereckého kraje - Studie vlivu průmyslových zón, TU Liberec, 2002
- Program rozvoje Libereckého kraje - Ekonomický rozvoj – analýza, ARR, 2002
- Analýza podnikatelského prostředí Libereckého kraje, EuroAnalysis, 2002
- Průmyslové klastry v Libereckém kraji, TUL, 2004
- Nabídka investičních příležitostí - www. stránky
- Program rozvoje hospodářsky slabých oblastí Libereckého kraje, ARR Nisa, TUL, SAUL, 2006
- Návrh aktualizace vymezení hospodářsky slabých oblastí, KÚLK, 2007
- Obce Libereckého kraje, ČSÚ 2006
- Statistická ročenka Libereckého kraje 2005. Liberec: ČSÚ, Krajský úřad Liberec, 2005
- Liberecký kraj – ČSÚ 2006
- Statistický bulletin – Liberecký kraj – 1.čtvrtletí 2007
- Výsledky sčítání roku 2001
- Koncepce státní politiky cestovního ruchu v ČR v období 2007-2013, MMR 2003
- Program rozvoje CR Libereckého kraje - Analytická a návrhová část - GAREP - 2002,2003
- Aktualizace návrhové části Programu rozvoje cestovního ruchu Libereckého kraje pro období 2007-2013, GAREP - 2007
- údaje a informace poskytnuté:
  - Úřadem práce v Liberci
  - Krajským úřadem v Liberci
  - Krajskou reprezentací ČSÚ v Liberci
  - Agenturou regionálního rozvoje Nisa v Liberci

A.1.2 STAV A VÝVOJ ÚZEMÍ Z HLEDISKA HOSPODÁŘSKÉ ZÁKLADNY

A.1.2.1 VÝVOJ A SOUČASNOST

Z historického pohledu byl prostor Libereckého kraje v období před 2. světovou válkou jedním z významných průmyslových center republiky. To platí především pro pás osídlení Tanvald – Jablonec nad Nisou – Liberec – Hrádek nad Nisou. Nejvýznamnějším již tradičním výrobním odvětvím byl textilní průmysl, po 2. světové válce strojírenství a těžba uranových rud. Nepřerušená zůstala tradice sklářství (Železnobrodsko, Novoborsko) a výroba bižuterie (Jablonecko).

Textilní průmysl se po roce 1990 dostal do útlumu a jeho podíl na celkovém obratu, exportu i zaměstnanosti se významně snížil, podobná situace nastala i u některých strojírenských podniků a u těžby uranu. Útlum činností byl do jisté míry kompenzován novými pracovními příležitostmi ve službách, strojírenském průmyslu, stavebnictví a rozvoji infrastruktury. Výrazný útlum nastal i v zemědělské výrobě.

Reakcí na nové tržní podmínky je rozvoj malého a středního podnikání, na základě požadavků trhu, zaměřeného zejména na výrobu pro automobilový průmysl, stavebnictví a služby. Nově vzniklé firmy velmi výrazně zredukovaly nezaměstnanost. Převážně v 2. polovině 90. let je zřejmý příliv zahraničních firem, které staví na tradicích a kvalifikované pracovní síle kraje a to zvláště v perspektivních oborech (výroba skla a bižuterie, výroba a zpracování plastů, strojírenství, automobilový průmysl).

Relativně kvalifikovaná pracovní síla je dána existencí řady specializovaných škol a učilišť. Nejvýznamnější postavení v tomto ohledu má Technická univerzita v Liberci s fakultami strojní, textilní, hospodářskou, pedagogickou, architektury, mechatroniky a mezioborových inženýrských studií.

Po transformaci organizační struktury hospodářství v 90. letech lze považovat současný stav za víceméně cílový a lze očekávat spíše další prohlubování započatých trendů než další strukturální změny. Obecně jsou pro ekonomiku kraje klíčové dvě kategorie podniků: velké firmy tvořící motor rozvoje a skupina malých a středních podniků tvořících pestrý základ zaměstnanosti v kraji a zajišťující pružnost a ekonomickou stabilitu kraje.

Počet ekonomických subjektů v Libereckém kraji se neustále zvyšuje, i když dochází ke zmírňování dynamiky. Podílí se na tom zejména obchodní společnosti a to zejména zahraniční, což vypovídá o Libereckém kraji jako o zajímavé destinaci zahraničních investorů.

V Libereckém kraji se po léta těží bohaté zásoby nerostných surovin, především kameniva a písku. Významná byla již v minulosti těžba a zpracování dekoračních a stavebních kamenů (např. liberecká žula, železnobrodské pokrývačské břidlice, kvalitní čediče, křemence aj.). V současné době je lomová činnost zaměřena hlavně na těžbu písků (kvalitních sklářských a slévárenských písků), štěrkopísků a drceného kameniva.

Liberecký kraj je svou geografickou rozmanitostí velmi atraktivní z hlediska cestovního ruchu, který je nezanedbatelnou součástí ekonomiky kraje. Tisíce turistů ročně využívají nabídky pro pěší turistiku, cykloturistiku, letní i zimní sporty. Nejvíce se turistický ruch koncentruje do horských oblastí ve východní části kraje (Krkonoše a Jizerské hory), na Turnovsku – Český ráj, na západě v Doksech a okolí.

A.1.2.2 LIBERECKÝ KRAJ V ČÍSLECH

Pro ekonomiku kraje a k zajištění dlouhodobého růstu a konkurenceschopnosti je klíčová oblast výzkumu a vývoje. V Libereckém kraji se mezi lety 2001 až 2004 vzrostl počet výzkumných pracovníků o 17,6 %, zejména díky vysokému školství, a výdaje na výzkum a vývoj vzrostly o 19,1%. Na podnikatelský sektor připadá 87 % výdajů a 60 % výzkumných pracovníků.

Hrubý domácí produkt na obyvatele v roce 2005 vykazoval 80,0 % průměrné úrovně hrubého domácího produktu na obyvatele České republiky a 57,8 % hrubého domácího produktu na obyvatele Evropské unie jako celku. Liberecký kraj se podílel 3,3 % na celkovém HDP České republiky. Patří mezi kraje s nižší ekonomickou úrovní.

Tab.1 Hrubý domácí produkt podle krajů v roce 2005

ČR, kraje	Celkem (mil. Kč)	na 1 obyvatele			HDP na zaměstnance (Kč)
		HDP celkem (Kč)	HDP celkem (EURO)	HDP celkem (PPS) ¹	
Česká republika	2 970 261	290 232	9 745	17 309	724 978
Hl. m. Praha	713 814	606 925	20 379	36 196	1 119 400
Středočeský	310 160	269 674	9 055	16 083	796 140
Jihočeský	162 124	258 668	8 685	15 427	644 209
Plzeňský	153 183	278 326	9 345	16 599	666 779
Karlovarský	68 657	225 410	7 569	13 443	554 649
Ústecký	193 614	235 260	7 899	14 031	646 081
Liberecký	99 488	232 303	7 800	13 854	601 605
Královéhradecký	142 083	259 348	8 708	15 467	651 246
Pardubický	121 037	239 415	8 039	14 278	586 967
Vysočina	124 700	244 510	8 210	14 582	658 601
Jihomoravský	302 309	267 463	8 981	15 951	671 165
Olomoucký	144 804	226 617	7 609	13 515	598 525
Zlínský	137 313	232 558	7 809	13 869	618 249
Moravskoslezský	296 974	237 244	7 966	14 149	630 022

PPS - jednotka pro měření kupní síly

Zdroj: Statistický bulletin 2006

Ke konci roku 2006 bylo v rámci Libereckého kraje v ekonomických subjektech s 20 a více zaměstnanci a v peněžních institucích a korporacích, pojišťovacích společnostech, vládních institucích a soukromých neziskových institucích bez ohledu na počet zaměstnanců zaměstnáno v přepočtu na plně zaměstnané celkem 112 081 osob. Ve srovnání se stejným obdobím roku 2005 se tento počet zvýšil o 4,2 %. Meziroční zvýšení počtu zaměstnanců se nejvýrazněji projevilo v odvětví finančního zprostředkování, ve kterém v roce 2006 pracovalo o 44,7 % osob více než v roce 2005. Více než 10 % nárůst počtu zaměstnanců zaznamenalo odvětví dopravy, skladování, spojů (o 12,6 %), také o 7,8 % osob více pracovalo v rámci průmyslových subjektů, přičemž největší podíl na tomto výsledku mělo odvětví zpracovatelského průmyslu (meziroční nárůst o 8,6%). Naopak k nejvyššímu úbytku zaměstnanců došlo v odvětví obchodu, oprav motorových vozidel (o 10,6 %), dále také ve stavebnictví (o 6,7 %) nebo v oblasti veřejné správy a obrany, povinného sociálního zabezpečení (o 5,4 %).

Restrukturalizace průmyslu a zemědělství se projevila na růstu nezaměstnanosti. Míra nezaměstnanosti vypočtená z podkladů Ministerstva práce a sociálních věcí k 31.12.2005 byla 6,50% a 31. 12. 2006 vzrostla na 7,04 % a byla tak o 0,63 procentního bodu nižší než v úhrnu republiky. V pořadí krajů dle míry nezaměstnanosti se náš kraj zařadil na sedmé místo. Ze spádových oblastí pověřené obce III. stupně nejvyšší míru nezaměstnanosti vykazuje trvale Frýdlantsko (14,0%), nejnižší je na Turnovsku (4,8%).

Podle údajů z Registru ekonomických subjektů (RES) bylo v Libereckém kraji ke konci roku 2006 evidováno celkem 111 299 subjektů. Oproti stavu z roku 2005 se tento počet zvýšil o 1 742 subjektů, tj. o 1,6 %. Nejvíce se na tomto nárůstu podílely fyzické osoby nezapsané v obchodním rejstříku – absolutně se jejich počet zvýšil o 967 subjektů, relativně o 1,2 %. Výrazný přírůstek zaznamenaly také zahraniční osoby, a to o 366 subjektů, resp. o 12,7 %, a dále i společnosti s ručením omezeným, jejichž počet meziročně vzrostl o 273 subjektů, tj. o 3,5 %.

Ve struktuře podle právní formy převažují v registru fyzické osoby (92 103 subjektů), z toho se nejčastěji jedná o fyzické osoby nezapsané v obchodním rejstříku – k 31. 12. 2006 to bylo 82 370 subjektů a na celkovém počtu subjektů se podílely ze 74,0 %. Do této skupiny můžeme zařadit mj. i fyzické osoby podnikající dle jiných zákonů než živnostenského a zákona o zemědělství nezapsané v obchodním rejstříku tzv. svobodná povolání (4 659 osob) a samostatně hospodařící rolníky nezapsané v obchodním rejstříku (3 222 subjektů). Z dalších právních forem bylo v RES k 31. 12. 2006 zapsáno 8 185 společností s ručením omezeným (7,4 % všech subjektů), 3 242 zahraničních osob (2,9 %), 2 402 sdružení (2,2 %) a 1 362 organizačních jednotek sdružení (1,2%), 1 273 společenství vlastníků jednotek (1,1 %), 446 akciových společností (0,4 %) a 31 státních podniků, jejichž počet se neustále snižuje. Dle informací ze Statistického bulletinu LK2006 v rámci členění podle odvětví převažující činnosti se pak nejvíce subjektů, tj. 28 672 (25,8 % všech subjektů), zabývalo obchodem, opravami motorových vozidel a výrobků pro osobní potřebu a převážně pro domácnost. Druhým nejčetnějším podnikatelským odvětvím byl průmysl, ve kterém působilo celkem 18 120 subjektů (16,3 %), z toho nejvíce se jich vyskytovalo v oblasti průmyslu zpracovatelského (18 007 subjektů). Činnosti v oblasti nemovitostí a pronájmu, podnikatelské činnosti jsou s počtem 17 322 subjektů (15,6 %) v pořadí třetím nejpočetněji zastoupeným odvětvím. S mírným odstupem následuje stavebnictví - tuto činnost provozovalo 15 331 subjektů (tj. 13,8 %) zapsaných v RES. Více než 61,0 % subjektů zapsaných v Registru ekonomických subjektů neuvádí údaj o počtu zaměstnanců a 28,8 % uvedlo, že žádné zaměstnance nemá. Do kategorie subjektů s 1 – 5 zaměstnanci spadá 6,7 % subjektů, počet 6 – 9 zaměstnanců uvádí 1,1% subjektů a 10 – 19 pracovníků vykazovalo necelé 1,0 % subjektů. Mezi velké zaměstnavatele, mající více než 2 500 zaměstnanců, bylo v našem kraji zařazeno pouze 5 subjektů.

Průměrná mzda v Libereckém kraji je trvale pod průměrem České republiky, který je však ovlivněn vyšší průměrnou mzdou v hlavním městě Praze. Ve výši průměrné mzdy se odráží i struktura průmyslu v Libereckém kraji, který zaměstnává vysoký podíl žen. Průměrná měsíční mzda v Libereckém kraji ve fyzických osobách v roce 2006 činila 18585 Kč. Z pohledu jednotlivých odvětví ekonomické činnosti v rámci Libereckého kraje pobírali nejvyšší mzdu (v přepočtu na plně zaměstnané) zaměstnanci působící v oblasti finančního zprostředkování (22698Kč). Na druhém místě se umístila oblast vzdělávání (19 133 Kč) a dále následovalo odvětví stavebnictví (18945Kč).

Nejnižší mzdy byly zaznamenány v odvětví ubytování a stravování (12203 Kč), v zemědělství, myslivosti a lesnictví (14465 Kč) a v odvětví ostatních veřejných, sociálních a osobních služeb (16015 Kč). Lidé zaměstnaní v průmyslu pobírali průměrně 18876 Kč. V rámci průmyslu pak dominovala, se mzdou ve výši 22566 Kč, těžba nerostných surovin.

Tab.2 Zaměstnanci v Libereckém kraji podle OKEČ v 1. - 4. čtvrtletí 2006

	Počet vykazujících jednotek	Průměrný evidenční počet zaměstnanců			
		fyzické osoby		přepočtené osoby	
		absolutně	Index 2006/2005	absolutně	Index 2006/2005
Kraj celkem	1 927	114 990	103,9	112 081	104,2
z toho:					
A Zemědělství a myslivost, lesnictví	43	1 889	98,5	1 839	97,5
B Rybolov a chov ryb	-	-	-	-	-
C Těžba nerostných surovin	6	3 435	95,9	3 415	95,8
D Zpracovatelský průmysl	458	64 481	108,4	63 979	108,6
E Výroba a rozvod elektřiny, plynu a vody	9	421	100,2	414	100,2
F Stavebnictví	83	3 701	93,6	3 675	93,3
G Obchod; opravy motorových vozidel a spotřebního zboží	103	4 185	89,0	4 038	89,4
H Ubytování a stravování	32	1 148	105,7	1 074	104,6
I Doprava, skladování, spoje	43	3 259	112,3	3 215	112,6
J Finanční zprostředkování	17	77	148,1	68	144,7
K Činnosti v oblasti nemovitostí a pronájmu; podnikatelské činnosti	129	4 516	96,7	4 245	98,5
L Veř. správa a obrana; povinné sociál.zabezp.	217	4 724	94,9	4 533	94,6
M Vzdělávání	410	11 444	100,3	10 427	100,5
N Zdravot. a sociální péče; veterinární činnosti	87	8 293	100,8	8 031	100,5
O Ostatní veřejné, sociální a osobní služby	289	3 416	102,5	3 127	103,2

Zdroj: Statistický bulletin Liberecký kraj 2006

Tab.3 Podíly odvětví na celkovém počtu zaměstnaných v hlavním zaměstnání ve 4. čtvrtletí 2006

	ČR	Hl. m. Praha	Středo- český	Jiho- český	Plzeň- ský	Karlo- varský	Ústecký	Liberec- ký	Králové- hradecký	Pardu- bický	Vysoči- na	Jihomo- ravský	Olomouc- ký	Zlín- ský	Moravsko- slezský
Celkem :	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
A Zemědělství a myšlivost, lesnictví	3,6	0,3	4,0	6,2	5,4	2,2	2,6	2,3	3,7	4,8	7,7	3,7	6,0	2,8	2,4
B Rybolov a chov ryb	0,1	-	0,1	0,4	0,2	-	-	-	0,1	0,1	0,2	0,0	0,0	-	-
C-E Průmysl celkem	30,9	11,3	28,1	30,7	34,6	33,9	32,8	45,7	35,3	36,5	39,3	29,2	34,2	39,1	35,0
F Stavebnictví	9,0	8,3	9,6	10,4	8,1	10,6	8,3	7,9	6,9	9,8	8,6	10,6	8,2	10,1	8,4
G Obchod; opravy motorových vozidel a spotřebního zboží	12,6	16,1	13,7	11,3	11,9	10,9	11,0	9,9	12,8	12,2	9,4	11,6	12,8	12,4	13,4
H Ubytování a stravování	3,8	5,3	4,4	4,6	2,2	6,3	4,3	2,8	3,9	2,2	3,3	2,8	3,4	4,7	2,9
I Doprava, skladování, spoje	7,5	8,9	9,5	6,0	6,7	5,3	9,4	6,1	5,9	7,5	5,5	7,4	6,5	4,9	8,2
J Finanční zprostředkování	1,9	4,3	2,3	1,6	1,5	1,0	1,3	1,4	1,9	1,5	1,6	2,1	0,9	0,8	1,5
K Činnosti v oblasti nemovitostí a pronájmu; podnikatelské činnosti	6,8	15,7	6,4	4,8	6,4	4,6	5,8	5,2	4,8	4,1	4,0	7,4	4,4	3,9	5,5
L Veřejná správa a obrana; povinné sociální zabezpečení	6,8	7,7	7,5	7,3	8,4	8,3	6,7	5,7	6,6	6,5	5,8	6,7	7,3	4,9	5,4
M Vzdělávání	5,9	6,7	4,5	6,2	4,6	4,5	5,1	5,7	6,4	5,0	5,7	8,0	5,5	5,4	6,4
N Zdravotnictví a sociální péče; veterinární činnosti	7,0	7,7	6,2	6,8	6,4	7,9	7,3	4,8	7,8	7,3	6,0	6,6	7,1	7,9	7,5
O Ostatní veřejné, sociální a osobní služby	4,1	7,4	3,6	3,6	3,6	4,5	5,3	2,4	3,8	2,4	2,9	3,7	3,7	3,0	3,4

Zdroj: Statistický bulletin Liberecký kraj 2006

A.1.2.3 PODNIKATELSKÉ PROSTŘEDÍ

Podnikatelské prostředí je tvořeno širokým komplexem různorodých vlivů, vazeb a subjektů. Nejširším východiskem je obecné legislativní a ekonomické prostředí, které určuje rámec pro podnikání. Na regionální úrovni jde zejména o dopravní a prostorové souvislosti, plochy pro podnikatelskou činnost, surovinovou základnu, dodavatelsko-odběratelské vztahy a v neposlední řadě trh práce a finální odbytiště.

Členitost a přírodní charakter Libereckého kraje se promítá do nabídky podnikatelských ploch. Husté osídlení v místech koncentrace průmyslu, kopcovitý terén a omezující ekologické limity neskýtají mnoho možností pro rozvinutí nových velkoplošných areálů v kraji.

O pilířích ekonomiky kraje svědčí i pohled na největší podniky z hlediska zaměstnanosti. Mimo České dráhy, Českou poštu a Krajskou nemocnici jsou největší podniky soustředěny do oblasti průmyslové výroby.

Na konkurenceschopnost kraje má vliv i velikostní struktura podniků. Velké podniky jsou silnými hráči na trzích a mají více možností jak překonat problematická období, malé a střední podniky citlivěji reagují na hospodářský cyklus, dochází k jejich fluktuaci, ale současně jsou většinou inovativnější a dokáží se snadněji přizpůsobit změnám poptávky. Skupina malých a středních podniků (MSP) se obecně považuje, za klíčovou pro celkovou konkurenceschopnost a na trhu práce absorbuje nejvyšší počet pracovníků.

Z hlediska odvětvového členění hospodářství zaujímá čelní pozici obchod a opravy motorových vozidel. Tato sféra je významně ovlivněna zejména strukturou podnikatelů, tj. fyzických osob. Dalšími významnými oblastmi z hlediska počtu subjektů jsou průmysl, činnosti v oblasti nemovitostí a pronájmu a stavebnictví.

ZEMĚDĚLSTVÍ, ZEMĚDĚLSKÉ HOSPODAŘENÍ

Zemědělství Libereckého kraje je ovlivněno jeho horským charakterem (pro zemědělské hospodaření s převahou méně hodnotných pozemků a omezujících podmínek zájmy zvláštní ochrany přírody a krajiny), na druhé straně i s velkým množstvím nejkvalitnějších pozemků o vyšším stupni ochrany ZPF poskytující podmínky pro intenzivní zemědělství (pozemky I. až III. třídy ochrany tvoří 53,61 % z celkové výměry ZPF). Dle údajů Krajské zemědělské koncepce je téměř 70 % z celkové výměry ZPF kraje hodnoceno jako území s méně příznivými podmínkami (LFA) – průměr ČR = 56,6 %.

Pro současnost je charakteristické zemědělské podnikání na pronajaté půdě, kdy významná část zemědělské půdy je ve vlastnictví fyzických osob a značná část také ve vlastnictví státu (Pozemkový fond ČR) či právnických osob. Neukončené majetkoprávní vztahy (u pozemků PF ČR), nepronajaté pozemky ve vlastnictví fyzických osob a zčásti pozemky původních státních statků (ve stále pokračující likvidaci) mají největší vliv na značný rozsah nevyužívaných a ladem ležících pozemků (rozsah není dosud zjištěn, různé a vesměs účelové expertízy se v údajích značně liší). K této situaci také přispívají i rozdílné záměry hospodáře diktované aktuálními dodavatelsko-odběratelskými vztahy, v neposlední řadě i stále se měnící podmínky zemědělské politiky státu v tlaku EU.

Pro intenzivní a velkoplošné zemědělské hospodaření mají význam zejména pozemky nejvyšších tříd ochrany, jejichž lokalizace je předmětem vymezené tzv. produkční zóny krajinného hodnocení (viz kap. C.5 – základní krajinné prostorové uspořádání). Pro část ostatní rostlinné výroby a pro živočišnou výrobu mají největší význam pozemky ostatních tříd ochrany (s výjimkou ploch a území v zámech ochrany přírody) soustředěné hlavně ve vymezené tzv. smíšené zóně (viz kap C.5). Způsoby produkčního zemědělského hospodaření a jeho intenzita je jedním z určujících a nezaměnitelných atributů údržby krajiny – při absenci zemědělského využívání je nutné údržbu krajiny zajišťovat jinými způsoby.

V posledním desetiletí došlo k restrukturalizaci a značnému útlumu zemědělské činnosti, s podstatným vlivem na krajinu. Strukturální změny projevené v destrukci zemědělské výroby (živočišné i rostlinné) se promítly do struktury zemědělských pozemků (viz kap. C.3). Současný vysoký podíl travních porostů a „sezónně“ zatravněné orné půdy vytváří předpoklady pro živočišnou výrobu (chov hospodářských zvířat, především skotu, též koz a ovcí). Této situaci však neodpovídají současné stavy hospodářských zvířat, které jsou ve srovnání s ČR pod průměrem činícím 83 % (nízké stavy zvířat jsou jednou z příčin vysokého nevyužití zemědělské půdy).

V posledních letech existuje i nebezpečí nevylučitelného výskytu a šíření epidemií a chorob užitkových zvířat, kdy tato situace může značně ovlivnit hospodářský výsledek chovatelů.

Podíl ekologického zemědělství je v Libereckém kraji nízký. Z celkového počtu uvedených 1 679 zpravodajských jednotek ekologicky hospodařilo (k roku 2005) 49 subjektů, z toho 42 subjektů pak hospodařilo výhradně ekologicky. V Libereckém kraji bylo tak ekologicky obhospodařováno 11 049 ha zemědělské půdy, z toho 658 ha tvořila půda orná. Dalších 7 718 ha zemědělské půdy (z toho 293 ha orné půdy) se na přechod k ekologickému zemědělství v roce 2005 připravovalo. Ekologický chov zvířat u všech chovů uplatňovalo 42 zpravodajských jednotek.

LESNICTVÍ, LESNÍ HOSPODÁŘSTVÍ

Liberecký kraj se řadí ke krajům s vysokým podílem lesní půdy, kde lesy zaujímají v současné době 44,1 % území. Značná část lesů má však narušenou druhovou i věkovou strukturu, zejména v územích s imisním zatížením, ale i v oblastech s převahou kulturních výnosových lesů (kategorie lesů hospodářských) s převahou či vysokým podílem stanovištně nepůvodních dřevin.

Z hlediska vlastnictví převažují lesy ve vlastnictví státu (LČR, s.p., VLS, s.p., Správa KRNP), kdy vlastní lesnické hospodaření je většinou prováděno dodavatelsky. Podíl lesů v soukromém vlastnictví fyzických je podstatně menší (bližší údaje – viz OPRL, či jednotlivé Lesní hospodářské plány a osnovy - LHP/LHO). Subjekty spravující státní pozemky vykonávají zčásti i funkci odborného lesního hospodáře pro lesy v soukromém vlastnictví. I přes poměrně nízkou výměru lesů v soukromém vlastnictví zde existuje nepříznivá struktura v jednotlivých jejich výměrách, kdy početně převažují vlastníci lesních majetků menších než 1 ha (průměrná výměra je menší než 3 ha). Tento způsob vlastnictví nedává příliš předpoklady efektivnějšího zhodnocování lesní půdy (vč. důsledné a včasné sanace škůdců), i přes deklarované snahy a připravenost státu podporovat sdružování vlastníků lesa do efektivních celků.

Lesnické hospodaření je zajišťováno na základě LHP/LHO, zpracovávané v desetiletých cyklech.

PRŮMYSL, STAVEBNICTVÍ A SLUŽBY

Liberecký kraj zůstává stále průmyslovým regionem, i když došlo k výrazné změně jeho struktury a přes zachování tradičních výrobních (zejména sklářský průmysl) došlo v posunu těžiště výroby do oblasti dopravního strojírenství. Rozvoj služeb a posilování jejich významu je nedílnou součástí ekonomického růstu a důrazu na znalostní a inovační ekonomiku. Zejména posílení vysokého školství tvoří základ pro prohlubování kvality služeb a růst nejen terciárního, ale i kvartérního sektoru hospodářství. V oblasti služeb je pro rozvoj kraje významný cestovní ruch.

Průmysl

Ke konci roku 2006 sídlilo na území Libereckého kraje 121 průmyslových podniků, které zaměstnávaly 100 a více zaměstnanců (z toho 97,5 % působila v oblasti zpracovatelského průmyslu).

V Libereckém kraji zřetelně převládá zpracovatelský průmysl produkující výrobky s vyšší přidanou hodnotou. Po roce 1989 se v kraji rozvinulo silné zastoupení dopravního strojírenství, kdy za pomoci zejména zahraničního kapitálu začala řada podniků vyrábět komponenty pro automobilový průmysl. Naopak v případě průmyslu textilního došlo k značnému poklesu produkce i zaměstnanosti.

Silná orientace průmyslu na některé sektory – automobilový a dopravní průmysl, sklářský a bižuterní průmysl – může z hlediska hospodářské stability nést určitá rizika související s možnými strukturálními problémy v daných odvětvích a poklesem poptávky po jejich výrobcích na domácích i světových trzích. Fungování a rozvoj největších podniků je spojen se zahraničními investory. Podniky s největším počtem zaměstnanců se koncentrují právě do zmiňovaných odvětví.

Stavebnictví

V roce 2006 bylo v Libereckém kraji evidováno celkem 76 subjektů, se sídlem na jeho území a s 20 a více zaměstnanci, které se zabývaly stavební výrobou. Z toho 40 % stavebních podniků bylo registrováno v okrese Liberec, nejméně pak v okrese Semily (14,5 %). Vykázaný objem stavebních prací podle dodavatelských smluv meziročně vzrostl o 4,8 % a činil tak 8 328,1 mil. Kč. Rozhodující podíl stavebních prací podle dodavatelských smluv a to 98,8 %, byl realizován v tuzemsku. Největší objem tuzemských stavebních prací, které meziročně vzrostly o 4,6 %, byl realizován na nové výstavbě, rekonstrukci a modernizaci (88,2 %) a přes 71 % této výstavby bylo směřováno do pozemního stavitelství. Přestože opravy a údržby představují pouze 11,7 % tuzemských stavebních prací, jejich hodnota meziročně vzrostla o 43,2 %. Největší nárůst stavebních prací realizovaných na nové výstavbě, rekonstrukci a modernizaci v rámci Libereckého kraje byl dosažen v okrese Jablonec nad Nisou, a to o 4,9 %, převažující objem těchto prací (76,3%) byl však soustředěn v okrese Liberec. Přes 68 % stavebních oprav a údržby uskutečněných podle dodavatelských smluv v tuzemsku bylo realizováno v okrese Česká Lípa. Celkový objem stavebních prací i těch provedených v tuzemsku vzrostl ve třech okresech Libereckého kraje. Nejdynamičtěji shodně v okrese Česká Lípa o 34,2 %. Výjimkou s poklesem o 1,8 %, resp. o 2,2 %, je okres Liberec.

Služby

Terciální sektor („sektor služeb“) se podílí přibližně 50 % na hrubé přidané hodnotě kraje. Největší část připadá na obchodní aktivity a na dopravu a spoje.

Z různých důvodů (např. neadekvátní celospolečenské hodnocení kvalitní řemeslné práce, tvrdé konkurenční prostředí), ubývá poskytovatelů tradičních řemeslných služeb. Mírný pokles se týká téměř všech odvětví. Za zmínku stojí výraznější nárůst v jediném odvětví, v odvětví ubytování a stravování. Z původního terciálního sektoru se v posledních desetiletích vyčleňuje ještě sektor kvartérní - služby veřejného charakteru (veřejná správa, justice, policie) a rozvojové služby (zejména věda, výzkum).

A.1.2.4 ROZLOŽENÍ PODNIKATELSKÝCH AKTIVIT

Největší koncentrace podnikatelských aktivit i zahraničního kapitálu je v Liberci a v jeho okolí, případně v místech s tradiční průmyslovou výrobou. Liberec disponuje dvěma průmyslovými zónami o rozsahu cca 120 a 60 ha, což vzhledem k vazbám na výzkum a vývoj a vysoké školství dává šanci na získání dalších velkých investic v oblasti výroby. Ostatní města rozsahem nabízených ploch a dalším nabízeným zázemím (pracovní síly, služby atd.) mohou uspokojit spíše střední a menší investory.

Je tedy nutné vytvořit podmínky pro zvýšení míry investic ve zpracovatelském průmyslu, zabezpečit dostatečný objem kapitálu dostupného pro investice do moderních projektů zacílených na zvyšování technické a technologické úrovně a struktury výroby ve zpracovatelském průmyslu tak, aby rostl podíl výrobků s vyšším obsahem přidané hodnoty ve výrobě i vývozu. Základním předpokladem (kromě podpory domácích úspor) je i pokračující příliv zahraničního kapitálu, a to nejen zvýšení jeho objemu v ekonomice, ale jehož přítomnost by více směřovala k účinnější kooperaci s domácími podniky. V oblasti podnikové sféry musí být podporovány programy přispívající jednoznačně k restrukturalizačním a revitalizačním procesům a programy rozvoje malých a středních podniků, regionální politiky, podpory exportu, výzkumu a vývoje, při současném přehodnocení váhy objemu prostředků pomoci plynoucí z veřejných fondů velkým podnikům na jedné straně a malým a středním podnikům na straně druhé.

A.1.2.5 ROZVOJOVÁ ÚZEMÍ PRO PODNIKÁNÍ

Ekonomický rozvoj celého kraje je podmíněn současným rozvojem všech faktorů přímo nebo nepřímo ovlivňujících přínos finančních prostředků do obecního rozpočtu jednotlivých obcí kraje. Mezi tyto faktory nesporně patří vyřešení problémů spojených s nevhodně umístěnými výrobními provozy a úroveň nabídky nových ploch pro podnikání. Efektivita dosaženého rozvoje je přitom přímo úměrná stupni zhodnocení přirozených podmínek obce.

Využití stávajících opuštěných výrobních areálů, popř. vytvoření nové průmyslové zóny, která ulehčí obci od vlivů stávající průmyslové výroby nevhodně umístěné v sousedství ploch určených pro bydlení, občanskou vybavenost nebo rekreaci, případně její obsazení novými investory, zajistí další pracovní místa a přínos finančních prostředků do obecního rozpočtu, je v současnosti trendem vyvolávajícím zvýšený zájem mnoha obcí. Příklady, společně s možnostmi využití dotačních příspěvků, či vyhledávání potenciálních investorů pomocí nabídkové databáze Czech Investu, motivují k následování úspěšných postupů vedoucích k realizaci nových průmyslových zón.

Reálný pokrok v realizaci vykazují však zatím pouze větší města, např. v libereckých průmyslových zónách Jih a Sever vzniklo tisíce nových pracovních příležitostí „na zelené louce“, dobře se rozvíjí průmyslové zóny Ohrazenice a Vesecko v Turnově v České Lípě - Dubici, v Novém Boru a v Hrádku nad Nisou.

Pro potenciální investory se na území kraje nabízí nejen řada dobře připravených průmyslových zón na „zelené louce“ např. v Liberci, České Lípě, Turnově a Hrádku nad Nisou, ale i mnoho zastaralých nevyužívaných průmyslových areálů (tzv. brownfields).

Tab.5 Významné rozvojové lokality Libereckého kraje pro velké (popř.strategické) investory

Správní území obcí s rozšířenou působností	Obec	Průmyslová zóna Skutečnost k září 2002	Volná plocha (ha)	Dostupnost v km – R/I.tř.
STÁVAJÍCÍ ROZVOJOVÉ PLOCHY¹⁾				
Českolipsko	Česká Lípa	Dubice	14,4	47/1
	Ralsko	Kuřívody	24,8	20/10
	Ralsko	Hradčany – letiště	?	25/15
	Stráž p. Ralskem	Stráž p. R.	16,8	35/9
Jilemnicko	Jilemnice	Jilemnice - Hrabachov	9,9	39/0
Novoborsko	Cvikov	Cvikov	11	50/1
	Okrouhlá	Okrouhlá	20+6	50/0
Tanvaldsko	Smržovka	Smržovka	10	15/0
Frýdlantsko	Frýdlant v Č.	Frýdlant v Čechách	9	22/0
Liberecko	Hodkovice n/M	Za Horkou	12,3	0/0
	Hrádek nad Nisou	Hrádek nad Nisou	30	20/1
	Liberec	Liberec - Jih (125ha)	20	1/1
	Liberec	Liberec - Růžodol	69	1/1
Turnovsko	Turnov	Turnov - Ohrazenice	10	0/0
	Turnov	Vesecko	21	1/0
POTENCIÁLNÍ ROZVOJOVÉ PLOCHY²⁾				
Českolipsko	Česká Lípa	Žizníkov	?	47/1
	Mimoň	Mimoň 1	33,5	25/15
		Mimoň 2	21	25/15
	Stráž p. Ralskem	Na Americe	56,2	35/9
Novoborsko	Nový Bor	Za Crystalexem	21	50/0
Liberecko	Jablonné v Podj.	Jablonné v Podj.	13	26/1
	Hrádek nad Nisou	V Cihelně	25	20/1
		U hranic	16	20/1
		Za obchvatem	40	20/1

Zdroj: PRK – Studie vlivu průmyslových zón (TU Liberec 2002), PRK – Ekonomický rozvoj (ARR 11/2002), ÚPD obcí
? - výměra není specifikována

Poznámka: jednotlivé lokality jsou postupně využívány, rozloha volné plochy (stav r.2002),

¹⁾ stávající rozvojové plochy - zainvestované plochy nebo ve vysokém stupni přípravy

tučně jsou vyznačeny stávající rozvojové plochy typu brownfields, ostatní stávající rozvojové plochy byly nebo budou vybudovány „na zelené louce“

²⁾ potenciální rozvojové plochy jsou zatím řešeny pouze na úrovni ÚPD obcí

Významné rozvojové lokality z tabulky jsou zobrazeny ve schématu Ekonomický potenciál, rozvojové plochy

Zcela novým fenoménem přelomu tisíciletí jsou společensko-zábavní střediska, tzv. centra volného času (př. Centrum Babylon v Liberci), která integrují funkce obchodní, společensko-zábavní, tělovýchovné a nevyhýbají se i novým formám cestovního ruchu, jako je např. kongresová turistika. Tyto aktivity jsou jednou z možností, jak využít opuštěné staré výrobní areály v intravilánech měst, tzv. „brownfields“.

Soukromý kapitál zatím většinou nechce, neumí a ani nemůže řešit rizika, problémy ekologické zátěže a náklady spojené s rozvojem brownfields. Do toho typu investic se pouští pouze výjimečně (viz již zmíněné centrum Babylon). Impulsem pro rekonstrukci brownfields obvykle bývá kapitál veřejný, který tak připraví prostředí pro další podnikatelské aktivity. Zdroje veřejného kapitálu nemusí mít jen formu státních dotací a pobídek, ale mohou být podpořeny i na regionální úrovni.

Na území Libereckého kraje vykazují určité rezervy pro podnikání málo nebo vůbec nevyužívané staré průmyslové a zemědělské areály a provozy v obcích (např. Jindřichovice pod Smrkem, Frýdlant, Chotyně, Bílý Kostel, Chrastava, Ralsko, atd.). Je sice jasné, že špatný a stále se zhoršující stav těchto fondů komplikuje jejich další využití. V řadě případů jsou využitelné zejména pro výrobu v rámci středního a malého podnikání, čerpajících z místních surovinových zdrojů a specifické úrovně místních pracovních sil.

AKTUALIZACE LOKALIT TYPU BROWNFIELDS V LIBERECKÉM KRAJI

Počet brownfields (nevyužívaných nebo neefektivně využívaných lokalit) se v regionu neustále mění, některé lokality jsou buď odstraněny nebo v lepším případě již zrevitalizovány. Jiné naopak postupem času vznikají např. ukončením podnikatelské činnosti. Z tohoto důvodu je nezbytné zmapované lokality brownfields neustále aktualizovat. Smyslem dalšího mapování je přiblížit informace o nevyužívaných plochách potenciálním investorům, samozřejmě v případě zájmu o danou lokalitu je nutné jednat vždy s jejím majitelem.

V lednu roku 2007 firma DHV CR spol. s r.o. dokončila vyhledávací studii pro lokalizaci brownfields na území Libereckého kraje, v které bylo zaevidováno celkem 364 lokalit tohoto významu. Následně byly vybrané lokality detailněji zpracovávány dle určených kritérií, a to ve stanovených krocích úrovně popisu. Na závěr studie byly pro 10 vybraných lokalit zpracovány projekty obsahující návrh stavebně-technického, urbanistického a architektonického řešení lokality včetně časového plánu realizace projektu.

Na webových stránkách Libereckého kraje lze najít mimo jiné i odkaz na Nabídku investičních příležitostí.

A.1.2.6 CHARAKTERISTIKA OBLASTÍ (SPRÁVNÍ ÚZEMÍ OBCÍ S ROZŠÍŘENOU PŮSOBNOSTÍ)

Liberecký kraj se skládá z 10 správních území obcí s rozšířenou působností. Následující tabulka znázorňuje rozdělení subjektů zapsaných v RES v Libereckém kraji podle odvětví.

Tab.6 Ekonomické charakteristiky správních území obcí s rozšířenou působností

správní území obcí s rozšířenou působností	Počet subjektů zapsaných v RES k 31. 12. 2006	Struktura subjektů zapsaných v RES podle odvětví			Míra nezam. k 31.12.2006
		I.	II.	III.	
Česká Lípa	16124	918	3977	11229	7,43
Frýdlant	5305	610	1707	2988	14,07
Jablonec n. N.	14418	399	4505	9514	5,36
Jilemnice	5773	672	1479	3622	7,57
Liberec	41353	1456	12346	27551	6,78
Nový Bor	5960	217	2148	3595	7,56
Semily	6039	520	1918	3601	7,23
Tanvald	5297	300	1581	3416	7,62
Turnov	7840	783	2291	4766	4,86
Železný Brod	3190	189	1499	1502	4,97
Liberecký kraj	111299	6064	33451	71784	7,10

Zdroj: ČSÚ, 2006

Legenda: I.sektor – zemědělství, lesnictví, rybolov, těžba
 II.sektor – průmysl a stavebnictví
 III.sektor – ostatní odvětví
 RES - registr ekonomických subjektů

SPRÁVNÍ OBVOD OBCE S ROZŠÍŘENOU PŮSOBNOSTÍ ČESKÁ LÍPA

Správní obvod obce s rozšířenou působností Česká Lípa patří mezi správní obvody s rozvinutým průmyslem, který se v současné době zaměřil především na výrobu automobilových dílů a doplňků. Ta je zastoupena několika firmami - Delphi Packard Electric s.r.o., JOHNSON CONTROLS AUTOMOBILOVÉ SOUČÁSTKY k.s., Fehrer Bohemia s.r.o. se sídlem v České Lípě. K největším zaměstnavatelům ve správním obvodu bezesporu patří dále Bombardier Transportation Czech Republic (výroba a opravy železničních a tramvajových lokomotiv), Protool, a.s. (výroba obráběcích strojů), VEST - IZOL, s.r.o. Zákupy (výroba pryžových výrobků), Provimi Pet Food CZ, s.r.o. Brniště (výroba hotového krmiva pro domácí zvířata). Hlavní činností státního podniku DIAMO Stráž pod Ralskem po vyhlášení útlumového programu jsou likvidační a sanační práce po průzkumu, těžbě a zpracování uranu v souladu s přísnými požadavky na ochranu a tvorbu životního prostředí.

Míra nezaměstnanosti ve správním obvodu Česká Lípa ke konci roku 2006 dosáhla 7,43%. V té době nabízely úřady práce ve správním obvodu celkem 701 volných pracovních míst, v přepočtu na 1 volné místo připadlo 4,5 uchazečů.

SPRÁVNÍ OBVOD OBCE S ROZŠÍŘENOU PŮSOBNOSTÍ FRÝDLANT

Mezi největší firmy působící na území správního obvodu Frýdlant patří společnost CiS Systems, s.r.o. zabývající se výrobou a montáží elektrických součástek do automobilů a sídlící v Novém Městě pod Smrkem. Dále jsou to firmy: STEINEL ELEKTRONIK, s.r.o. vyrábějící hi-end součástky pro elektroniku (Raspenava) a firma KNORR – BREMSE Systémy pro užitková vozidla, ČR, s.r.o., vyrábějící brzdové systémy pro nákladní automobily (Hejnice). Vedle těchto společností nabízejí pracovní příležitosti v tomto obvodu i další menší průmyslové firmy jako například textilní podnik Damino CZ, s.r.o. ve Frýdlantu, THERMOLAST, k.s. v Dětrichově, Frýdlantské strojírny – RASL a SYN, a.s. ve Frýdlantu nebo UNITOPIS, a.s. v Hejnicích.

V závěru roku 2006 bylo ve správním obvodu Frýdlant evidováno celkem 1 838 uchazečů o práci, což představovalo 10,6 % všech uchazečů v Libereckém kraji. Míra nezaměstnanosti tak činila 14,07 %. Ke konci roku 2006 nabízely úřady práce pouze 63 volných pracovních míst, což znamenalo 29,2 uchazeče na jedno pracovní místo.

SPRÁVNÍ OBVOD OBCE S ROZŠÍŘENOU PŮSOBNOSTÍ JABLONEC NAD NISOU

Z pohledu hospodářství je jablonecký správní obvod spíše průmyslovou oblastí. Tradičním průmyslovým odvětvím je zde již od 17. století výroba bižuterie a skla. Mezi nejvýznamnější sklářské firmy stále patří Preciosa, a.s. Jablonec nad Nisou a Skleněná bižuterie a.s. Pěnčín. Od roku 1993 je Jablonec nad Nisou sídlem jediné mincovny v České republice – Divize Česká mincovna (JABLONEX GROUP a.s.). V odvětví zahraničního obchodu má výsadní postavení právě společnost JABLONEX GROUP a.s., Jablonec nad Nisou. Mezi velké zahraniční firmy patří Lucas Varity s.r.o., AKT plastikářská technologie Čechy, spol. s.r.o., TI Automotive AC s.r.o. a TI GROUP AUTOMOTIVE SYSTEMS s.r.o.. Dalšími významnými zaměstnavateli v tomto obvodu jsou také společnosti BTV plast, s.r.o., SOLITER, a.s., Pekařství Šumava, s.r.o. a AG PLUS, spol. s.r.o.

Ke konci roku 2006 počet uchazečů o zaměstnání dosáhl 1 719 osob, což znamenalo míru nezaměstnanosti 5,36 %, ke stejnému datu úřady práce ve správním obvodu nabízely celkem 488 volných pracovních míst, což znamenalo 3,0 uchazeče na jedno místo.

SPRÁVNÍ OBVOD OBCE S ROZŠÍŘENOU PŮSOBNOSTÍ JILEMNICE

Stejně jako ostatní oblasti Libereckého kraje má i správní obvod Jilemnice v dnešní době převážně průmyslový charakter. V současné době nabízí nejvíce pracovních příležitostí z potravinářského průmyslu firma CUTISIN a.s. – jediný výrobce umělých střívek a obalů na masné, drůbeží a mlékařské výrobky, z textilního průmyslu firma TECHNOLEN, Technický textil, a.s. zabývající se výrobou technických vláken pro gumářský průmysl, strojírenské firmy ELITEX OK, s.r.o. (ložiska a převodové prvky), JINOVA s.r.o. (ohřívače vzduchu, kooperace při výrobě rentgenů), EPRONA, a.s. (elektromotory), z dřevařského a papírenského průmyslu firmy EMBA, spol. s.r.o., JILOS HORKA, s.r.o. a dále firma MEDIPLAST a.s., která vyrábí nealergizující ekologické zdravotní náplasti.

Údaje z trhu práce signalizují pozitivní vývoj nezaměstnanosti ve správním obvodu Jilemnice. V závěru roku 2006 zde míra nezaměstnanosti činila 7,57 %, kdežto na konci roku 2005 to bylo 7,73%. Úřad práce evidoval k 31. 12. 2006 celkem 939 uchazečů o práci, tj. 5,4 % všech uchazečů v kraji. Na jedno volné pracovní místo připadlo 6,2 uchazeče, zatímco v závěru roku 2005 to bylo 6,6 uchazeče.

SPRÁVNÍ OBVOD OBCE S ROZŠÍŘENOU PŮSOBNOSTÍ LIBEREC

Správní obvod obce s rozšířenou působností Liberec prošel v oblasti hospodářství během posledního desetiletí výraznými strukturálními změnami. Převážně průmyslový charakter oblasti zůstal zachován, ale mezi průmyslovými odvětvími došlo k silnému útlumu tradiční textilní výroby, což ve svém důsledku znamenalo uzavření i takových firem jako byla Textilana, a.s. Liberec. V současné době patří ve správním obvodu mezi nejvýznamnější průmyslové odvětví výroba kovodělných výrobků, strojů a zařízení, výrobků pro automobilový, textilní a plastikářský průmysl. Právě výrobou dílů a příslušenství motorových vozidel se zabývají velké firmy, většinou se zahraniční účastí, např. Cadence Innovation, k. s. se sídlem v Liberci, Benteler ČR, s. r. o. Chrastava, ArvinMeritor LVS Liberec, a. s., Monroe Czechia, s. r. o. Hodkovice nad Mohelkou, PEGUFORM PLASTIK, s. r. o. Liberec. Převažující zaměření na výrobu chladicího, větracího a klimatizačního zařízení mají firmy DENSO MANUFACTURING CZECH, s. r. o. Liberec, LVZ, a. s. Liberec a AIRS Manufacturing Czech, s. r. o. Liberec. Z textilního odvětví patří k největším firmám pouze BERTERO, s. r. o. Liberec (tkaní bavlnářských tkanin).

Ke konci roku 2006 dosáhla míra nezaměstnanosti 6,78 %, bylo zde evidováno 5 217 uchazečů o práci, což činilo 30 % všech uchazečů v kraji, úřady práce ve správním obvodu nabízely celkem 1523 volných pracovních míst, což znamenalo 3,4 uchazeče na jedno místo.

SPRÁVNÍ OBVOD OBCE S ROZŠÍŘENOU PŮSOBNOSTÍ NOVÝ BOR

Správní obvod Nový Bor je oblastí se silnou průmyslovou základnou, k rozhodujícím průmyslovým odvětvím patří sklářství, odvětví s mnohaletou tradicí a jedinečností. Bezesporu největší firmou sklářského odvětví je CRYSTALEX a.s., Nový Bor – dominantní výrobce užitkového a technického skla v České republice. Sklářská výroba je nosným programem také ve firmách Ajeto, s.r.o. Cvikov (výroba dutého skla), Bohemia Optik, s.r.o. Cvikov (technické, laboratorní a optické sklo), KLÁRA – sklářská huť, s.r.o., Nový Bor (užitkové a ozdobné sklo). Dalším tradičním podnikem tohoto správního obvodu je podnik PRECIOSA – LUSTRY, a.s. Kamenický Šenov (výroba, prodej a jiná montáž svítidel stylových, moderních, exkluzivních). Z jiných průmyslových odvětví lze mezi významné zaměstnavatele zařadit REGULACE - AUTOMATIZACE BOR, spol. s.r.o. Nový Bor (výroba elektromotorů) a INTERDOOR, spol. s.r.o., Cvikov (výroba ostatního nábytku).

Počet osob hledajících zaměstnání se v posledních letech snižuje a pozitivní vývoj nezaměstnanosti ve správním obvodu Nový Bor pokračoval i v roce 2006. V závěru tohoto roku bylo úřady práce evidováno 1 145 uchazečů o práci. Na jedno volné pracovní místo v roce 2006 připadlo 6,5 uchazeče o práci, kdežto v závěru roku 2005 to bylo 15,0 uchazečů.

SPRÁVNÍ OBVOD OBCE S ROZŠÍŘENOU PŮSOBNOSTÍ SEMILY

Hospodářství správního obvodu Semily prošlo historickým vývojem od zemědělství přes řemeslnou výrobu až k současnému průmyslovému charakteru s převážně textilní, strojírenskou a dřevozpracující výrobou. Mezi nejvýznamnější textilní firmy patří HYBLER TEXTIL, s.r.o. Semily a Technolen technický textil, a.s. Lomnice nad Popelkou. Ve strojírenském odvětví mezi největší firmy patří TREVOS Košťálov s.r.o., TM ELITEX, s.r.o. Lomnice nad Popelkou a také A X L, akciová společnost Semily.

Ke konci roku 2006 činila míra nezaměstnanosti 7,23 % a na úřadu práce bylo evidováno 1 039 uchazečů o práci, což činilo 6,0 % všech uchazečů v Libereckém kraji. Na jedno volné pracovní místo připadlo 7,5 uchazeče.

SPRÁVNÍ OBVOD OBCE S ROZŠÍŘENOU PŮSOBNOSTÍ TANVALD

V rámci průmyslu zaujímá významné postavení textilní výroba, která má dlouholetou tradici a zasahuje již do 18. století. Dnes je zastoupena společností SEBA T a.s., patřící do skupiny podniků v rámci firmy Hybler Group. Výrobou bižuterie, vánočních ozdob, dárkových předmětů se zabývá firma Ornela a.s., divize Desenské sklárny. Důležitým zaměstnavatelem ve správním obvodu je firma sídlící v obci Jiřetín pod Bukovou – DETOA Albrechtice, s.r.o., vyrábějící dřevěné hračky, perly, klavírní mechaniky a klávesnice. Ze strojírenských podniků patří k největším firmy LITMAS, s.r.o. (výroba sklářských a textilních strojů) a DESKO a.s. (sklářské stroje, formy, elektroinstalační materiál.)

Ke konci roku 2006 evidoval úřad práce v tomto regionu celkem 991 uchazečů o práci, tzn. 5,7 % všech uchazečů v Libereckém kraji. Míra nezaměstnanosti k tomuto datu činila 7,62 %. Na jedno volné pracovní místo v roce 2006 připadlo 6,0 osob.

SPRÁVNÍ OBVOD OBCE S ROZŠÍŘENOU PŮSOBNOSTÍ TURNOV

V současné době jsou největšími zaměstnavateli ve správním obvodu Turnov firmy GRUPO ANTOLIN TURNOV s.r.o. (komponenty pro automobilový průmysl) a ONTEX CZ s.r.o. (hygienické potřeby). Tradice šperkařství a výroby bižuterie, především výroba šperků s českým granátem, pokračuje dodnes hlavně v družstvu umělecké výroby Granát, ale také v řadě soukromých dílen. Ze strojírenských firem zde sídlí např. Šroubárna Turnov a.s., Kamax s.r.o. (spojovací materiál), Sklostroj Turnov CZ s.r.o. (stroje pro sklářský průmysl), TREVOS a.s. (svítidla). Širokou paletu brýlových čoček (minerální, plastové, bifokální a progresivní), lup, svítidel pro průmysl, zdravotnictví i domácí použití vyrábí známá firma Dioptra a.s. Turnov.

Úroveň nezaměstnanosti ve správním obvodu Turnov trvale patří k nejnižším mezi správními obvody v Libereckém kraji a ke konci roku 2006 činila 4,86 %. Evidováno zde bylo 829 uchazečů o práci, což znamenalo 4,8 % všech uchazečů v kraji. Pozitivně se vyvíjel rovněž počet volných pracovních míst k počtu uchazečů o práci. Počet uchazečů na jedno volné pracovní místo v závěru roku 2006 dosáhl 3,7 osoby.

SPRÁVNÍ OBVOD OBCE S ROZŠÍŘENOU PŮSOBNOSTÍ ŽELEZNÝ BROD

Vzhledem k tomu, že na Železnobrodsku má výsadní postavení sklářský průmysl, nachází se zde především sklářské firmy. Sklářská výroba byla posledních padesát let prezentována především firmou Železnobrodské sklo, a.s.. V současné době je firma součástí společnosti JABLONEX GROUP a.s.. Kromě výroby hutního skla, stolových a hutních figurek, skleněných stropních lustrů a nástěnků je jedním z hlavních výrobních programů této společnosti výroba broušené, voskované a mačkané bižuterie. Další známou firmou sídlící ve správním obvodu je společnost Ornela, a.s., divize České perličky se sídlem v Zásadě, která byla vždy významným výrobcem zamačkávacích korálků, tzv. rokajlu. Výroba technického a laboratorního skla je programem firmy Technosklo, s.r.o. se sídlem v Držkově a také firmy Detesk s.r.o. v Železném Brodě. Vedle velkých firem se výrobou skleněných figurek a skleněné bižuterie zabývá také celá řada drobných podnikatelů.

Vývoj nezaměstnanosti se v delším horizontu vyvíjel pozitivně také ve správním obvodu Železný Brod. Avšak míra nezaměstnanosti v roce 2006 dosáhla 4,98 % a byla tak 0,68 procentního bodu vyšší než v roce 2005. Tento meziroční nárůst zaznamenal Železný Brod jako jediný správní obvod v rámci Libereckého kraje. V závěru roku 2006 evidoval úřad práce 367 uchazečů o práci. V meziročním srovnání vzrostl počet uchazečů na jedno volné pracovní místo, a to z 12,6 osob v roce 2005 na 13,6 v roce 2006.

A.1.2.7 CESTOVNÍ RUCH

ÚZEMNÍ A SOCIÁLNĚ EKONOMICKÉ PŘEDPOKLADY

V současné době se průmysl cestovního ruchu (CR) se svojí dynamikou a ekonomickými parametry řadí celosvětově z hlediska významu na třetí místo za ropný a automobilový průmysl.

Rozvoj cestovního ruchu je perspektivním ekonomickým odvětvím i pro rozvoj Libereckého kraje, který svojí krajinnou malebností a rozmanitostí s množstvím přírodních a historických atraktivit patří mezi „bohaté regiony“. Na jeho území se nalézají i několika významných tradičních turistických regionů: Krkonoše, Jizerské hory, Český ráj a Máchovo jezero. Ročně Liberecký kraj navštíví cca 750 tis. hostů a patří mezi nejnavštěvovanější kraje (5. místo v ČR – 2005)

Pro cestovní ruch v Libereckém kraji má značný význam jeho příhraniční poloha kde sousedí s Německou spolkovou republikou – územím Východního Saska a Horní Lužice, kde je nejen značný potenciál atraktivit (především německá strana Lužických hor) a služeb (cca 3 700 lůžek), ale toto území je i významným zdrojem návštěvníků kraje. Poněkud menší je hranice s Polskou republikou jejíž přilehlé území spadá do vojvodství Jelení Gory s dominantním rekreačním prostorem severních svahů Krkonoš a Jizerských hor s celkovou lůžkovou kapacitou celého vojvodství přes 21000 lůžek.

Významnou roli v rozvoji přeshraničního cestovního ruchu má Euroregion Nisa, který celé příhraniční území ve všech třech zemích spojuje a v rámci svých aktivit rozvíjí vzájemnou spolupráci v celém regionu. Spolupráci v oblasti cestovního ruchu je kladena značná pozornost a byla realizována řada společných projektů především v rámci projektů PHARE CBC a INTEREG II. a INTEREG III.

ZÓNOVÁNÍ CR, OBLASTI A PODOBLASTI CR (jev B15)

Území České republiky bylo Českou centrálou cestovního ruchu-Czechtourism (CzT) rozděleno na 14 Marketingových turistických regionů. Z tohoto hlediska leží na území Libereckého kraje 3 marketingové turistické regiony Krkonoše, Český ráj a Český sever – rozdělený v roce 2005 na dva regiony: Českolipsko a Jizerské hory a Frýdlantsko (což bylo akceptováno i CzT). Z hlediska územního uspořádání, jsou na území kraje celkem 4 turistické regiony: Jizerské hory a Frýdlantsko, Českolipsko, Krkonoše (část leží na území Královéhradeckého kraje) a Český ráj (část leží na území Královéhradeckého kraje a Středočeského kraje).

Turistické regiony jsou územně rozděleny na 7 turistických oblastí: České středohoří, Máchův kraj, Lužické hory a Ještědský hřbet, Frýdlantsko, Jizerské hory, Krkonoše a Podkrkonoší a Český ráj. Turistické oblasti cestovního ruchu jsou dále rozděleny na 18 podoblastí respektující přirozené krajinné celky tak, aby byly všechny turistické regiony a jejich hlavní turistické oblasti rozčleněny na menší homogenní území.

Charakteristika jednotlivých oblastí a podoblastí je podrobně popsána v analytické části Programu rozvoje cestovního ruchu LK a Konceptu VÚC Libereckého kraje viz. podklady.

Územní vymezení jednotlivých hlavních turistických oblastí a podoblastí dle obcí je uvedeno ve schématu (poznámka turistické oblasti a podoblasti dtto oblastí a podoblasti cestovního ruchu).

V rámci jednotlivých oblastí a podoblastí cestovního ruchu jsou na základě expertně vyhodnocených podkladů (viz kapitola A.1.1 Použité podklady) při zohlednění územních podmínek vymezena střediska cestovního ruchu, příměstská střediska rekreace, polyfunkční střediska cestovního ruchu a nástupní a obslužná centra (viz Tab. 7).

Za střediska CR a příměstská střediska rekreace jsou pokládána sídla s významnou rekreační funkcí, disponující ubytovacími kapacitami a významným podílem druhého bydlení. Počet lůžek HUZ zde představuje min. 1,5 násobek trvale bydlících obyvatel nebo min. 2000 uživatelů území, počet lůžek OIR je min. 500 a počet lůžek v HUZ min. 200. Další služby pro tato sídla zajišťují obslužná a nástupní centra CR.

Tab.7 Přehled oblastí a podoblastí CR, kategorizace středisek a center CR

Oblast cestovního ruchu	Podoblast cestovního ruchu	Obec/ sdružení obcí	Kategorie
České středohoří	České středohoří východ	Kravaře + Blíževedly + Stvolínky	SCR
		Žandov	PSCR
Máchův kraj	Máchovo jezero	Doksy	PSCR
	Kokořínsko	Dubá	PSCR
	Českolipsko	Holany + Zahrádky	PCR
		Česká Lípa	NOC
	Ralsko	Hamr na Jezeře	SCR
		Stráž pod Ralskem	PSCR
		Ralsko	PSCR
		Mimoň	NOC
Lužické hory a Ještěd	Novoborsko	Mařenice + Krompach	SCR
		Polevsko	SCR
		Sloup v Čechách + Radvanec	PCR
		Nový Bor	PSCR
		Kamenický Šenov + Prysk	PSCR
		Jablonné v Podještědí	PSCR
		Hrádecko-Chrastavsko	SCR
	Podještědí	Hrádek nad Nisou	PSCR
		Kryštofovo Údolí + Křížany	PCR
		Osečná + Janův Důl	SCR
		Světlá p. Ještědem	SCR
		Český Dub	PSCR
Frýdlantsko	Hejnicko	Lázně Libverda + Bílý Potok p.S.	SCR
		Hejnice	PSCR
		Nové Město pod Smrkem	PSCR
		Údolí Smědé	PSCR
	Frýdlant	Frýdlant	PSCR
Jizerské hory	Jizerské hory	Mníšek + Oldřichov v Hájích	PSR
		Tanvald	NOC
		Smržovka	PSCR
		Bedřichov + Janov nad Nisou	PSR
		Albrechtice v J.H. + Jiřetín p.Bukovou	PSR
		Josefův Důl	SCR
		Lučany n.N	PSR
		Nová Ves nad Nisou	PSR
		Desná	PSCR
		Kořenov	SCR
	Liberecko a Jablonecko	Liberec	PSCR
		Jablonec n.N	PSCR
Krkonoše a Podkrkonoší	Krkonoše	Jilemnice	PSCR
		Rokytnice nad Jizerou	PSCR
		Harrachov	PSCR
		Benecko + Vítkovice	SCR
		Jablonec n.Jizerou	SCR
		Vysoké n.Jizerou	SCR
		Velké Hamry	SCR
	Horní Pojizeří	Semily	NOC
Český ráj	Podkrkonoší	-	-
	Český ráj	Turnov	PSCR
		Rovensko pod Troskami	SCR
		Karlovice	PCR
		Malá Skála + Rakousy	PCR
		Kozákovský hřbet	PSCR
		Železný Brod	PSCR
	Lomnice nad Popelkou	Lomnice nad Popelkou	PSCR
		-	-

Zdroj: koncept ÚP VÚC LK

Poznámka

střediska cestovního ruchu – SCR

příměstská střediska rekreace – PSR

polyfunkční střediska cestovního ruchu – PSCR

nástupní a obslužná centra – NOC

Střediskem cestovního ruchu (SCR) jsou sídla nebo několik sídel (přirozeně provázaných) disponujících přírodně a kulturně – historickým potenciálem, vybavené základními a doprovodnými službami cestovního ruchu atraktivní pro rekreaci. Jejich rekreační funkce významně převažuje nad ostatními hospodářskými funkcemi. Hlavním kritériem zařazení sídla mezi střediska CR je počet lůžek hromadného ubytování a OIR v závislosti na velikosti území obce a význam obce jako turistického centra pro příslušnou turistickou oblast a podoblast.

Základní parametry středisek CR:

- bohatý přírodní potenciál
- kulturně – historický potenciál
- základní služby CR
- doprovodné služby CR
- síť turistických komunikací
- turistická infrastruktura
- přirozené centrum CR – sídlo druhého bydlení, hromadná ubytovací zařízení, nerovnoměrné využití území – sezónnost, víkendové pobyty
- lokality s menšími civilizačními vlivy
- kvalitnější životní prostředí
- dominantní rekreační funkce sídla

Příměstská střediska rekreace (PSR) jsou sídla nebo několik sídel (přirozeně provázaných) disponujících přírodně a kulturně – historickým potenciálem, vybavené základními a doprovodnými službami cestovního ruchu atraktivní pro rekreaci v blízkosti významných center osídlení. Jejich rekreační funkce významně převažuje nad ostatními hospodářskými funkcemi. Hlavním kritériem zařazení sídla mezi střediska CR je počet lůžek hromadného ubytování a OIR v závislosti na velikosti území obce. Posuzován je význam obce jako turistického centra pro příslušnou turistickou oblast a podoblast.

Základní parametry příměstského střediska rekreace:

- bohatý přírodní potenciál
- kulturně – historický potenciál
- základní služby CR
- doprovodné služby CR
- síť turistických komunikací
- turistická infrastruktura
- přirozené centrum CR – sídlo druhého bydlení, hromadná ubytovací zařízení, výletní místo významný podíl jednodenní návštěvnost
- nerovnoměrné využití území – sezónnost, víkendové pobyty
- lokality s menšími civilizačními vlivy
- významná rekreační funkce sídla
- v dosahu větších měst

Polyfunkční střediska cestovního ruchu (PSCR) jsou sídla zajišťující obslužné zázemí pro střediska CR a příměstská centra rekreace disponující sítí doprovodných a doplňkových služeb a vyšší nebo komplexní občanskou vybaveností. Současně mají i atraktivní potenciál CR a plní funkci střediska cestovního ruchu – jejich rekreační využití je jednou z významných hospodářských funkcí. Jsou dobře dopravně dostupná.

Základní parametry obslužného a nástupního centra s funkcí střediska cestovního ruchu:

- významné středisko osídlení kraje
- hospodářsky významná rekreační funkce
- vyšší nebo komplexní občanská vybavenost
- dobrá dopravní dostupnost
- základní a doprovodné služby CR
- potenciál CR

Nástupní a obslužná centra (NOC) jsou významná sídla zajišťující obslužné zázemí pro střediska cestovního ruchu a příměstská centra rekreace disponující sítí doprovodných a doplňkových služeb a vyšší nebo komplexní občanskou vybaveností. Jsou dobře dopravně dostupná.

Základní parametry nástupního a obslužného centra:

- významné středisko osídlení kraje
- komplexní občanská vybavenost
- dobrá dopravní dostupnost
- turistická atraktivita nízká - hospodářsky málo významná rekreační funkce

TRENDY ROZVOJE A FORMY CESTOVNÍHO RUCHU

Hlavní trendy z hlediska způsobu využívání jednotlivých turistických lokalit směřují k převážně intenzivnímu, aktivnímu trávení volného času a tím vzniká i tlak na rozvoj tvrdých forem cestovního ruchu – majících negativní dopad na životní prostředí. Snahou je tyto trendy tvrdých forem CR eliminovat a soustřeďovat do center CR do intravilánu měst případně obcí. Zásadní je především zvyšovat kvalitu služeb a rozvíjet měkké formy CR šetrné k životním prostředí, zejména venkovskou turistiku a agroturistiku.

V regionu je řada lokalit využitelná celoročně, letní sezóna převažuje v oblasti Českého ráje a Máchova kraje. Horské oblasti jsou doménou především zimních pobytů, ale jsou využívány celosezónně. Z hlediska druhů cestovního ruchu je nabídka velice široká pro formy aktivní, poznávací i pobytové klidové. Rezervy jsou ve využívání potenciálu venkovského prostoru.

Území poskytuje pestrou nabídku k různým rekreačním činnostem:

- dominuje pěší turistika a cykloturistika, po celém území kraje, je vybudována hustá síť turistických cest, řada málo frekventovaných místních komunikací a silnic III. tříd je využívána pro cykloturistiku
- dobré podmínky jsou pro zimní sporty v severní a západní části kraje kde jsou vhodné svahy pro sjezdové lyžování a také tratě pro běžecké lyžování, velká část je i dobře upravována - především horské magistrály Krkonoš, Jizerských hor a Lužických hor
- pro kulturně poznávací aktivity disponuje množstvím historických, kulturních a přírodních zajímavostí
- sportovní vyžití je možné jen u větších středisek cestovního ruchu (větší města) chybí kryté bazény a podobná vybavenost sloužící nejen návštěvníkům ale i domácím obyvatelům
- pobyt u vody se vzhledem ke klimatickým podmínkám soustřeďuje především do nížin v jižních částech kraje, kde dochází ke značné koncentraci turistů (u Máchova jezera, Sloupu v Čechách, Hamru na Jezeře)
- horolezectví – vhodné terény jsou převážně v CHKO, možnosti jsou omezené a je nutno dodržovat podmínky ochrany přírody
- jezdeckví – v kraji je řada jízdáren a postupně vznikají i farmy s možností vyjížděk na koni, zatím chybí vhodné hipo stezky
- kulturní život – hlavní turistická centra pořádají především během hlavní turistické sezóny mnoho kulturních aktivit
- lázeňství - ozdravné a regenerační pobyty v lázeňských lokalitách v Lázních Kunderatice a Lázních Libverda. Perspektivní je využití přírodních a klimatických podmínek pro ozdravné a rehabilitační pobyty, především v oblasti CHKO, mimo velká turistická centra jako zatím méně využívaná forma – spojení klidného prostředí s ozdravným pobytem
- individuální pobytová rekreace – chataření a chalupaření je jedna z nejvíce rozvinutých rekreačních činností v kraji

ZÁKLADNÍ A DOPLŇKOVÁ INFRASTRUKTURA CR

Kapacita a kategorie ubytovacích zařízení (jev B17)

Tab.8 Kategorie hromadných ubytovacích zařízení v LK

Kategorie	Počet objektů	Počet pokojů	Počet lůžek
Hotely****	6	562	1295
Hotely ostatní a penziony	502	7586	20725
Kempy	29	434	1498
Turistické ubytovny a chaty	118	1957	7546
Ostatní	273	2887	9446
Celkem	928	13426	40510

Zdroj: Statistická ročenka LK 2006, ČSÚ-2006

Počet staveb pro rodinnou rekreaci (jev B16)

Významnou roli hraje značný počet objektů individuální rekreace – 23 132 (zdroj Garep-Program rozvoje CR LK 2002), který je v některých oblastech naprosto dominantní pobytovou formou a značně tak omezuje rozvoj volného cestovního ruchu. Vysoké procento rekreačních bytů z celkového počtu je např. v obcích: Blatce (84%), Krompach (69%), Mařenice (69%), Kryštofovo údolí (67%), Slunečná (61%), ve kterých hrozí úplné vyliďnění.

Lázeňská místa a areály (jev B18)

Podmínky pro rozvoj perspektivní oblasti lázeňství jsou v kraji méně příznivé, jsou zde pouze 2 lázeňská centra – Lázně Kunratice a Lázně Libverda. Vzhledem k atraktivitě území a řadě klimaticky příznivých lokalit je zde potenciál pro ozdravné a regenerační pobyty.

Sportovně rekreační potenciál

Z hlediska nabídky pro zimní sporty je na území kraje několik poměrně dobře vybavených středisek (Harrachov, Rokytnice nad Jizerou, Albrechtický Špičák, Bedřichov, Janov n.N., Kořenov-Rejdice aj.). Ostatní sportovní vybavení je především soustředěno ve větších městech a ve významných střediscích cestovního ruchu a centrech osídlení (v Liberci, Jablonci, Harrachově, Doksech, Turnově, České Lípě). Obecně je v regionu k dispozici značné množství sportovních zařízení, využívaných především místními obyvateli.

PROFIL NÁVŠTĚVNÍKA

Na základě doposud provedených průzkumů mezi návštěvníky nebyly zjištěny oproti celostátnímu průměru významnější odchylky. Obecně převažuje klientela méně movitá, která preferuje ubytování v levnějších zařízeních – především v kempech a penzionech, pobyty nezajišťuje přes CK, upřednostňuje polopenzi nebo vlastní vaření. Z hlediska skladby převažují tuzemští hosté (cca 80% podíl zahraničních turistů má sestupnou tendenci), především se jedná o páry středního věku a rodiny s dětmi. Ze zahraničních návštěvníků (20%) jsou nejvíce zastoupeni návštěvníci z Německa (cca 50%, významný je podíl návštěvníků Polska - 30% v zimě a 25% v létě a z Nizozemska 16% v létě a 14% v zimě a Slovenska 4-6%). Zahraniční návštěvníci preferují především poznávací turistiku a domácí návštěvníci hlavně aktivní formy zaměřené na sportovní vyžití a trávení volného času v přírodě.

A.1.3 HODNOTY ÚZEMÍ Z HLEDISKA HOSPODÁŘSKÉ ZÁKLADNY

Hospodářská základna

- zemědělství - zemědělský půdní fond I.+II.třída ochrany (viz kapitola C.3.3 Půdní fond)
- lesnictví - lesní pozemky (viz kapitola C.3.3 Půdní fond)
- významné zóny ekonomických aktivit (Liberec Jih, Liberec Sever, Česká Lípa Dubice, Turnov Ohrazenice, Turnov Vesecko, Nový Bor, Hrádek n.N.)

Cestovní ruch a rekreace

- nástupní a obslužná centra cestovního ruchu
- lázeňská místa (Lázně Kundratice, Lázně Libverda)
- významný potenciál vybavenosti pro cestovní ruch nadmístního významu (základních a doprovodných služeb CR, sportovně rekreační a volno časové areály, lyžařské areály)

A.1.4 LIMITY VYUŽITÍ ÚZEMÍ Z HLEDISKA HOSPODÁŘSKÉ ZÁKLADNY

- lázeňská místa (Lázně Kundratice, Lázně Libverda) ochranné pásmo areálů

A.1.5 SOUHRN ZÁMĚRŮ

Hospodářská základna

- plochy pro podnikatelské aktivity
  - plocha pro podnikatelské aktivity - polyfunkční využití - letiště Hradčany
  - plocha pro podnikatelské aktivity - zábavní areál Kludskyland
  - plocha pro podnikatelské aktivity - zimní sportovní areál Smrk

Cestovní ruch (záměry podrobněji viz kapitola A.3 Dopravní infrastruktura)

- koridor pozemní lanové dráhy Liberec - Bedřichov

kapacitní dopravní spojení Liberce s turistickou oblastí Jizerské hory a nejvíce navštěvovaného střediska CR - Bedřichov - Janov n. N. přispěje k odlehčení individuální automobilové i veřejné hromadné dopravy, zlepšení životního prostředí a řešení problematiky sportovně-rekreační využitelnosti středisek cestovního ruchu.

- multifunkční turistické koridory

Jsou připravovány multifunkční turistické koridory vázané na říční toky (Ploučnice, Lužická Nisa, Jizera) a multifunkční turistické koridory vázané na horské partie pohoří Lužických a Jizerských hor, Ještědského hřebetu a Krkonoš Nová Hřebenovka severní a jižní větev). V rámci výstavby koridorů bude využito stávajících turistických stezek a místních komunikací, které budou dle stávajícího technického stavu opraveny a rozšířeny. Nově budou budovány pouze nezbytně nutné spojovací a problematické úseky na základě vyhledávacích studií a zpracované stavebně technické dokumentace. Bude třeba stanovit plošné požadavky na realizaci koridorů, kde doposud nebyly stanoveny. Jednotlivé koridory budou vedeny územím obcí:

- multifunkční turistický koridor Ploučnice – území obcí: Žandov, Horní Police, Stružnice, Česká Lípa, Zákupy, Ralsko, Mimoň, Pertoltice pod Ralskem, Brniště, Noviny pod Ralskem, Stráž pod Ralskem, Hamr na Jezeře, Osečná, Janův Důl, Světlá pod Ještědem, Liberec
- multifunkční turistický koridor Lužická Nisa – území obcí: Hrádek nad Nisou, Chotyně, Bílý Kostel nad Nisou, Chrastava, Liberec, Stráž nad Nisou, Jablonec nad Nisou, Rádlo, Lučany nad Nisou, Nová Ves nad Nisou, Smržovka
- multifunkční turistický koridor Jizera – území obcí: Kořenov, Harrachov, Paseky nad Jizerou, Rokytnice nad Jizerou, Jablonec nad Jizerou, Poniklá, Víchova nad Jizerou, Peřimov, Háje nad Jizerou, Bystrá nad Jizerou, Benešov u Semil, Košťálov, slaná, Semily, Záhoří, Železný Brod, Koberovy, Lišný, Malá Skála, Rakousy, Turnov, Modřišice, Přepěře, Příšovice
- multifunkční turistický koridor Nová Hřebenovka, jižní a severní větev – území obcí: Svor, Mařenice, Cvikov, Krompach, Jablonné v Podještědí, Hrádek nad Nisou, Chotyně, Bílý Kostel nad Nisou, Křížany Kryštofovo Údolí, Liberec, Světlá pod Ještědem, Proseč pod Ještědem, Šimonovice, Dlouhý Most, Hodkovice nad Mohelkou, Jeřmanice, Rádlo, Jablonec nad Nisou, Pěnčín, Nová Ves nad Nisou, Smržovka, Tanvald, Albrechtice v Jizerských horách, Desná, Kořenov, Chotyně, Chrastava, Nová Ves, Mníšek, Oldřichov v Hájích, Raspenava, Hejnice, Bedřichov, Kořenov, Bílý Potok, Harrachov, Rokytnice nad Jizerou, Vítkovice, Vítkovice, Jablonec nad Jizerou

A.2 VEŘEJNÁ EKONOMIKA

A.2.1 POUŽITÉ PODKLADY

- ČSÚ Liberec
- Webové prezentace
- Strategie rozvoje Libereckého kraje 2006 – 2020

A.2.2 STAV A VÝVOJ ÚZEMÍ Z HLEDISKA VEŘEJNÉ EKONOMIKY

A.2.2.1 ÚVOD

Veřejná ekonomika zahrnuje sféru hospodaření územně samosprávných celků (kraje, obce), popř. i orgánů a organizací státní správy (za tyto instituce nejsou k dispozici údaje, protože sídlí většinou mimo Liberecký kraj a v našem regionu mají pouze filiálky bez právní subjektivity). Data o hospodaření kraje a obcí nejsou běžně dostupná na internetu, ani je nelze získat běžnou cestou z Českého statistického úřadu. Jediným relevantním zdrojem dat je databáze ARIS, kterou spravuje Krajský úřad Libereckého kraje. Tyto údaje však neměl zpracovatel k dispozici.

Největší část příjmů Libereckého kraje i obcí tvoří vlastní příjmy a z nich především příjmy daňové. Novela zákona o rozpočtovém určení daní řeší především neodůvodněné rozdíly v daňových příjmech u jednotlivých velikostních kategoriích obcí (zmírňují se skokové rozdíly způsobené koeficienty podle zařazení obcí do těchto kategorií). Místo dosavadních 14 velikostních koeficientů, podle kterých se peníze obcím rozdělují, budou podle novely platit jen čtyři. Obce budou dostávat 21,4 % ze sdílených daní místo dosavadních 20,6 %. Novela má také posílit příjmy venkova. Obce budou dostávat peníze také podle poměru celkové výměry svého území k celkové výměře katastrálních území všech obcí. K tomu se ještě přičte podíl počtu obyvatel k počtu obyvatel všech obcí a vše se navíc upraví podle zákonem stanovených koeficientů.

Obce v roce 2006 dostaly z daní téměř 131 miliard korun, což byla víc než polovina všech jejich příjmů. Schválená novela předpokládá nejvyšší nárůst příjmů u obcí do 300 obyvatel. Důvodem je hlavně nově zavedené kritérium výměry obce, které zvýhodňuje obce s nízkým počtem obyvatel a zároveň velkou rozlohou. Počet obyvatel bude vycházet z údajů Českého statistického úřadu k 1. lednu daného roku, výměra obce bude vycházet z čísel Českého úřadu zeměměřického a katastrálního.

Příjmy z vybraných daní si mezi sebou rozdělují obce, kraje a stát podle určitého, zákonem daného poměru. Využívají se k tomu příjmy z daní z příjmu právnických osob, fyzických osob a daně z přidané hodnoty. Mezi sdílené daně nepatří daně spotřební stejně jako nově zaváděná daň ekologická. Pokud daň není sdílená, je celý její výnos příjmem státu.

A.2.2.2 STAV A VÝVOJ

S ohledem na nedostatek vstupních údajů můžeme komentovat pouze údaje o daňové výtěžnosti, zadluženosti a dalších fiskálních veličin, týkajících se územních samospráv z dostupných pramenů. V tabulce č.1 je zachycen přehled příjmů rozpočtu územních samosprávných celků (obcí a krajů) na obyvatele – průměr za léta 2003 a 2004. Pořadí regionů v této tabulce je do značné míry ovlivněno obecními rozpočty, i když se podíl krajské samosprávy na územních rozpočtech postupně zvyšuje.

Tab.1 Příjmy rozpočtů územní samosprávy (v tis. Kč na obyvatele)

Celkové příjmy (vč. nedaňových příjmů a dotací)			Daňové příjmy		
Pořadí*	Kraj	Průměr	Pořadí*	Kraj	Průměr
1.	Praha	42,2	1.	Praha	27,7
2.	Jihočeský	31,0	2.	Jihomoravský	11,7
3.	Plzeňský	29,7	3.	Plzeňský	11,7
4.	Karlovarský	29,4	4.	Moravskoslezský	10,8
5.	Jihomoravský	29,1	5.	Karlovarský	10,3
6.	Ústecký	28,5	6.	Liberecký	9,9
7.	Vysočina	28,0	7.	Jihočeský	9,9
8.	Středočeský	27,8	8.	Ústecký	9,8
9.	Moravskoslezský	27,7	9.	Olomoucký	9,6
10.	Liberecký	27,2	10.	Středočeský	9,5
11.	Pardubický	27,0	11.	Vysočina	9,4
12.	Zlínský	26,4	12.	Královéhradecký	9,2
13.	Olomoucký	26,0	13.	Pardubický	9,1
14.	Královéhradecký	25,6	14.	Zlínský	9,0
průměr		29,6	průměr	průměr	12,1

Zdroj: Bilance příjmů a výdajů obcí a krajů, Ministerstvo financí, 2004, 2005, vlastní propočty

Poznámka: *jedná se o pořadí vypočtené jako průměr hodnot za léta 2003 a 2004

Liberecký kraj se v tomto žebříčku nalézá v dolní polovině. Pořadí regionů je dáno jednak různou úrovní dotací a nedaňových příjmů, ale také velikostí strukturou osídlení (velká města – zejména nad 100 tisíc obyvatel – mají díky stanoveným koeficientům podstatně vyšší daňové příjmy na obyvatele, což se promítá i do celkových příjmů územních samospráv).

Tab.2 Základní skladba příjmů obcí Libereckého kraje v letech 2001 – 2004 (v mil. Kč)

Příjmy obcí LK dle druhu	2001	2002	2003	2004	Změna v %		Struktura v %	
					2004/01	pr.roční	2001	2004
Konsolidované příjmy	6 789,3	7 577,9	8 747,5	9 136,0	34,6	7,7	100,0	100,0
v tom:								
vlastní příjmy	4 678,9	4 887,6	4 756,5	4 999,8	6,9	1,7	68,9	54,7
v tom:								
daňové příjmy	3 175,6	3 212,6	3 538,4	3 703,3	16,6	3,9	46,8	40,5
nedaňové příjmy	1 059,0	1 122,1	864,1	872,7	-17,6	-4,7	15,6	9,6
kapitálové příjmy	444,3	552,9	354,1	423,8	-4,6	-1,2	6,5	4,6
přijaté invest. a neinvestiční dotace	2 110,4	2 690,3	3 991,0	4 136,2	96,0	18,3	31,1	45,3

Zdroj: KÚLK, ARIS

Pozn.: pr.roční = roční průměrný přírůstek (úbytek) příjmů v % v období 2001 – 2004

Příjmy obcí Libereckého kraje se v období 2001 – 2004 zvyšovaly v průměru o 7,7% ročně. Stabílně nejvyšší podíl tvořily od počátku 90. let (od platnosti zákona o rozpočtovém určení daní) daňové příjmy, v posledních letech se však díky přenosu kompetencí (výkonu agend státní správy) z okresních úřadů na obce s rozšířenou působností zvyšuje podíl přijatých investičních i neinvestičních dotací. Za rok 2005 máme k dispozici pouze údaj o celkových daňových příjmech obcí Libereckého kraje – dosáhly výše 4 082 900 tis. Kč (zdroj ČSÚ Liberec).

Tab.3 Příjmy krajského úřadu, obcí a dobrovolných svazků obcí Libereckého kraje (v mil. Kč)

Kategorie příjmů	2004	2005
Příjmy celkem (po konsolidaci)	13 955	13 157
Daňové příjmy	4 360	5 992
z toho daně z příjmů fyzických osob	1 293	1 695
z toho:		
ze závislé činnosti a funkčních požitků	850	1 187
ze samostatné výdělečné činnosti	388	444
z kapitálových výnosů	54	64
daně z příjmů právnických osob	1 177	1 622
z toho:		
daň z příjmů právnických osob	904	1 341
daň z příjmů právnických osob za obce	269	278
daň z přidané hodnoty	1 332	2 069
daně a poplatky z vybraných činností a služeb	388	429
z toho:		
poplatky a odvody v oblasti životního prostředí	171	180

Kategorie příjmů	2004	2005
místní poplatky z vybraných činností a služeb	97	100
správní poplatky	102	124
daň z nemovitostí	169	176
Nedaňové příjmy (po konsolidaci)	1 019	1 060
z toho:		
příjmy z vlastní činnosti	258	241
odvody příspěvkových organizací	83	100
příjmy z pronájmu majetku	349	368
příjmy z úroků	36	35
příjmy z prodeje nekapitálového majetku a ostatní nedaňové příjmy	157	153
Kapitálové příjmy	440	593
z toho příjmy z prodeje dlouhodobého majetku	379	561
Přijaté dotace (po konsolidaci)	8 136	5 512
v tom:		
neinvestiční přijaté dotace (po konsolidaci)	6 975	4 527
z toho:		
neinvestiční dotace ze státního rozpočtu	4 763	4 333
neinvestiční převody z Národního fondu	3	11
investiční přijaté dotace (po konsolidaci)	1 160	985
z toho:		
investiční dotace ze státního rozpočtu	717	488
investiční dotace ze státních fondů	358	271
investiční převody z Národního fondu	10	94

Zdroj: ČSÚ Liberec – Statistická ročenka 2006

Celkové příjmy Libereckého kraje (Krajský úřad), obcí v kraji a dobrovolných svazků obcí dosáhly v roce 2005 cca 13 mld Kč (meziročně zaznamenaly mírný pokles zejména v důsledku nižšího objemu přijatých dotací; daňové příjmy naopak mírně vzrostly) – viz tab. 3

Velmi negativním trendem (zejména v posledních letech) je **zvyšování zadluženosti** obcí a krajů. Celkové dluhy krajů dosáhly v roce 2006 celkové výše cca 7, 7 mld. Kč, z toho dluhy Libereckého kraje činily 679,1 mil. Kč (viz tabulka 4).

Tab.4 Zadlužení krajů v roce 2006 (mil.Kč)

Kraj	Celkový dluh
Středočeský	-
Jihočeský	415,9
Plzeňský	0,3
Karlovarský	734,1
Ústecký	185,0
Liberecký	679,1
Královéhradecký	583,3
Pardubický	1252,5
Vysočina	205,9
Jihomoravský	1697,0
Olomoucký	546,1
Zlínský	768,7
Moravskoslezský	614,8
Celkem	7682,9

Zdroj: ČSÚ 2006

Zadluženost jednotlivých obcí je větším problémem než zadluženost kraje. Podle společnosti CCB (Czech Credit Burelu, a.s.) představovaly ke konci roku 2006 dluhy všech obcí Libereckého kraje celkem 3,9 miliardy korun. Samotný Liberec se na celkových dluhách kraje podílí s úvěry ve výši 2,16 miliardy více než jednou polovinou. V poměru ke svému majetku navíc Liberec dlužil nejvíce ze všech krajských měst v republice. Zadluženost města Liberce na jednoho obyvatele dosáhla výše 22 tisíc korun, což je s úvěry ve výši 2,16 miliardy nejvíce ze všech krajských měst. Podle výpočtů magistrátu však vycházela zadluženost Liberce na jednoho obyvatele pouze na 12 677Kč.

A.2.3 HODNOTY ÚZEMÍ Z HLEDISKA VEŘEJNÉ EKONOMIKY

Hodnoty území nadmístního významu z hlediska veřejné ekonomiky nejsou vymezeny.

A.2.4 LIMITY VYUŽITÍ ÚZEMÍ Z HLEDISKA VEŘEJNÉ EKONOMIKY

V rámci tématického okruhu veřejná ekonomika nejsou vymezovány limity využití území.

A.2.5 SOUHRN ZÁMĚRŮ

Konkrétní požadavky na provedení změn v území - záměry v rámci tématického okruhu veřejná ekonomika nebyly vzneseny.

A.3 DOPRAVNÍ INFRASTRUKTURA A DOPRAVNÍ SYSTÉMY

A.3.1 POUŽITÉ PODKLADY

- Politika územního rozvoje České republiky
- Euroregion Neisse – Nisa – Nysa, koncepce rozvoje dopravy
- Program rozvoje Libereckého kraje 2007 - 2013
- Analýza stavu dopravy na území Libereckého kraje (rok 2006), KÚLK 2007
- Základní teze strategie rozvoje dopravní infrastruktury Libereckého kraje, KÚLK
- Koncept ÚP VÚC Libereckého kraje
- Studie proveditelnosti pro modernizaci železničního spojení Euroregionu Nisa s Prahou a Hradcem Králové, SUDOP Praha, 2006
- Modernizace a elektrizace traťového úseku Mladá Boleslav - Turnov, SUDOP Praha, 2005, 206
- Podklad pro rozvoj železniční infrastruktury v Libereckém kraji
- Koncepce rozvoje sítě cyklistické dopravy v Libereckém kraji, Vaner, 2006
- Strategie rozvoje statutárního města Liberec na léta 2007 - 2020
- ÚPD obcí - Frýdlant, Česká Lípa, Jablonec nad Nisou, Semily, Nový Bor, Mimoň, Doksy, Dubá, Zahrádky, Kravaře, Jablonné v Podještědí, Turnov, Železný Brod, Harrachov, Tanvald, Desná, Smržovka, Hodkovice nad Mohelkou, Český Dub, Chrastava, Stráž pod Ralskem, Rychnov u Jablonce nad Nisou, Jilemnice, Rovensko pod Troskami, Jablonec nad Jizerou, Rokytnice nad Jizerou, Velké Hamry

A.3.2 STAV A VÝVOJ ÚZEMÍ Z HLEDISKA DOPRAVNÍ INFRASTRUKTURY

A.3.2.1 SILNIČNÍ DOPRAVA

SILNIČNÍ SÍŤ- CELKOVÉ ZHODNOCENÍ STAVU

Využívání multimodálních koridorů (souběžných cest) pro přepravu osob a zboží se stává stále více nutnější vzhledem k požadavkům na ekonomicky nejefektivnější i nejohleduplnější volbu dopravního prostředku. Českou republikou probíhá od severu k jihovýchodu koridor č. IV: Berlin – Praha - Budapešť. Situace je poměrně příznivá v tom, že jeho součástí bude úsek dálnice D 8 od státní hranice se SRN přes Ústí nad Labem do Prahy. Napojení Libereckého kraje je prostřednictvím silnice R10 Turnov - Praha. Necelých 30 km severně od Frýdlantského výběžku prochází přes území SRN a Polska ve směru ze západu na východ koridor č. III.A Drážďany – Wrocław – Katowice. Napojení Libereckého kraje je umožněno silnicí I/35 (hraniční přechod Hrádek nad Nisou), na území SRN silnicí B178 a nebo silnicí I/13 (hraniční přechod Habartice), na území Polska silnicí Zawidów – Zgorzelec.

Území Libereckého kraje je, z dopravního hlediska, v rámci ČR polohově situováno mezi rozestavěnými dálničními tahy D8 Praha – Ústí nad Labem (SRN) a D11 Praha - Hradec Králové (PL). Na tyto dálniční tahy zprostředkovávají dopravní vazby silnice I/13 Liberec - Děčín (Teplice), R10 Turnov - Praha a I/35 Liberec - Turnov - Jičín - Hradec Králové. Dalšími významnými silnicemi procházejícími územím kraje jsou silnice I/9 Rumburk - Česká Lípa - Mělník tvořící dopravní osu v severojižním směru v prostoru Českolipska a zprostředkovávající vazby ze SRN do vnitrozemí ČR (spolu se silnicí I/38 Jestřebí - Mladá Boleslav - Kolín). Propojení Liberce a Jablonce nad Nisou a nejhustěji osídleného území zajišťuje silnice I/14 pokračující dále na Tanvald, Jilemnici a Vrchlabí. Dopravní přístupnost do prostoru Jizerských hor a Krkonoš zajišťuje silnice I/10. Okrajovou polohu z pohledu území kraje mají silnice I/16 a I/15. Součástí dopravní sítě jsou také silnice II. třídy, které spojují významná sídla kraje a silnice III. třídy určené k vzájemnému spojení obcí nebo jejich napojení na komunikace vyšších tříd. Neustále roste intenzita silniční dopravy, což má negativní vlivy na životní prostředí. Mezi nejzatíženější úseky patří obě rychlostní komunikace R10, R35 a komunikace v rámci městské aglomerace Liberec - Jablonec nad Nisou.

SILNICE MEZINÁRODNÍHO VÝZNAMU

Dálnice (jev A88)

Na území Libereckého kraje se tento jev nevyskytuje.

Rychlostní komunikace (jev A89) Silnice R 10

Silnice R 10, mezinárodní tah E 65, propojuje sídelní celky na severu ČR s Prahou a ve vazbě na dálniční tahy s ostatními aglomeracemi na západě, jihu a jihovýchodě našeho státu. Trasa silnice Praha – Mladá Boleslav – Mnichovo Hradiště – Turnov je zařazena do kategorie rychlostních komunikací v uspořádání R 24,5/100. Silnice je plně funkční, bezproblémová s mimoúrovňovými křižovatkami a označením jako silnice pro motorová vozidla s nejvyšší dovolenou rychlostí 130km/hod. V rámci základního komunikačního systému je v prostoru Prahy možnost dopravního napojení na dálniční tahy D1, D5 a D8. Dálnice D1 a D8 jsou součástí IV. multimodálního koridoru.

Silnice R 35

V současné době je v provozu režimu rychlostní komunikace úsek Rádelský Mlýn (křiž. I/65) – Turnov, do konce roku 2007 bude zprovozněn úsek Rádelský Mlýn – Liberec (MÚK Doubí).

Silnice I. třídy (jev A90) Silnice I/35 (E 442)

- úsek I/35 Hrádek nad Nisou - Liberec

Ve směru od hranic ČR v Hrádku nad Nisou je tento silniční tah veden v novostavbách v úsecích obchvatu Hrádku nad Nisou a Chrastava (MÚK Bílý Kostel) - Liberec. Kategorie silnic jsou S 11,5/80 – obchvat Hrádek nad Nisou a S 22,5/80 Chrastava – Liberec. Mezi Hrádkem nad Nisou a MÚK Bílý Kostel je silnice vedena ve stopě bývalé silnice II/271 členitým územím s řadou komunikačních závad ve směrovém a šířkovém uspořádání.

- úsek I/35 Turnov – hranice LK

V současné době prochází silnice městem Turnovem a dále sídly Radvánovice, Hnanice, Borek a obcí Ktová – hranice LK. Průtahy mají nevyhovující parametry s problematickými křižovatkami s navazujícími silnicemi i místními komunikacemi.

SILNICE REPUBLIKOVÉHO VÝZNAMU**Silnice I. třídy (jev A90)**Silnice I/13

Silnice I/13 v úseku (Ústí nad Labem) Děčín - Nový Bor – Liberec (Jablonec nad Nisou) umožňuje propojení obchodních a správních center Libereckého a Ústeckého kraje. V úseku Liberec – Frýdlant – Habartice (Zawidów) má přeshraniční charakter (OA, NA do 3,5 t) dopravně zpřístupňuje ale především oblast Frýdlantského výběžku.

SILNICE NADREGIONÁLNÍHO VÝZNAMU Silnice I/9

Silnice I/9 tvoří dopravní osu v severojižním směru v prostoru Českolipska. Zprostředkovává vazby od hranic se SRN a z celého Šluknovského výběžku do vnitrozemí ČR, trasa vhodná pro nákladní dopravu k hraničnímu přechodu Rumburk-Neugersdorf. Dopravní zatížení je nejvyšší v úseku Svor (křižovatka se silnicí I/13) – Jestřebí (křižovatka se silnicí I/38). Kolizními úseky jsou průtahy obcí Svor, městy Česká Lípa, Zahradky, Jestřebí (křiž. se silnicí I/38) a Dubá.

Silnice I/10

Silnice I/10 má spojovací charakter pro nadregionální i místní provoz. Dopravně zpřístupňuje rekreačních oblastí Českého ráje (Malá Skála, Želený Brod), Jizerských hor a západní části Krkonoš a přeshraniční spojení do Polska. V úseku Turnov - Tanvald prochází ve stísněných poměrech údolím řek Jizery a Kamenice nebo zastavěným územím v jihovýchodní části Jablonecka. Zprovozněn byl nový úsek Turnov (Vesecko) - Turnov (Malý Rohozec) v délce 2,2 km a byla provedena homogenizace navazující trasy do Harrachova - šířkové uspořádání, odvodnění a rekonstrukcí silničních objektů (nábřežní zdi, propustky). Přeshraniční silniční spojení do Polska Harrachov - Jakuszyce je využíváno pro všechny druhy dopravy.

Silnice I/14

Propojení měst Liberec a Jablonec nad Nisou v současné době zajišťují souběžné trasy silnic I/14 a III/29024. Silnice I/14 prochází centrálními zónami obou měst a mezi nimi je trasována v údolnicové poloze v souběhu s řekou Nisou. Z Jablonce nad Nisou pokračuje přes Smržovku do Tanvaldu, křižovatka se silnicí I/10. Navazuje peážní úsek se silnicí I/10 přes Desnou do křižovatky Na Mýtě. Dále pokračuje v souběhu s tokem řeky Jizery přes Rokytnici nad Jizerou, Jablonec nad Jizerou a Poniklou do křižovatky se silnicí II/292 v Horní Sytové. Pak se stáčí východním směrem na Jilemnici a Vrchlabí (Královéhradecký kraj). Intenzity dopravy jsou nižší, mimo úsek z Jilemnice do Vrchlabí.

Silnice I/15

Silnice I/15 v propojení Litoměřice – Zahrádky prochází v krátkém úseku jihozápadní částí Libereckého kraje ve směru od Úštěku přes Kravaře do křižovatky se silnicí I/9 v Zahrádkách. Nedostatečné směrové i šířkové uspořádání mají průtahové úseky ve městech Kravaře, Zahrádky a v obci Stvolínky.

Silnice I/16

Silnice I/16 má k řešenému území Libereckého kraje tangenciální polohu v trase Mladá Boleslav – Jičín – Trutnov – hraniční přechod Královec (Polsko). V úseku Nová Paka – Horka u Staré Paky je dopravní zatížení vysoké vzhledem k dopravní přístupnosti měst Jilemnice a Vrchlabí i centrální části Krkonoš se středisky Špindlerův Mlýn a Pec pod Sněžkou. Ve směru Horka u Staré Paky – Trutnov jsou intenzity cca o 60 % nižší. Kritický z hlediska bezpečnosti silničního provozu je průtah obcí Horka u Staré Paky s křižovatkou se silnicí II/293.

Silnice I/38

Trasa silnice, mimo sídla Obora, neprochází zastavěným územím a její trasu lze považovat za stabilizovanou. V křižovatce Jestřebí navazuje na silniční tah silnice I/9 v pokračuje jihovýchodním směrem na města Doksy, Mladou Boleslav, Kolín, Znojmo a hranice s Rakouskem. Trasa je vhodná, do doby zprovoznění dálnice D 8 nebo silnice R 35 (I/35) a navazujících hraničních přechodů, pro nákladní dopravu z hraničního přechodu Rumburk - Neugersdorf (silnice I/9)

Silnice I/65

Silnice I/65 v úseku Rádelský Mlýn (křižovatka se silnicí R 35) – Jablonec nad Nisou má funkci přivaděče dopravy do města ze silnice I/35. Silnice má vyhovující směrové i šířkové uspořádání v odpovídající kategorii.

SILNICE REGIONÁLNÍHO VÝZNAMU

Silnice II. třídy (jev A91)

Silnice II. třídy mají doplňkový charakter a dopravně zpřístupňují územní lokality mimo nadřazené silniční tahy

Silnice II/259 Mšeno - Dubá

- krátký úsek v jihozápadní části území Libereckého kraje
- místní význam, nízká intenzita dopravy

Silnice II/260 Dubá – Tuhaň - Úštěk

- krátký úsek v jihozápadní části území Libereckého kraje
- místní význam, nízká intenzita dopravy

Silnice II/262 Zákupy – Česká Lípa – Žandov – Benešov nad Ploučnicí

- významnější silniční tah v západovýchodním směru procházející centrem České Lípy
- vysoká intenzita dopravy na průtahu městem Česká Lípa a v úseku na město Zákupy
- Česká Lípa (návrh ÚPO), přeložka jižně centrální zóny
- úsek Stružnice - Žandov kolizní průtahové úseky

Silnice II/263 Kravaře – Žandov – Česká Kamenice

- krátký úsek po západním okrajové části území Libereckého kraje,
- přivaděč dopravy k trase silnice I/13

Silnice II/268 Mnichovo Hradiště - Mimoň - Zákupy - Sloup - Nový Bor - Česká Kamenice

- významná silnice navazující na rychlostní silnici R 10 Praha – Turnov, zpřístupňující potenciálně rozvojové území Ralska
- problematické jsou průtahové úseky městy Mimoň, Zákupy a Nový Bor
- vysoké intenzity dopravy přes centrální část města Mimoně

Silnice II/269 Vrutice - Tuhaň

- krátký úsek v jihozápadní části území Libereckého kraje
- místní význam, nízká intenzita dopravy

Silnice II/270 Dubá – Doksy – Mimoň – Jablonné v Podještědí - Petrovice

- krátký úsek v jihozápadní části území Libereckého kraje
- významný silniční tah v úseku mezi městy Doksy a Jablonné v Podještědí v dopravní přístupnosti oblasti Máchova jezera pro Liberecko-jabloneckou aglomeraci
- nevyhovující průtahy městy Doksy, Mimoň a Jablonné v Podještědí

Silnice II/272 Bělá pod Bezdězem – Kuřivody – Osečná - Liberec

- není zařazena v silniční síti LK
- opodstatněnost úseku Bělá pod Bezdězem – Osečná závislá na rozvoji prostoru Ralska a směrech přepravních vztahů

Silnice II/277 Mnichovo Hradiště – Český Dub

- krátký úsek v jižní části území Libereckého kraje
- místní význam, nízká intenzita dopravy

Silnice II/278 Stráž pod Ralskem – Osečná – Český Dub – Hodkovice nad Mohelkou

- ve vazbě na silnice II/270, II/268 a II/262 významné spojení v jižní části LK

Silnice II/279 Podhora - Svijany

- spojka na silnici R 10
- místní význam, nízká intenzita dopravy

Silnice II/282 Ktová – Rovensko pod Troskami – Loktuše – Železný Brod

- vyšší dopravní význam v úseku Loktuše – Železný Brod (přístup z Turnova)

Silnice II/283 Turnov – Zelený háj – Slaná – Košťálov - Stará Paka

- napojení města Semil a přístupnost skládky a kamenolomu
- kritický průtah městem Turnov

Silnice II/284 Zelený háj – Lomnice nad Popelkou - Nová Paka

- umožňuje dopravní vazby na Turnov a Semily
- významnější úsek Zelený háj – Lomnice nad Popelkou

Silnice II/286 Bradlecká Lhota – Lomnice nad Popelkou – Jilemnice – Horní Mísečky

- dopravně zatíženější úseky Bradlecká Lhota – Lomnice n.P. (vazby na město Jičín) a Jilemnice – Benecko (dostupnost obcí na úpatí Krkonoš)

Silnice II/287 Jablonec nad Nisou – Maršovice - Radčice

- součástí dopravního spojení Jablonce nad Nisou a Železného Brodu (Semil)

Silnice II/288 Železný Brod - Bozkov

- alternativní propojení Železného Brodu a Semil

Silnice II/289 Bořkov – Semily - Roprechtice

- dopravně zatížený úsek Bořkov – Semily, přístup od Lomnice nad Popelkou
- průtah městem Semily vykazuje řadu komunikačních závad

Silnice II/290 Frýdlant – Hejnice - Desná, Kořenov – Nová Ves

- významnější úsek Frýdlant – Bílý Potok vzhledem k zajištění dopravní přístupnosti sídelních útvarů na severním úbočí Jizerských hor
- omezení průjezdu v zimním období okolo vodárenské nádrže Souš

Silnice II/291 Frýdlant – Nové Město pod Smrkem

- umožňuje dopravní vazby na silnici I/13, připojení východní části Frýdlantského výběžku

Silnice II/292 Železný Brod - Semily

- významné spojení obou měst

Silnice II/293 Horka u Staré Paky – Studenec – Jilemnice

- vysoké dopravní zatížení, přístup měst Jilemnice, Vrchlabí ze silnice I/16

Silnice II/295 Studenec - Vrchlabí

- přístupová komunikace k Vrchlabí a Špindlerovu Mlýnu

Silnice II/592 Osečná – Křižany - Chrastava – Mníšek

- dopravní vazby ve směru Chrastava - Frýdlant
- úsek Chrastava – Nová Ves, místní význam
- nevyhovující průtah obcí Kryštofovo Údolí

Silnice II/610 Mnichovo Hradiště – Turnov

- úsek Mnichovo Hradiště – Turnov, paralelní trasa s R 10

A.3.2.2 ŽELEZNIČNÍ DOPRAVA

ŽELEZNIČNÍ SÍŤ - CELKOVÉ ZHODNOCENÍ STAVU

V rámci území Libereckého kraje je provozována poměrně hustá a stabilní železniční síť. Železniční tratě, vybudované v minulém století, nejsou modernizovány ani elektrizovány. V kraji je devět celostátních a devět regionálních tratí, které po provozní stránce již neodpovídají současným dopravním nárokům. Problematikou je i jejich trasování přizpůsobené vysoké členitosti krajiny.

Omezováním počtu vlakových kilometrů dochází k zhoršení obsluhy území v osobní dopravě a výraznému přesunu kapacit nákladní dopravy na silniční síť.

Hlavní železniční koridory na území ČR (mezinárodní koridorová síť vysokorychlostní železniční dopravy) jsou vedeny mimo území Libereckého kraje. Dílčí úsek IV. multimodálního koridoru (Berlín – Praha – Budapešť) je na území ČR totožný s I. železničním koridorem.

Do sítě tratí pro mezinárodní kombinovanou dopravu (tratě AGTC) náleží v Libereckém kraji část tratě Praha - Liberec - Černousy - hranice ČR, která je vhodná i pro přepravu kamiónů po železnici (není využíváno).

Nejvýznamnější železniční spojení v rámci LK:

- 1) Praha – Turnov: vazba na I. železniční koridor, zařazení do sítě tratí AGTC
- 2) Turnov - Liberec – Frýdlant – st. hranice – Zawidów: zařazení do sítě tratí AGTC
- 3) Liberec – Hrádek nad Nisou – st. hranice – Zittau: osobní doprava

Zákon č. 266/1994 Sb., o drahách, člení železniční dráhy podle účelu a technických podmínek do kategorií – celostátní, regionální, vlečka a speciální.

Dráhy celostátní (jev A94)

Tab.1 Přehled celostátních železničních drah

č. tratí	název	trasa
030	Pardubice – Liberec	Jaroměř, Stará Paka, Semily, Železný Brod, Turnov
037	Liberec – Černousy, st. hranice	Mníšek, Frýdlant
040	Chlumec nad Cidlinou – Trutnov	Ostoměř, Stará Paka, Martinice v Krkonoších
041	Hradec Králové – Turnov	Ostoměř, Jičín, Libuň
070	Praha – Turnov	Všetaty, Mladá Boleslav, Mnichovo Hradiště
080	Bakov nad Jizerou - Jedlová	Doksy, Česká Lípa, Nový Bor
081	Benešov nad Ploučnicí – Česká Lípa	Žandov, Stružnice
086	Česká Lípa – Liberec	Mimoň, Jablonné v Podještědí
089	Liberec – Hrádek nad Nisou, st. hranice	Chrastava, Bílý Kostel

Zdroj: ČD

030, Železniční trať Pardubice – Liberec

Město Liberec jako jediné město se 100 000 obyvateli neleží nebo se nenachází v těsné blízkosti železničních koridorů. Na hlavní síť je napojeno jednokolejnou neelektrizovanou tratí Liberec - Turnov (Pardubice/Praha). Limitujícím prvkem jsou oblouky o malých poloměrech a nevhodné sklonové poměry. Traťové rychlosti se pohybují v rozmezí 60 – 80 km/hod. s dalším poklesem rychlosti ve stoupání. Délku trasy mezi městy prodlužuje cca 7 km dlouhá smyčka mezi stanicemi Jeřmanice, Rychnov u Jablonce nad Nisou a Hodkovice nad Mohelkou. Přímou jízdu vlaků mezi Libercem a Prahou navíc komplikuje nutná úvrať v železniční stanici Turnov.

037, Železniční trať Liberec – Černousy, státní hranice

Železniční trať Liberec – Černousy je součástí mezinárodní trasy Praha – Zgorzelec podle dohody AGTC o provozu vlaků kombinované dopravy s předpokladem zvýšení rychlosti a úprav na zlepšení prostorové průchodnosti (velké kontejnery).

040, Železniční trať Chlumec nad Cidlinou - Trutnov

Prochází jihovýchodním cípem území Libereckého kraje a v úseku Stará Paka – Trutnov řeší vztahy na východní centra Krkonoš.

041, Železniční trať Hradec Králové -Turnov

Umožňuje důležité propojení Libereckého kraje na I. železniční koridor do úseku Praha – Česká Třebová.

070. Železniční trať Praha - Turnov

Tvoří nejvýznamnější spojení na hlavní železniční síť a hlavní město ČR Prahu. Je součástí mezinárodní trasy Praha – Zgorzelec podle dohody AGTC o provozu vlaků kombinované dopravy. Úpravy trasy na požadované parametry z hlediska rychlosti, nápravových tlaků a prostorové průchodnosti nebudou problematické.

080. Železniční trať Bakov nad Jizerou - Jedlová

Prochází v severojižním směru západní částí Libereckého kraje přes města Nový Bor, Českou Lípou a Doksy. Propojuje železniční tratě Děčín – Rumburk a Praha – Turnov.

081. Železniční trať Benešov nad Ploučnicí – Česká Lípa

Významné nadregionální spojení na I. železniční koridor v Děčíně a ve vazbě na železniční trať Česká Lípa – Liberec vzájemně zpřístupňuje centra Libereckého a Ústeckého kraje.

088. Železniční trať Liberec – Česká Lípa

Rozhodující železniční propojení Liberce jako centra Libereckého kraje s městem Česká Lípa a západní částí kraje.

089. Železniční trať Liberec – Hrádek nad Nisou - Rybníště

Propojuje severní části území Libereckého a Ústeckého kraje přes Polsko, SRN a v Zittau zprostředkovává vazby na regionální tratě DB.

Dráhy regionální (jev A95)**Tab.2 Přehled regionálních železničních drah**

č. trati	název	trasa
034	Smržovka – Josefův Důl	Jiřetín pod Bukovou
035	Tanvald – Harrachov	Kořenov
036	Železný Brod – Liberec	Tanvald – Jablonec nad Nisou
038	Raspenava – Bílý Potok	Hejnice
039	Frýdlant - Jindřichovice pod Smrkem	Nové Město pod Smrkem
042	Martinice v Krkonoších – Jilemnice	Poniklá
064	Libuň – Stará Paka	Lomnice nad Popelkou
087	Lovosice – Česká Lípa	Kravaře, Zahrádky
901	Česká Kamenice – Kamenický Šenov	

Zdroj: ČD

V rámci Libereckého kraje tvoří regionální železniční tratě, mimo úseky tratí Lovosice – Česká Lípa a Libuň – Stará Paka, místní propojení v severovýchodní hornaté části území. Tratě Frýdlant – Jindřichovice pod Smrkem, Raspenava – Bílý Potok, Smržovka – Josefův Důl, Tanvald - Harrachov a Martinice v Krkonoších – Rokytnice jsou, vzhledem ke konfiguraci terénu, slepými rameny s ukončením v podhorských centrech Jizerských hor a Krkonoš. Trať Tanvald – Harrachov je vyhlášena národní technickou památkou. Po obnovení turisticko-výletnického provozu na úseku tratě Česká Kamenice - Kamenický Šenov se navrhuje prodloužení trasy na Prácheň jako atraktivnímu místu a možnému nástupu na Lužickou magistrálu.

Nejvýznamnější železniční tratí je spojení Liberec – Železný Brod se zpřístupněním měst Jablonec nad Nisou, Smržovka a Tanvald, které jsou významnými centry osídlení. Železniční trať propojuje turisticky zajímavá místa ve vztahu k Jizerským horám, Krkonošům i Českému ráji.

Provozy na regionálních tratích se pohybují v současné době na hranici ztrátovosti, technický stav a zabezpečení jsou nedostatečná.

A.3.2.3 LETECKÁ DOPRAVA

Letecká doprava nemá, vzhledem k možné nabídce přepravních objemů, významnou úlohu. Ale má svůj nezastupitelný podíl při evropské integraci jako možný nejrychlejší způsob přepravy cestujících v ekonomické a podnikatelské sféře. V širších vztazích je možné uvažovat s dosahem z velkých letišť se mezinárodním provozem v Praze – Ruzyni, Drážďanech a nebo Wroclavi.

Na území Libereckého kraje jsou v současné době situována 3 letiště s travnatou vzletovou a přistávací dráhou, z toho 2 se statutem veřejného vnitrostátního letiště - Česká Lípa a Hodkovice nad Mohelkou, Liberec (statut pozastaven, neveřejné letiště). Ostatní letištní plochy jsou využívány pouze pro rekreační účely.

Letiště, letecká stavba (jev A102, A103)

Letiště Liberec

- vzdálenost 2,5 km z centra města, dobrá dostupnost s vazbami na komunikační síť města
- využívá se jako neveřejné vnitrostátní letiště s provozem letecké záchranné služby
- provoz : VFR (za viditelnosti) – den + noc, letadla do 5 700 kg, kluzáky, paravýsadky, SLZ (sportovní létající zařízení)

Letiště Česká Lípa - Špičák

- vzdálenost 3,5 km z centra města, nevyhovující parametry přístupové komunikace
- provoz : VFR – den, letadla do 5 700 kg, kluzáky, paravýsadky, SLZ.
- krátká vzletová a přistávací dráha
- nedostatečné zázemí pro uživatele

Letiště Hodkovice nad Mohelkou

- vzdálenost 2,5 km z centra města , špatná dopravní přístupnost
- využít letiště především pro sportovní a výcvikové účely.
- omezené doprovodné služby

Ochranné pásmo letiště Mnichovo Hradiště – Hoškovice (zasahuje částečně na území Libereckého kraje (oblast Svijanský Újezd, Svijany, Příšovice, Všeň a okolí)

A.3.2.4 VODNÍ DOPRAVA

Vodní cesta (jev A104)

Na území Libereckého kraje se tento jev nevyskytuje. Rekreační lodní doprava je provozována sezónně na Máchově jezeře.

A.3.2.5 HRANIČNÍ PŘECHODY - PŘESHraniční SPOJENÍ

V Libereckém kraji bylo v roce 2007 celkem 6 silničních hraničních přechodů, 2 železniční hraniční přechody a 14 přechodů na turistických nebo pěších stezkách.

Hraniční přechody (jev č.105)

Tab.3 Hraniční přechody

Název hraničního přechodu	Země	Druh	Specifikace
Frýdlant v Čechách – Zawidów	Polsko	železniční nákladní	žel. trať č. 037
Hrádek nad Nisou – Zittau/Žitava	SRN	železniční	žel. trať č. 089
Habartice – Zawidów	Polsko	silniční *	I/13
Harrachov – Jakuszyce	Polsko	silniční	I/10
Hrádek nad Nisou – Porajów	Polsko	silniční *	I/35
Kunratice – Bogatynia	Polsko	silniční *	III/03511
Nové Město pod Smrkem – Czarniawa Zdrój	Polsko	silniční *	II/291
Srbská – Miłoszów	Polsko	silniční	III/2918
Andělka – Lutogniewice	Polsko	turistický	III/0354
Černousy/Ves – Zawidów	Polsko	turistický	ÚK
Dolní Světlá – Jonsdorf	SRN	turistický	MK
Dolní Světlá – Waltersdorf	SRN	turistický *	III/26839
Harrachov – Polana Jakuszycka	Polsko	turistický	ÚK
Hrádek nad Nisou – Hartau	SRN	turistický *	III/27111
Jindřichovice pod Smrkem – Świecie	Polsko	turistický	III/2915
Jizerka – Orle	Polsko	turistický	ÚK
Krompach – Jonsdorf	SRN	turistický *	MK
Krompach – Oybin/Hain	SRN	turistický *	MK
Jablonné v P. (Petrovice) – Lückendorf	SRN	turistický *	II/270
Smrk – Stóg Izerski	Polsko	turistický	ÚK
Višňovská – Wigancice Zytawskie	Polsko	turistický	MK
Vosecká bouda (Tvarožník) – Szrenica	Polsko	turistický	ÚK

Zdroj: Analýza stavu dopravy na území LK (aktualizace 02/2007)

Legenda: ve sloupci „Druh“ je údaj o druhu hraničního přechodu (**silniční**, **turistický** = přechod na turistické stezce protínající státní hranice, **železniční**,); pokud je za tímto údajem uvedena „*“ znamená to, že u hraničního přechodu je navrhována změna; ve sloupci „Specifikace“ je údaj o pozemní komunikaci, která vede z české strany k hraničnímu přechodu (silnice třída/číslo, příp. **MK** = místní komunikace, **ÚK** = účelová komunikace), nebo údaj o železniční trati (žel. číslo).

Po vstupu České republiky do Schengenského prostoru (12/2007) se ruší hraniční přechody a budou nahrazeny odpovídajícími silničními a železničními přeshraničními spojeními.

A.3.2.6 BEZMOTOROVÁ DOPRAVA

CYKLISTICKÁ DOPRAVA

Územím Libereckého kraje procházejí 4 značené hlavní cyklotrasy celostátního významu a 6 mezinárodního významu. Jedná se především o trasy v turisticky atraktivních oblastech Libereckého kraje (Český ráj, Krkonoše, Jizerské hory, Lužické hory, oblast kolem Máchova jezera).

Cyklotrasy (cyklostezky) pro běžné denní užívání (dojíždka za prací, do škol) se v Libereckém kraji vyskytují minimálně, jedná se jen o dílčí kratší úseky.

Cyklostezka, cyklotrasa (jev č. 106)

Trasy celostátního významu :

- č. 14 Hrádek nad Nisou – Liberec – Český Dub – Turnov - Jičín
- č. 21 Kytlice – Jablonné v Podještědí – Křižany - Chrastava
- č. 22 Chrastava – Oldřichov v Hájích – Smědava – Kořenov – Rokytnice nad Jizerou - Jilemnice - Vrchlabí
- č. 211 Kytlice – Kamenický Šenov – Holany – Dubá - Vojtěchov

Mezinárodní trasy :

- Zittau (SRN) – Praha, cyklotrasa č. 14
- Odra - Nisa, cyklotrasa č. 14 v úseku Hrádek nad Nisou – Liberec, regionální trasy
- Berlin (SRN) – Praha, cyklotrasa č. 211
- Zittau (SRN) – Ralsko – Praha, regionální cyklotrasa (Petrovice, Stráž p.R., Mimoň, Mukařov)
- Ostritz (SRN) – Smědava, regionální cyklotrasa (Višňová, Frýdlant, Smědava)
- Zittau (SRN) – Karpatz, regionální cyklotrasa (Kunratice, Frýdlant, Srbská)

Program Greenways – Zelené stezky

Greenways – Zelené stezky je program pro ochranu přírodního a kulturního dědictví a podporu regionálního rozvoje prostřednictvím šetrné turistiky. Jsou tak vytvářeny podmínky k rozvoji malých forem podnikání, podporují se neziskové občanské aktivity se záměrem uchovat a zpřístupnit přírodní a kulturní hodnoty v koridoru trasy. Program je dále způsobem oživení málo navštěvovaných regionů, stimulem rozvoje infrastruktury, šancí pro nové pracovní příležitosti a nástrojem k omezení zátěže v nejnavštěvovanějších turistických centrech. V České republice jsou rozvíjeny v rámci programu Greenways – Zelené stezky tři velké projekty: Greenways Praha – Vídeň, Greenways Moravské vinařské stezky a Greenways CTM MODO.

Greenways CTM MODO (Cykloturistická magistrála Most – Doksy) má za cíl oživit venkovskou turistiku realizací stezky v koridoru mezi městy Most a Doksy a propojit tak dva protiklady (město práce x město rekreace) ekologicky šetrným způsobem. Na území Libereckého kraje vstupuje magistrála u obce Tuhaň (západně Dubé) a končí v Doksech, nádraží ČD. Významným aspektem jsou formy přeshraniční spolupráce a tak z města Mostu pokračuje stezka na hranice se SRN.

Dálkové turistické stezky (jev A106)

Evropská turistická asociace (EWW) vytváří, od svého data založení v roce 1969, prakticky ve všech evropských zemích vzájemně propojené turistické trasy. V členských zemích EU je vyznačeno celkem 11 tras. Libereckým krajem procházejí dvě dálkové trasy s označením E3 a E10.

- trasa E 3 : Black Sea (Černé moře) – Iberia (Pyrenejský poloostrov), celková délka 6950 km, na území kraje je vedena v trase : Harrachov – Kořenov – Bukovec – Smědava – Nová Louka – Bedřichov – Liberec – Ještěd – Jitrava – Horní Sedlo – Petrovice – Krompach - Luž - Jedlová, vede atraktivními místy Krkonošského národního parku, CHKO Jizerské a Lužické hory
- trasa E 10 : Nordeast (Severovýchod) – Southwest (Jihozápad), celková délka 2880km, na území kraje je vedena v trase : Nová Huť – Svor – Nový Bor - Sloup – Česká Lípa – Zahrádky - Jestřebí – Doksy – Bezděz - Kokořínsko, vede turisticky zajímavým územím CHKO Lužické hory, okolo Máchova jezera a CHKO Kokořínsko

Jinak je území Libereckého kraje pokryto vcelku hustou sítí značených turistických cest v návštěvnický exponovaných oblastech Českého středohoří, Máchova jezera, Lužických a Jizerských hor, Krkonoš a Českého ráje. Stezky propojují významná sídelní centra se zajímavými místy a krásnou přírodou, mají vazby na centra obcí, nástupnický důležité autobusové nebo vlakové zastávky.

A.3.3 HODNOTY ÚZEMÍ Z HLEDISKA DOPRAVNÍ INFRASTRUKTURY

- železniční síť (železniční tratě republikového a regionálního významu)
- silniční síť (rychlostní komunikace, silnice I. a II. třídy)
- letiště

A.3.4 LIMITY VYUŽITÍ ÚZEMÍ Z HLEDISKA DOPRAVNÍ INFRASTRUKTURY

- ochranná pásma
  - rychlostní komunikace
  - silnice I. + II. třídy
  - železniční tratě republikového a regionálního významu
- letiště + ochranná pásma
- přeshraniční spojení silniční, železniční

A.3.5 SOUHRN ZÁMĚRŮ

A.3.5.1 SILNIČNÍ DOPRAVA

RYCHLOSTNÍ SILNICE

rychlostní silnice R 35

- rychlostní silnice R 35, úsek Turnov - Rovensko pod Troskami - hranice LK - (Jičín)
(zlepšení napojení na II.A multimodální koridor Dresden - Wroclav)

Záměr: V úseku Turnov – Jičín je navrhována přestavba křižovatky Ohrazenice z důvodů převládajících dopravních zátěží a vzájemných směrových vazeb tahů silnic R 10 a R 35. Trasa silnice je dále vedena jihovýchodním směrem s mimoúrovňovým vykřížením železničních tratí Turnov - Liberec a Praha – Turnov, územím průmyslové zóny k okraji Nudvojovic (vodní zdroje) s návrhem trasy ve dvou variantách. Navazující úsek Pelešany – Ktová (hranice Libereckého kraje) je charakterizován vymezením koridoru severně železniční tratě přes Valdštejsko, Karlovice, Rovensko pod Troskami (s variantami A, B):

varianta A, západní obchvat Rovenska pod Troskami
nový koridor sil. II/283 : - novostavba v úseku Volavec, Tatobity

varianta B, východní obchvat Rovenska pod Troskami
nový koridor sil. II/283 : - novostavba v úseku Rovensko p.T., Veselá, Zelený háj

Samostatnou variantou je koridor R35 vedoucího podél železniční trati v úseku Pelešany - Ktová s novým koridorem silnice II/282 pro připojení Rovenska pod Troskami.

SILNICE I. TŘÍDY

Na silnicích I. třídy jsou obecně navrhovány především přeložky v kontaktních úsecích u větších sídelních celků, případně rozšíření na 4-pruh nebo homogenizace v souladu s návrhovou kategorií.

silnice I/35

úsek Bílý Kostel - Hrádek nad Nisou - hranice ČR

Záměr: novostavba, I. etapa 2 - pruh, II. etapa 4 - pruh

úsek západní obchvat Liberce

Záměr: novostavba

silnice I/13

úsek Svor - Nový Bor - Manušice - hranice LK

Záměry:

- přeložka v úseku Děčín - Nový Bor do trasy přes Benešov nad Ploučnicí, Volfartice, MÚK Manušice, peáž se silnicí I/9 do Svoru

úsek Nový Bor - Liberec

Záměry:

- zkapacitnění v úseku Nový Bor - Svor (4 pruhové uspořádání, peáž se silnicí I/9)
- homogenizace trasy v úseku Svor – Bílý Kostel (úseky Kunratice u Cvikova, Lvová)

silnice I/9

Záměry:

- obchvat Dubá
- úsek Jestřebí, Zahrádky, Sosnová - Česká Lípa - MÚK Manušice (I/13), 4-pruhové uspořádání v úseku Jestřebí - Sosnová, obchvat Zahrádky vybrána varianta A, západní obchvat měst Česká Lípa – Nový Bor
- východní obchvat obce Svor
- homogenizace trasy Svor - Rumburk

silnice I/10

Záměry:

- převedení do nové trasy v prostoru Jablonce nad Nisou a Smržovky
  - peáž po silnici R 35 Turnov, Hodkovice nad Mohelkou, Rádelský Mlýn
  - využití stávající trasy silnice I/65 v úseku Rádelský Mlýn – Jablonec n.N.
  - novostavba v úseku Jablonec n.N., Smržovka
  - přeřazení úseku Turnov – Tanvald do silnic II. třídy (II/610), homogenizace
- omezení provozu nákladních vozidel na hraničním přechodu Harrachov-Jakuszyce

silnice I/13

Záměry:

- přeložka v úseku Liberec, Stráž nad Nisou, Mníšek, Dětřichov
- homogenizace trasy Dětřichov – Habartice
- jihovýchodní obchvat Frýdlantu
- západní obchvat Pertoltic
- obchvat Habartic

silnice I/14

Záměry:

- přeložka silnice v úseku Liberec, Jablonec nad Nisou
- 4 pruhové uspořádání v Liberci od křižovatky se silnicí I/35 po křižovatku Kunratická
  - ve směru do Jablonce nad Nisou 2 pruhové uspořádání
  - v centrální části Jablonce nad Nisou trasa západní tangenty
  - převedení stávající trasy do silnic III. třídy
- v úseku Jablonec nad Nisou - Tanvald viz. trasa přeložky silnice I/10
  - převedení stávající trasy do silnic III. třídy
- v úseku Tanvald, Kořenov viz. trasa silnice I/10
- úsek Rokytnice nad Jizerou - Víchová nad Jizerou homogenizace stávající trasy

silnice I/15

Záměry:

- Kravaře, jihovýchodní obchvat
- Stvolínky, severní obchvat
- Zahrádky, jihovýchodní obchvat s návazností na variantní uspořádání průtahu silnice I/9

silnice I/16

Záměr: přeložka trasy severně od obce Horka u Staré Paky, Čistá u Horek

silnice I/38

Záměr: sídlo Obora, západní obchvat

silnice I/65

Záměr: vyřazení ze silniční sítě, náhrada trasou silnice I/10 (viz silnice I/10)

SILNICE II. TŘÍDY

Na silnicích II. třídy budou návrhové úpravy řešit odstraňování lokálních dopravních závad, zachování kontinuity šířkového uspořádání podle návrhové kategorie, přeložky tras v souvislosti se změnami vedením silnic vyšších tříd nebo z urbanistických hledisek. K přeřazení do silnic III. třídy je navrhována silnice II/288 ve směru z Železného Brodu na Semily do křižovatky se silnicí II/289 z důvodů nízké intenzity dopravy, nevyhovujících šířkových a směrových poměrů a celkově malého dopravního významu.

silnice II/262

Záměry:

- Česká Lípa, přeložka jižně centrální zóny
- úsek Stružnice - Žandov, přeložka jižně zastavěného území

silnice II/268

Záměry:

- úsek Sloup – Pihel, přeložka do trasy silnice III/26845
- Zákupy, západní obchvat
- variantní přeložka trasy jižně Mimoně :
  - a) Mimoň, jihozápadní obchvat
  - b) Ralsko - Hradčany, logistické centrum

silnice II/270

Záměry:

- Doksy, jihovýchodní obchvat
- Jablonné v Podještědí, jihozápadní obchvat
- Petrovice, zprovoznění hraničního přechodu pro osobní dopravu

silnice II/272

Záměry:

úsek Liberec - Osečná

- na území města Liberce využití trasy městské sběrné komunikace (paralelní příčka k průtahu I/35)
- úsek Liberec - Osečná (Družcov) má značný význam v dopravní přístupnosti Liberce z území za Ještědským hřbetem a pro východní část Českolipska
  - tunelový úsek Světlá pod Ještědem – Liberec, délka 4 km

úsek Osečná - hranice LK

- Osečná, jihovýchodní obchvat
- úsek Osečná - Kuřívody, novostavba
- úsek Kuřívody - Bělá pod Bezdězem, homogenizace a změna kategorizace

silnice II/278

Záměr: obchvat Český Dub - úsek Starý Dub – Vlčetín, přeložka trasy

silnice II/282

Záměry:

- přeložka trasy Železný Brod
- přeložka trasy Rovensko pod Troskami, variantní napojení na R35 (varianta R35 podél železniční trati)

silnice II/283

Záměry:

napojení na R35 - přivaděč dopravy z R35 do prostoru Semil

- MÚK Rovensko p.T. - Tatobity, západní obchvat, varianta A, přeložka ve vazbě na západní obchvat Rovenska pod Troskami
- MÚK Rovensko p.T. – Veselá – Zelený Háj, východní obchvat, varianta B, přeložka ve vazbě na východní obchvat Rovenska pod Troskami

silnice II/291

Záměr: úsek Kunratice – Frýdlant, rekategorizace a homogenizace trasy silnice III/03511

silnice II/293

Záměr: Horka u Staré Paky, severní obchvat

silnice II/592

Záměry:

- úsek Mníšek – Raspenava, rekategorizace a homogenizace stávající trasy silnice III/2904
- přeložka trasy Chrástava

SILNICE III. TŘÍDY

Silnice III. třídy nejsou předmětem řešení ÚAP LK, ale ve čtyřech případech Bělá pod Bezdězem – Osečná, Mníšek – Raspenava, Kunratice – Frýdlant a Sloup – Píhel jsou záměrem rekategorizace se zařazením do II. třídy silnic z důvodů změny dopravní struktury v širších vztazích nebo zajištění rozvoje oblasti.

A.3.5.2 ŽELEZNIČNÍ DOPRAVA

železniční spojení Praha - Turnov - Liberec

Záměr z konceptu ÚP VÚC LK byl nahrazen novým záměrem prověřeným samostatnou studií SUDOP Praha a.s. (Studie proveditelnosti železničního spojení Euroregionu Nisa s Prahou a Hradcem Králové) - koridor mezinárodního významu.

úsek hranice LK - Turnov

Záměry:

- zdvojkolejnění
- modernizace, elektrizace

úsek Turnov - Liberec

Záměry:

- rozpracovány tři varianty propojení Liberec- Hodkovice nad Mohelkou (A,B,C), propojení Sedlejšovice – Turnov a bezúvratové spojení tratí Liberec – Turnov a Turnov - Praha
- zdvojkolejnění (mimo spojky Lažany – Přepere)
- novostavby, modernizace, elektrizace

Úspora cestovní doby na trase Liberec - Turnov bude činit cca 20 minut, bezúvratová jízda mimo železniční stanici Turnov uspoří cca 8 - 10 minut. Stávající úseky tratí přes Rychnov u Jablonce nad Nisou a Sychrov, které jsou nahrazeny přeložkami, se navrhuje zařadit do sítě regionálních drah s příměstským charakterem provozu. Úsek tratě délky 2,7 km v prostoru Doubí u Turnova je navrhován ke zrušení.

železniční spojení Liberec – Černousy

úsek Liberec - Frýdlant - hraniční přechod PL

Záměry:

- optimalizace, elektrizace, vazba na dohodu AGTC
- hraniční přechod Černousy – Zawidów zprovoznit i pro osobní dopravu
- koridor mezinárodního významu s přeshraniční vazbou

železniční spojení Liberec – Hrádek nad Nisou - Rybníště

úsek Liberec - Chrastava - Bílý Kostel n.N. - Hrádek nad Nisou - hranice ČR

Záměry:

- optimalizace, elektrizace
- hraniční přechod Hrádek n.N. – Zittau zprovoznit i pro nákladní dopravu
- koridor mezinárodního významu s přeshraniční vazbou

železniční spojení Turnov - Hradec Králové

úsek Turnov - Rovensko pod Troskami - hranice LK

Záměry:

- modernizace, elektrizace
- v úseku mezi žel.zastávkou Borek pod Troskami a žst. Libuň přeložka
- zkrácení jízdní doby v úseku Turnov – Jičín o cca 15 minut

železniční spojení Chlumeck nad Cidlinou - Trutnov

úsek hranice LK - Martinice v Krkonoších - hranice LK

Záměry:

- optimalizace, elektrizace

železniční spojení Turnov - Semily - Jaroměř

úsek Turnov – Železný Brod – Semily – hranice LK

Záměry:

- lokální stavebně - technické úpravy, optimalizace, elektrizace

spojka Bělá

Záměry:

- nová spojka na železniční trať Stará Paka - Martinice v Krkonoších (záměr ČD na propojení dvou železničních tratí)

železniční spojení Liberec – Česká Lípa

úsek Bílý Kostel n.N. - Rynoltice - Česká Lípa

Záměry:

- optimalizace, elektrizace
- nová spojka Bílý Kostel n.N. - Rynoltice

železniční spojení Česká Lípa - Benešov nad Ploučnicí

úsek Česká Lípa - hranice LK

Záměry:

- optimalizace, elektrizace

železniční spojení Tanvald – Harrachov - hranice ČR a Martinice v Krkonoších - Rokytnice nad Jizerou

úsek Harrachov. - Rokytnice nad Jizerou

Záměr v rámci projektu Regiotram Nisa - propojení dvou žel.tratí a propojení do Polska.

železniční spojení Frýdlant - Jindřichovice pod Smrkem - Mirsk (PL)

úsek Jindřichovice pod Smrkem - hranice ČR

Záměry:

- obnova železniční trati v úseku Jindřichovice p.S. - státní hranice
- hraniční spojení do Polska

projekt Regiotram Nisa

Záměry:

- spojka Jablonec nad Nisou - Rychnov u Jablonce nad Nisou
  - využití stávajících železničních tratí
- Liberec - Hrádek n.N. - hranice ČR
Liberec - Frýdlant
Liberec - Tanvald - Železný Brod
Tanvald - Harrachov - hranice ČR
Smržovka - Josefův Důl

Jako priority jsou na území Libereckého kraje vyhodnocena železniční spojení:

- Praha – Turnov – Liberec
- Liberec – Frýdlant
- Turnov – Hradec Králové - Pardubice
- Děčín – Česká Lípa – Liberec

A.3.5.3 LETECKÁ DOPRAVAletišť Liberec

statut: veřejné mezinárodní letiště

Záměry: - podle zpracovaných technických dokumentací je na letišti plánována výstavba asfaltové dráhy pro přepravu osob letadly označení 2C o maximální vzletové hmotnosti 25t pro 40 osob. Po realizaci bude možný veřejný mezinárodní provoz IFR (podle přístrojů). Územně je respektován prostor pro rozšíření.

letišť Hradčany

statut: plocha pro SLZ – neveřejná, dnes betonová plocha v lese se zničenými budovami a zařízeními

Záměry: – záměr obnovy letiště vyřazen ze sledování, záměr na jiné alternativní polyfunkční využití pro podnikatelské aktivity (výroba, logistika, cestovní ruch), viz kapitola A.1 Hospodářská základna

A.3.5.4 PROPOJENÍ TURISTICKÝCH OBLASTÍ

Pro zlepšení propojení turistických oblastí, center a středisek cestovního ruchu se připravují :

Koridory pro umístění lanoveklanová pozemní dráha Liberec - Bedřichov

Záměry:

- nové propojení Liberec - Bedřichov

kapacitní dopravní spojení Liberce s turistickou oblastí Jizerské hory a nejvíce navštěvovaného střediska CR Bedřichov - Janov n. N. přispěje k odlehčení individuální automobilové i veřejné hromadné dopravy (záměr převzat z registru záměrů k Aktualizovanému zadání ÚP VÚC LK, záměr je také v ÚP města Liberec)

multifunkční turistické koridory

V jejichž rámci budou vyhledány odpovídající pěší, cyklistické, lyžařské popř. vodní spojení. Záměry jsou specifikovány i v kapitole A.1 Hospodářská základna.

Záměry:

koridor Ploučnice :

(návaznost na Ústecký kraj, koridor Labe) Děčín – Benešov nad Ploučnicí – Česká Lípa - Mimoň – Stráž pod Ralskem (pramen řeky)

koridor Lužická Nisa :

hranice SRN - Hrádek nad Nisou – Chrastava – Liberec – Jablonec nad Nisou – Nová Ves nad Nisou (pramen řeky)

koridor Jizera :

(návaznost na Středočeský kraj, koridor Labe) Mnichovo Hradiště – Turnov – Semily – Rokytnice nad Jizerou – Kořenov (pramen řeky)

Nová Hřebenovka :

Multifunkční koridor Nová Hřebenovka vhodně propojuje ostatní tři koridory.

Severní větev: Krkonoše - Jizerské hory - Lužické a Žitavské hory - Českosaské Švýcarsko

Jižní větev: Krkonoše - Ještědský hřbet - Lužické a Žitavské hory - Českosaské Švýcarsko

Poznámka: záměr je transformován z původního záměru multifunkční turistická magistrála ERN

Mezinárodní a nadregionální cyklokoridory

Záměry vycházejí z poskytnutého podkladu Bezmotorová doprava - aktualizovaný návrh mezinárodních a nadregionálních cyklokoridorů (KÚLK, 2006). Pro zařazení do jednotlivých kategorií jsou uvedeným typům přiřazena následující kritéria:

mezinárodní cyklokoridory

- přeshraniční propojení s koridory evropského významu nebo připojení příhraničních aglomerací nebo turistických center
- trasy v koridorech méně fyzicky náročné s dostatečným množstvím atraktivních cílů
- možnost budování destinačního programu pro vícedenní cestování

koridory sever – jih:

- Berlín - Praha (hranice ČR - Kamenický Šenov - Dubá - hranice LK)
- Zittau - Praha (hranice ČR - Krompach - Doksy - Bezděz - hranice LK)
- Zittau - Praha (hranice ČR - Jablonné v P. - Stráž p. R. - Mimoň - Ralsko - hranice LK)
- Zittau - Hradec Králové (hranice ČR - Liberec varianty - Turnov - hranice LK)
- Ostritz - Harrachov (hranice ČR - Višňová - Frýdlant - Raspenava - Kořenov (Jizerka) - hranice ČR)

koridory východ – západ:

- Zittau - Karpatz (hranice ČR - Frýdlant - Raspenava - Nové Město pod Smrkem - hranice ČR)
- „Ploučnice + Nová Hřebenovka jih“ (část) - (Kořenov (Jizerka) - Desná - Šimonovice - Osečná - Stráž pod Ralskem - Mimoň - Česká Lípa - hranice LK)
- „Jizera“ (hranice ČR - Jablonec nad Jizerou - Železný Brod - Turnov - hranice LK)

nadregionální cyklokoridory

- doplňují síť mezinárodních cyklokoridorů
- zpřístupňují a propojují turisticky atraktivní oblasti, propojení ve vztahu k okolním krajům a sousedním regionům
- trasy v koridorech mohou být více fyzicky náročné
- mohou být rovněž součástí destinačního programu Libereckého kraje
- Česká Kamenice - Svor (hranice LK - Prysk - hranice LK)
- „Nová Hřebenovka jih“ (hranice LK - Svor - Jablonné v Podještědí - Kryštofovo Údolí - Šimonovice)
  - odbočka do Svoru (Nová Huť - Svor)
  - odbočka na Ještěd
- Jablonné v Podještědí - Světlá v Podještědí (Jablonné v P. - Křižany - Světlá v P.)
  - odbočka Brniště (Jablonné v Podještědí - Brniště)
- „Nová Hřebenovka sever“ (Hrádek n.N. - Chrastava - Mníšek - Smědava - Harrachov - Rokytnice nad Jizerou - Horní Mísečky)
- Liberec - Frýdlant (Liberec - Mníšek - Frýdlant)
- Rokytnice nad Jizerou - Vrchlabí (Rokytnice n.J. - Jilemnice - Horní Branná - hranice LK)
- Proseč p.J. - Turnov - Jičín (Proseč pod Ještědem - Český Dub - Přepere - Turnov - Ktová - hranice LK)
- Křižany - Most (Křižany - Osečná - Ralsko - Doksy - Dubá - hranice LK)

A.3.5.5 PŘESHraniČNÍ SPOJENÍ

Z hlediska nadmístního významu jsou sledovány následující záměry pro silniční a železniční přeshraniční spojení:

- Silniční : Hrádek nad Nisou – Kopaczów (bez omezení) - silnice I/35
 Jablonné v P. (Petrovice) – Lückendorf (OA, NA do 3,5 t, BUS) - silnice II/270
- Železniční : Harrachov - Jakuszyce, obnova regionální železniční tratě
 Jindřichovice pod Smrkem - Mířsk, výstavba regionální železniční tratě

Poznámka: se vstupem ČR v 12/2007 do Schengenského prostoru se ruší stávající hraniční přechody

A.4 TECHNICKÁ INFRASTRUKTURA

A.4a VODNÍ HOSPODÁŘSTVÍ

A.4a.1 POUŽITÉ PODKLADY

- Plán hlavních povodí ČR, 2006
- Přípravné práce Plánu oblasti povodí Ohře
- Přípravné práce Plánu oblasti povodí Horního a středního Labe
- Program rozvoje vodovodů a kanalizací Libereckého kraje, Hydroprojekt Praha, 2002
- Program rozvoje Libereckého kraje, KÚLK
- Program rozvoje Libereckého kraje 2007-2013, KÚLK 2007
- Strategie udržitelného rozvoje Libereckého kraje 2006-2020, Ústav pro ekopolitiku o.p.s., 2005
- Program udržitelného rozvoje ČR
- ÚP VÚC LK koncept, SAUL, 2003

A.4a.2 STAV A VÝVOJ ÚZEMÍ Z HLEDISKA VODNÍHO HOSPODÁŘSTVÍ

A.4a.2.1 ZÁSOBOVÁNÍ PITNOU VODOU

Vodní zdroje (jev A44)

Území Libereckého kraje je bohaté na vodní zdroje. Jejich vydatnost a režim je přímo závislý na množství a vydatnosti srážek. Ochrana podzemních a povrchových vod je zajištěna na podstatné části území vyhlášením Chráněné oblasti přirozené akumulace vod (CHOPAV) a to pro povrchové vody CHOPAV Krkonoše a CHOPAV Jizerské hory, pro vody podzemní CHOPAV Severočeská křída. Množství, celková vydatnost, resp. využitelná kapacita zdrojů vody podzemních i povrchových je dostatečná pro zásobování celého území pitnou vodou. V souvislosti s politickými a ekonomickými změnami v 90. letech minulého století byly utlumeny v oblasti průzkumu horninového prostředí a stavu zásob podzemních vod aktivity financované státem. Důsledkem je neprovádění regionálních hydrogeologických průzkumů a tím absence relevantních údajů o skutečném kvalitativním a kvantitativním stavu zdrojů podzemních vod.

Povrchové zdroje se nacházejí především na území okresů Liberec, Jablonec nad Nisou a Semily. Pro vodárenské užití jsou to především VD Josefův Důl na Kamenici a VD Souš na Černé Desné. Zásobování pitnou vodou přímými odběry z toků jsou z Bílé Desné, Řasnice a Smědé, Vošmendy, Mumlavy, Bílé vody, Farského potoka a Jizerky. Kvalita vody v povrchových tocích je značně proměnná v závislosti na průtocích a extrémních stavech.

Zdroje podzemní vody jsou chráněny CHOPAVem Severočeská křída a zásobují podstatnou část Českolipska – Česká Lípa jih, Sosnová, Písečná, Slunečná, Mimoň, Kněžice, Jordán, Skalka a mnoho dalších. Na území okresu Liberec jsou nejvýznamnější zdroje podzemní vody v jeho jižní a jihozápadní části, vázané na propustné sedimenty Jizerského turonu, kde jsou dvě významná jímací území – Dolánky a Libíč. Další zdrojové lokality jsou v severní části okresu SZ od Chrastavy, avšak podstatně menších vydatností, vydatnější jsou zdroje jižně Chrastavy. Významné zásoby podzemní vody se uvádějí i ve Frýdlantském výběžku (vázané na propustné písky), tato voda je však mělká, náchylná ke znečištění, a proto málo kvalitní – Fe, Mn, NO₃. Ostatní, tj. severní části okresu Liberec, ale i Jablonec n.N., již spadají do krystalinika Jizerských hor, kde zdroje převážně vykazují malou vydatnost.

V okrese Semily jsou podzemní zdroje významné pro zásobování většiny obcí, nejvýznamnější z nich jsou vázány na sedimenty Jizerského turonu v západní až jihozápadní části okresu, tj. v okolí Turnova příp. Hrubé Skály v poříčních sedimentech Jizery. Jižní, jihovýchodní část náleží do podkrkonošské pánve, kde jsou zdroje nižších a středních vydatností. Severní část náleží do krystalinika Krkonoš a Jizerských hor, kde je četnější výskyt zdrojů s poměrně nízkou vydatností, zde jsou významnější v oblastech Benecka a Harrachova.

Vodárenské systémy (jev A67, A68)

Vodárenské systémy oblastního charakteru jsou vybudovány v okolí největších center osídlení, tj. měst Liberec, Jablonec n.N. větší systémy s charakterem skupinových vodovodů u ostatních větších měst - Česká Lípa, Nový Bor, Turnov, Semily, Frýdlant, Nový Bor, Mimoň atd.

Voda je spotřebitelům dodávána oblastními, skupinovými a místními vodovody. ÚAP LK a ZÚR LK se podrobněji zabývají nadmístními systémy.

OBLASTNÍ VODOVODY

Oblastní vodovod Liberec – Jablonec nad Nisou

Je nejvýznamnějším vodárenským systémem v území, postupně byl vytvořen propojením 18 skupinových a 43 místních vodovodů. Zásobuje území od Hrádku n.N. přes Liberec a Jablonec nad Nisou k Tanvaldu a jihovýchodně k Železnému Brodu a území jižně od Liberce – Hodkovice nad Mohelkou, Český Dub a dále na jih až po Svijanský Újezd a Příšovice, tj. ke hranici kraje. Klíčovými zdroji systému jsou jednak podzemní zdroje Libíč (170 l/s) a Dolánky (230 l/s) jihozápadně od Liberce a západně od Liberce prameniště Machnín (56 l/s), jednak povrchové zdroje – vodárenské nádrže Josefův Důl a Souš a odběr z toku Bílá Desná. Mimoto se nadále využívají i menší místní zdroje původních samostatných vodovodů. Voda z nádrže Josefův Důl se přivádí na úpravnu Bedřichov o výkonu 470-550 l/s. Voda se dopravuje potrubím ve štole do vodojemu „Orion“ v Liberci pro 4. tlakové pásmo, s propojením na ostatní pásma. Voda z nádrže Souš se upravuje v úpravně o výkonu 230-300 l/s a dopravuje přes Tanvald postupně do Jablonce n.N. Do systému se doplňuje voda z úpravně na Bílé Desné (22 l/s). Z Liberce, Jablonce a Tanvaldu se voda jednotlivými větvemi přírodních řadů rozvádí do výše popsanych dalších území.

SKUPINOVÉ VODOVODY (SV)

Území okresu Liberec a Jablonec nad Nisou

- SV Mníšek – Nová Ves – Oldřichov v Hájích
- SV Proseč pod Ještědem
- SV Padouchov – Jiříčkov – Horka - Javorník

oblast Frýdlantska

- SV Bulovka – dále zásobuje m.č. Arnoltice a Horní a Dolní Pertoltice. Propojeno se SV Habartice a Višňová
- SV Habartice – napojeny jsou Černousy a m.č. Andělka, Boleslav, Ves. Nutný je nový zdroj
- SV Višňová s napojením přilehlých částí, vodovod má nedostatečný zdroj. Propojeno se SV Bulovka, odkud se dotuje chybějící množství.
- SV Dětrichov – zásobuje rovněž Kunratice a Heřmanice. Nutno řešit nedostatečný zdroj (posílení nebo propojení na Frýdlant).
- SV Bílý potok – zásobuje obce Lázně Libverda, Hejnice, Raspenava, Nové Město p.S., Dolní Řasnice a m.č. Ferdinandov, Přebýtek, Ludvíkov, Hajniště. Zdrojem je úpravna vody z Hájeného potoka a 7 pramenišť u jednotlivých obcí. Zdroje jsou dostatečné s bilancí zhruba vyrovnanou, systém je propojen s vodovodem Frýdlant.

Vodovody oblasti Frýdlantska jsou samostatným celkem, částečně mají potíže s kvalitou vody (zejména Dětrichov a ÚV Frýdlant – NO₃). Množství se vzhledem k výraznému poklesu spotřeb v posledních letech považuje prozatím za dostatečné.

Na území Libereckého a Jabloneckého okresu je dále 41 samostatných místních vodovodů, některé z nich jsou alespoň provozně propojeny s oblastním vodovodem. Tyto vodovody zásobují poměrně rozsáhlá území, avšak celkově s nízkým počtem obyvatel.

Území okresu Semily

V území okresu Semily nejsou rozsáhlé vodovodní systémy, skupinové vodovody zásobují vždy pouze nejbližší sousední města a obce.

- SV Semily - zásobuje město včetně místních částí, napojeny jsou obce Benešov u Semil a Chuchelna. Systém pracuje v úrovních pěti tlakových pásem, je vyhovující.
- SV Turnov-zásobuje vlastní město s místními částmi a obce Ohrazenice, Přepere a Rakousy. Vodovodní síť funguje v systému šesti tlakových pásem, který se považuje za vyhovující.
- SV Tatobity – Rovensko pod Troskami - zásobuje dále obec Ktová a je propojen s vodovodem Hrubá Skála. Zdroj Hrudka, 6 l/s, systém vyhovující.
- SV Martinice – Jilemnice- dále zásobuje i Benecko (zatím pouze m.č. Dolní Štěpanice).

Ostatní systémy mají charakter místních vodovodů, mezi větší místní systémy lze ještě zařadit vodovody měst Lomnice nad Popelkou a Harrachov.

Problematická je kvalita vody v některých zdrojích zejména místních vodovodů, často ve východní části území okresu.

Území okresu Česká Lípa

- SV Česká Lípa – Nový Bor - je nejvýznamnějším vodárenským systémem v území, zásobuje se z vydatných podzemních zdrojů v okolí České Lípy. Skupinový vodovod zásobuje uvedená dvě města a řadu dalších obcí. Česká Lípa má tedy na první pohled velmi příznivou situaci ve vydatnosti zdrojů, totéž se týká i akumulace – systém je ve třech tlakových pásmech, do kterých se voda dopravuje ze zdrojů postupným přečerpáváním. Nový Bor je zásobován v systému dvou pásem, voda se sem dopravuje čerpáním ze zdrojů Slunečná a z 2. pásma České Lípy. Na skupinový vodovod je dále napojeno cca 30 dalších menších sídel (tj. obcí i místních částí). Vodovod je vyhovující, s perspektivou určitého rozvoje, nutnost částečných úprav vyžaduje základní systém sítě v České Lípě.
- SV Cvikov – zásobuje dále Svor a místní části Drnovec, Rousínov
- SV Doksy – Staré Splavy – zdroje Jordán a Skalka. Vodovod zásobuje dále Tachov, Skalku a části Břehyni, Zbýny. Specifikem je sezónní návštěvnost, tzn. velmi rozdílná potřeba vody – cca 30 l/s mimo sezónu, cca 60 l/s v sezóně. Zdroje jsou vyhovující, nedostatečná je akumulace.
- SV Dubá – zásobuje i části Zátyní a Pavličky
- SV Jablonné v Podještědí – dále zásobuje V. Valtinov a místní části Valdov, Českou Ves, Markvartice, Kněžice, Postřelnou a Lvovou. Zdroj – Kněžice (40 l/s) je dostatečný, nyní částečný nedostatek akumulace
- SV Kamenický Šenov – zásobuje Nový Oldřichov, části Prácheň, Mistrovice, Horní Prysk, funguje v systému čtyř pásem, se zdroji Pískovec, Tavba a vrty v H. Prysku (celkem cca 30 l/s)
- SV Kravaře – Janovice – Blíževedly – jedná se o propojení původních samostatných vodovodů. Systém vyžaduje přehodnocení zdrojů a celkové dobudování základních řadů s akumulací.
- SV Mimoň – zásobuje i Pertoltice p. R. a části Srní Potok, Vranov. Zdroje v blízkosti Mimoně vykazují přebytek, systém je vyhovující.
- SV Stráž pod Ralskem - dále zásobuje Dubnici, Hamr na Jezeře, Noviny pod Ralskem a části Břevniště, Útěchovice. Zdrojem jsou vrty o celkové vydatnosti 95 l/s s úpravnou. Systém je ve dvou pásmech, ve zdrojích je výrazná rezerva, nutná rekonstrukce sítě.
- SV Stružnice – Žandov – napojena je Horní Police, místní části Dolní Podlesí, Radeč, Jezvė.

V území jsou dále vodovody bývalého vojenského cvičkového prostoru Ralsko a další místní vodovody.

Celkové zhodnocení vodárenských systémů

Rozhodující majitelé vodárenských systémů v Libereckém kraji jsou Severočeská vodárenská společnost, Frýdlantské vodárenské sdružení a Vodohospodářské sdružení Turnov. Z hlediska vlastních vodárenských systémů nejsou evidovány vážnější nedostatky, systémy jsou ve valné většině hodnoceny jako vyhovující. Přesto, že surová voda nedosahuje, především při odběrech z povrchových toků, ne vždy dobrých parametrů, je kvalita dodávané vody v Libereckém kraji vyhovující a zásobení vodou je kvantitativně i kvalitativně zajištěno i do budoucího výhledu za předpokladu rekonstrukce rozhodujících úpraven vod a nahrazení některých málo vyhovujících zdrojů. Žádoucí je také dobudování systémů tak, aby jednotlivé kvalitní zdroje byly plně využívány a zdroje se zhoršenou kvalitou odstaveny. Jedná se například o zásobování vodou oblasti Frýdlantska, kde výkyvy v kvalitě povrchových vod lze řešit přivaděčem (podzemní štolou) z VD Josefův Důl, který je kapacitně plně nevyužíván, nebo zásobování pitnou vodou oblasti Semilská (Harrachov, Rokytnice nad J. a severovýchodní části Semilská) přivaděčem z VD Souš.

Podíl obyvatel zásobených vodou z veřejného vodovodu (jev B19)

Ve srovnání s jinými kraji republiky je podíl obyvatel zásobovaných z vodovodu na zhruba průměrné úrovni (89%), pokud jde o počet obcí, je podíl vysoký (cca 96%). Další trend vývoje může směřovat jednak k vyšší kvalitě ochrany zdrojů a jejich šetrnému využívání, jednak ke zlepšování jednotlivých prvků vodárenských systémů, nutná je realizace postupné náhrady starých zařízení (rozvodů, čerpacích stanic, vodojemů aj.) a to minimálně 2 %.

A.4a.2.2ODVÁDĚNÍ A ČIŠTĚNÍ ODPADNÍCH VOD

Podíl obyvatel napojených na veřejnou kanalizaci (jev B21)

V odvádění a čištění odpadních vod Liberecký kraj zaostává za celostátními průměry podílu připojených obcí i obyvatel na veřejnou kanalizaci zakončenou čističkou odpadních vod. Podíl obyvatel bydlících v domech napojených na veřejnou kanalizaci byl v roce 2004 pouze 68,5%, což je velmi nízké číslo oproti celorepublikovému průměru (79,1%). Mezi jednotlivými oblastmi kraje jsou poměrně výrazné rozdíly v ukazateli počtu trvale bydlících obyvatel napojených na kanalizaci. Tento stav je úzce závislý na morfologii a geologickém složení terénu. V mnohých lokalitách je ekonomicky neefektivní vynakládat vysoké finanční prostředky na budování společných kanalizačních rozvodů pro celé území obce. Tato problematika se týká zejména horských, podhorských, venkovských oblastí se značně rozptýlenou obytnou zástavbou. Zde je doporučeno preferovat u jednotlivých zdrojů odpadních vod zajištění jejich kvalitní likvidace přímo u zdroje a to pomocí domovních ČOV či malých lokálních ČOV sdružujících místní producenty v lokalitě.

Stav odvádění a čištění odpadních vod (jev A69,A70)

Obecně lze říci, že u malých obcí, resp. jejich místních částí, často nakládání s odpadními vodami neodpovídá platným předpisům – do dešťových stok resp. přímo do toků nebo tratí jsou často napojeny přepady ze septiků a žump nebo přímá napojení. Částečně lepší situace je na území Krkonošského národního parku, příp. CHKO Jizerské hory. Problémem některých malých obcí bývá, že je napojena pouze určitá lokalita nebo některá z více místních částí jedné obce. Totéž lze říci i u některých místních částí velkých měst, které dosud nejsou napojeny na městský stokový systém, který ústí do ČOV (např. některé části Liberce, Jablonce n.N a České Lípy).

ČOV větších měst jsou vesměs mechanicko-biologické aktivační ČOV, u malých obcí bývá (většinou v závislosti na stáří) poměrně pestrá škála typů (biodisky, starší typy provzdušňovaných aktivací, ale i moderní ČOV včetně denitrifikace).

Nejvýznamnější čistírnou je ČOV Liberec, která čistí odpadní vody odváděné skupinovou kanalizací Liberec – Jablonec n.N a pro budoucí výhled je v současné době rekonstruována, dále Česká Lípa, Semily a Turnov.

Ve smyslu Směrnice EHS mají obce nad 2000 EO do roku 2010 vybudovat odpovídající čištění a odkanalizování. Naplnění těchto požadavků jsou řešena v projektech jednotlivých vodárenských společností jako např. Čistá Nisa, Čistá Ploučnice, Čistá Jizera a další.

Protipovodňová ochrana, záplavová území - viz kapitola C.2 Hydrologie**A.4a.3 HODNOTY ÚZEMÍ Z HLEDISKA VODNÍHO HOSPODÁŘSTVÍ**

- hlavní vodovodní řady - vodovodní síť zabezpečující zásobení vodou 96% obyvatel
- právně zabezpečená ochrana zdrojů podzemních a povrchových vod, zdroje povrchových a podzemních vod v dostačující kvantitě i kvalitě (chráněné oblasti přirozené akumulace vod - viz kapitola C.2 Hydrologie a klimatologie)

A.4a.4 LIMITY VYUŽITÍ ÚZEMÍ Z HLEDISKA VODNÍHO HOSPODÁŘSTVÍ

- ochranná pásma hlavních vodovodních řadů
- ochranná pásma hlavních kanalizačních sběračů a čistíren odpadních vod (data nebyla poskytnuta, nezobrazena)
- chráněné oblasti přirozené akumulace vod (viz kapitola C.2 Hydrologie a klimatologie)
- ochranná pásma vodních zdrojů všech stupňů (viz kapitola C.2 Hydrologie a klimatologie)

A.4a.5 SOUHRN ZÁMĚRŮ

- koridory přivaděčů pro zásobování pitnou vodou z velkého zdroje
  - vodovodní přivaděč VD Josefův Důl - ÚV Bílý Potok, zásobování Frýdlantska
možnost využití nenaplněné kapacity VD Josefův Důl pro zásobování Frýdlantského výběžku
  - vodovodní přivaděč ÚV Souš – ÚV Harrachov, Rokytnice nad Jizerou, zásobování části Semilska
možnost využití nenaplněné kapacity VD Souš pro zásobování Harrachova a severovýchodního Semilska pitnou vodou
- lokality vhodné pro akumulaci povrchových vod (LAPV)
LAPV Vestřev, LAPV Vilémov, LAPV Paseky, LAPV Dolní Štěpnice, LAPV Lužec, LAPV Raspenava
Vývoj stavu zásob podzemních a povrchových vod lze předpokládat do budoucna jako deficitní. Proto je snahou státních orgánů zajistit územní ochranu vhodných lokalit pro akumulaci povrchových vod ve smyslu připravované novely vodního zákona a navazujících předpisů, dle aktualizovaného seznamu výhledových vodních nádrží SVP ČR za účelem výhledových vodohospodářských potřeb v Libereckém kraji.

A.4b ENERGETIKA, SPOJE, TELEKOMUNIKACE

A.4b.1 POUŽITÉ PODKLADY

- ÚP VÚC Liberecký kraj, koncept, SAUL, 2003
- Strategie rozvoje Libereckého kraje 2006-2020, KÚLK 2006
- Program rozvoje Libereckého kraje 2007-2013, KÚLK 2007
- Strategie udržitelného rozvoje Libereckého kraje 2006-2020, Ústav pro ekopolitiku o.p.s., 2005
- UEK Libereckého kraje (rozpracovaný), SECES, 2007

A.4b.2 STAV A VÝVOJ ÚZEMÍ Z HLEDISKA ENERGETIKY

A.4b.2.1 KOMPLEXNÍ POHLED NA ENERGETIKU ŘEŠENÉHO ÚZEMÍ

Energetika Libereckého kraje je na relativně dobré úrovni. Jsou zde dvě rozvodny VVN/VVN, řada velkých plošných zdrojů tepelné energie, plošná plynofikace řady měst a obcí. Liberecký kraj má velmi omezené zdroje energií a je závislý na jejich importu. Nevyskytuje se zde zdroj zemního plynu, nebyl zde realizován žádný nadregionální zdroj elektrické energie. Hnědé uhlí v Hrádecké pánvi je v kategorii potenciálních zásob bez výhledu využití v návrhovém období. Jedinými využitelnými zdroji energií nacházející se v řešeném území jsou obnovitelné a druhotné zdroje energií (OZE), které jsou v současnosti málo využívány (OZE tvořily jen cca 0,9% z celkové spotřeby paliv a energií v LK v roce 2005). Velký prostor je v energetické oblasti pro úspory energií.

V posledních pěti letech byly podle energetického zákona a vyhlášky č.213/2001 Sb. zpracovány energetické audity na objekty státní správy a podnikatelského sektoru. V těchto dokumentech jsou vyčísleny náklady na energie včetně návrhu opatření vedoucích k jejich snížení. Jednotlivá opatření jsou ekonomicky vyčíslena, včetně ekonomické návratnosti.

MÍSTNÍ ZDROJE ENERGIE

Celkově bylo v roce 2005 vyrobeno z místních zdrojů v Libereckém kraji 1 718,8 TJ, což představuje 5,6% z celkové spotřeby paliv a energií kraje.

Z celkové místní výroby energie v Libereckém kraji bylo z obnovitelných zdrojů energie vyrobeno celkem 545,229 TJ. (údaje z UEK LK 2007).

A.4b.2.2 ENERGETICKÁ BILANCE

V následující tabulce je uvedena energetická bilance v členění po jednotlivých ORP a po jednotlivých energiích.

Tab.1 Energetická bilance

SPOTŘEBA PALIV A ENERGIÍ (vč.OZE) V ROCE 2005							
KOD	NÁZEV	EL	PP	TP	KP	OZE	CELKEM
ORP	ORP	(GJ/rok)	(GJ/rok)	(GJ/rok)	(GJ/rok)	(GJ/rok)	(GJ/rok)
1	Česká Lípa	1 201 488	2 389 799	820 398	376 239	127 844	4 915 769
2	Frydlant	295 301	461 226	556 818	11 798	6 025	1 331 168
3	Jablonec nad Nisou	780 879	1 823 965	176 049	929 838	9 282	3 720 014
4	Jilemnice	552 276	1 130 763	335 004	94 297	64 611	2 176 952
5	Liberec	2 468 195	3 690 589	1 650 214	1 930 223	13 478	9 752 700
6	Nový Bor	531 976	1 362 132	247 923	5 513	8 790	2 156 334
7	Semily	383 004	640 952	501 989	86 845	5 771	1 618 561
8	Tanvald	508 978	1 127 332	374 776	153 742	24 900	2 189 728
9	Turnov	633 805	1 113 432	434 342	31 931	12 628	2 226 139
10	Železný Brod	173 335	361 191	225 318	0	600	760 443
	Celkem Liberecký kraj	7 529 237	14 101 381	5 322 831	3 620 426	273 929	30 847 808
		24,41%	45,71%	17,26%	11,73%	0,89%	100,00%

Zdroj: UEK LK, 2007

Poznámka: vyrobená elektrická energie z OZE je zahrnuta ve spotřebě elektrické energie, vyrobená tepelná energie z OZE je zahrnuta ve spotřebě OZE ,

A.4b.2.3 ZÁSOBOVÁNÍ ELEKTRICKOU ENERGIÍ (jev A72,A73)**Transformovny (jev A72)**

Území Libereckého kraje je zásobováno elektrickou energií z **TR Babylon** (400/110 kV) a **TR Bezděčín** (400/220/110 kV), které jsou napojena na příslušná vedení VVN (viz jev A73). Transformovny jsou provozovány ČEZ a.s.

Transformovny 110/35,22 kV slouží jako hlavní napájecí zdroje pro zajištění elektrické energie v území. V Libereckém kraji byly v 2005 následující rozvodny VVN/VVN a VVN/VN.

Tab.2 Transformovny

110/35 kV
Jeřmanice, Liberec – východ, Liberec – Pavlovice, Liberec - Ostašov, Jablonec n.N. - Rýnovice, Tanvald, Hamr na Jezeře, Noviny pod Ralskem, Semily, Rokytnice nad Jizerou
110/22 kV
Hrádek nad Nisou, Frýdlant - Větrov
110/10 kV
Liberec – teplárna, Jablonec n.N.– sever
110/35/22/10 kV
Česká Lípa – Dubice
110/22/10 kV
Česká Lípa – sever
Spínací stanice
Spálov, Jablonec n.N.

Zdroj: ČEZ a.s.

Nadzemní a podzemní vedení elektrizační soustavy (jev A73) Koridory republikového významu (nadřazená soustava)

Území je energeticky propojeno s okolními kraji České republiky (Královehradeckým, Středočeským a Severočeským) nikoli však s okolními zeměmi (Polsko, Německo). Hlavními napájecími přívody jsou vedení VVN 400 kV a 220 kV.

VVN 400 kV

- TR Neznášov - TR Bezděčín
- TR Bezděčín - TR Babylon
- TR elektrárna Mělník - TR Babylon
- TR Výškov - TR Babylon
- TR Čechy střed - TR Bezděčín

VVN 220 kV

- TR Čechy střed - TR Bezděčín
- TR Bezděčín - TR Chotějovice

Vedení nadřazené soustavy VVN 400 a 220 kV jsou provozovány ČEPS, a.s. Praha.

Koridory nadmístního významu (distribuční soustava)

Řešené území je zásobováno a obhospodařováno elektrickou energií z distribuční soustavy, která je majetkem ČEZ a.s. (okresy Liberec, Jablonec, Česká Lípa, Semily).

Pro napojení rozvoden VVN/VN je na území kraje vybudována celá síť napájecích vedení VVN 110 kV, která je přes tyto rozvodny propojená. Jednotlivá vedení s evidenčními čísly uvedenými jsou v následující tabulce.

Tab.3 Přehled vedení VVN 110 kV

Průběh trasy	Evid.číslo
TR Noviny pod R. - TR Hrádek n.Nis. - TR Frýdlant Větrov	1 549 + 1 550
TR Bezděčín - TR Hrádek -TR Frýdlant Větrov - TR Liberec teplárna	1 541 + 1 548 +
TR Bezděčín - TR Liberec východ - TR Liberec teplárna	1 542 + 1 544
TR Hamr na Jezeře - TR Jeřmanice	1 546
TR Jeřmanice - TR Bezděčín	365 + 366
TR Bezděčín - TR Staré Místo – TR Škoda MB	193 + 194
TR Bezděčín - TR Semily – TR Staré Místo	1 101 + 1 102
TR Jeřmanice -TR Jablonec n.N. – TR Rýnovice – TR Tanvald	364+ 369 + 367
TR Tanvald - TR Bezděčín	367 + 368
TR Noviny pod R. - TR Babylon	1 507 + 1 508
TR Noviny pod. R. - TR Hamr na J. - TR Jeřmanice	1 510 + 1546
TR Česká Lípa Dubice - TR Babylon	1 501 + 1 502
TR Babylon -TR Č.Lípa Dubice -TR Noviny pod R. - TR Č Lípa Sever	1 502 + 1 509 + 1 501 +1 506
TR Babylon - TR Č.Kamenice + TR Podhájí +TR Děčín	1 503 + 1 504
TR Babylon - TR Koštov - TR Litoměřice	1 511 + 1 512
TR Semily - TR Rokytice nad Jizerou	1103 + 1104

Zdroj: ČEZ a.s.

A.4b.2.4ZÁSOBOVÁNÍ ZEMNÍM PLYNEM (jev A74, A75, B20)

Liberecký kraj nemá žádný vlastní jak přírodní, tak i výrobně technologický zdroj topných plynů, pouze v ČOV Liberec je využíván plyn vyvíjený z tlejících odpadů pro vytápění vlastních objektů. Území je energeticky propojeno s uvedenými kraji České republiky. Rovněž je distribuční síť propojena s vedeními v SRN, nikoli však s Polskem. Hlavními napájecími body jsou dálková vedení vysokotlakých (VTL) plynovodů přivádějící zemní plyn ze sousedních krajů.

Do Libereckého kraje nezasahují žádná vedení velmi vysokotlakých plynovodů (VVTL) ve správě Transgas a.s.s Praha, ani územím neprochází trasa tranzitního plynovodu, ani vedení produktovodů spravovaných ČEPRO, a.s. Praha (jev č.A76,A77,A78).

V řešeném území jsou rozhodující pro zásobování plynem dvě distribuční plynárenské společnosti – SČP Net, s.r.o se sídlem v Ústí nad Labem a Východočeská plynárenská a.s. (VČP) se sídlem v Hradci Králové. V části území spadající do okresu Liberec, Jablonec a Česká Lípa zajišťuje distribuci zemního plynu SČP, Net s.r.o., na území okresu Semily pak VČP a.s.

Vysokotlaké plynovody zásobují zemním plynem území kraje z jihozápadní a jihovýchodní strany VTL plynovody prostřednictvím distribučních a průmyslových regulačních stanic. Z VTL regulačních stanic jsou vyvedeny středotlaké (STL) a nízkotlaké (NTL) plynovody zajišťující odběry v jednotlivých sídlech. Zásobována jsou zejména větší sídla, základ distribuční sítě tvoří větve vysokotlakých plynovodů. Jsou rovněž realizovány větve STL plynovodů napojených na VTL regulační stanice dodávající zemní plyn i do obcí mimo trasy VTL plynovodů.

Tab.4 Přehled VTL plynovodů v území (jev A75)

DN 500 Hospozín – Liberec, Liberec – Jablonec n.N., Žandov – Křižany, Volfartice – Nový Bor, Konecchlumí – Turnov
DN 300 Úžín – Nový Bor – Liberec, Rynoltice – Hrádek n.N. – st.hr. SRN, Liberec – Jablonec n.N. Čimýšl – Jilemnice, Nový Bor – Cvikov – Liberec
DN 250 Vičetín – Liberec, Jablonec n.N. – Tanvald, Tanvald – Kořenov (DN 250 + 150)
DN 200 Chrastava – Frýdlant – Nové město p.Sm., Turnov – Jablonec n.N., Kundratice - Harrachov
DN 150 Kořenov – Harrachov, Jičín - Semily, Dalešice - Plavý

Tab.5 Seznam plynofikovaných obcí

Bílý Kostel nad Nisou	Albrechtice v Jiz. horách	Cvikov	Benecko
Bílý Potok	Dalešice	Česká Lípa	Benešov u Semil
Český Dub	Desná	Doksy	Harrachov
Čtveřín	Držkov	Dubá	Horní Branná
Frýdlant	Frýdštejn	Horní Police	Hrubá Skála
Hejnice	Jablonec nad Nisou	Jablonné v Podještědí	Chuchelna
Hodkovice nad Mohelkou	Janov nad Nisou	Jestřebí	Jilemnice
Hrádek nad Nisou	Jenišovice	Kamenický Šenov	Karlovice
Chotyně	Jiřetín pod Bukovou	Kunratice u Cvikova	Klokočí
Chrastava	Josefův Důl	Mimoň	Košťálov
Lázně Libverda	Koberovy	Nový Bor	Libštát
Lažany	Kořenov	Nový Oldřichov	Lomnice nad Popelkou
Liberec	Líšný	Okrouhlá	Mírová pod Kozákovem
Mníšek	Loučky	Polevsko	Modřišice
Nová Ves	Lučany nad Nisou	Provoďín	Nová Ves nad Popelkou
Nové Město pod Smrkem	Malá Skála	Prysk	Ohrazenice
Oldřichov v Hájích	Maršovice	Skalice u České Lípy	Stružinec
Osečná	Nová Ves nad Nisou	Sloup v Čechách	Přepře
Paceřovice	Pěnčín	Sosnová	Rokytnice nad Jizerou
Pěnčín	Plavy	Pertoltice pod Ralskem	Rovensko pod Troskami
Příšovice	Rádlo	Stružnice	Semily
Raspenava	Rychnov u Jbc nad Nisou	Svojkov	Slaná
Rynoltice	Smržovka	Svor	Turnov
Stráž nad Nisou	Tanvald	Zákupy	Víchová nad Jizerou
Svijanský Újezd	Zásada	Žandov	Všeň
Svijany	Železný Brod		Vysoké nad Jizerou
Šimonovice			Záhoří

zdroj: data SČP, Net s.r.o., VČP a.s., 2005

Poznámka:

V obcích Sychrov, Brniště, Horní Libchava, Stráž pod Ralskem, Velký Valtinov a Paseky nad Jizerou je pouze velkoodběr, bez plošné plynofikace obce. Nejedná se tudíž o plynofikovanou obec a není do plynofikovaných obcí zahrnuta.

Tab.6 Plynofikace v okresech Libereckého kraje

okres	Počet plynofikovaných obcí (ks)	Procentní podíl (%)
Liberec	27	58,7
Jablonec nad Nisou	26	81,0
Česká Lípa	25	44,0
Semily	27	34,0
Liberecký kraj celkem	105	48,8

zdroj: data SČP, Net s.r.o., VČP a.s., 2005, vlastní výpočet

Podle údajů ČSÚ byl počet obcí vybavených plynem ze sítě v roce 2001 - 2004 stejný a to 39,4%. Průměr za Českou republiku činil v roce 2004 60,7%. Nejvíce plynofikovaných obcí je v okrese Jablonec nad Nisou, nejméně v okrese Semily.

Tab.7 Bytové domácnosti s plynem v domácnosti v okresech Libereckého kraje (jev B20)

okres	plyn v domácnosti (počet)	Procentní podíl (%)
Liberec	29 271	46,7
Jablonec nad Nisou	20 606	61,9
Česká Lípa	17 607	46,7
Semily	12 166	13,4
Liberecký kraj celkem	79 650	49,2

zdroj: ČSÚ, SLDB 2001

Procentuální podíl bytových domácností s plynem v domácnosti byl v roce 2001 v Libereckém kraji 49,2% (ČSÚ). Dle údajů správců se v posledním období zvyšuje počet neaktivních přípojek.

V Libereckém kraji bylo spotřebováno v roce 2005 369102,6 tis.m³ zemního plynu (dále ZP). Z výše uvedené spotřeby bylo 186553 tis.m³ ZP odebráno 79593 tis.m³ domácnostmi a maloodběrateli, což činí 50,5% a 182549,6 tis.m³ středními odběrateli a velkoodběrateli, což činí 49,5%.

A.4b.2.5ZÁSOBOVÁNÍ TEPELNOU ENERGIÍ (jev A79,A80)

Na území Libereckého kraje jsou provozovány soustavy centrálního zásobování teplem, které lze rozdělit do dvou skupin - celoměstské systémy CZT a systémy CZT sídlištní. Žádný ze systémů není nadmístního významu (pro více obcí), a proto budou sledovány zejména v ÚAP obcí (zde jsou uvedeny pro základní informaci největší systémy).

Největší celoměstské systémy centrální dodávky tepelné energie jsou:

- SCZT Liberec parní systém
- SCZT Jablonec n.N. parní systém
- SCZT Česká Lípa – horkovodní systém

SCZT Liberec parní systém

Liberec – Teplárna

O výkonu 1x75 + 1x105 + 1x115 + 2x16 t/h + turbína 12 MW, parametry na vstupu do parovodního systému $p = 1,2 \text{ MPa}$, $T = 250^\circ\text{C}$.

SCZT pokrývá téměř celou plochu města včetně Vratislavic n.N.. Palivo TTO + zemní plyn.

SCZT Jablonec n.N. parní systém

Jablonec n.N. – Brandl - výkon 2x50 t/h, Liaz - výkon 4x25 + 1x50 t/h,

Kotelny jsou propojeny s možností zálohového napájení. Vstupní parametry jsou $p = 1,25 \text{ MPa}$, $T = 250^\circ\text{C}$, palivo TTO + zemní plyn.

Česká Lípa – malá teplárenská soustava (MTS)

MTS vznikla při výstavbě sídliště Špičák 1 a Špičák 2 a její vznik zabránil výstavbě kotelny na hnědé uhlí na patě dominantního českolipského vrchu Špičák o výkonu 58,2 MW. MTS využívá volného tepelného výkonu v kotelně Mlékárny, která je přes výměňkovou stanici propojena se sídlištní kotelnou zásobující sídliště Špičák 1 + 2, Sever a Lada. Sídlíštní kotelná spaluje zemní plyn, kotelná Mlékárny spaluje hnědé uhlí. Primární rozvody jsou horkovodní. MTS zásobuje tepelnou energií sídliště Špičák 1 + 2, Sever a Lada v České Lípě.

Sídlištní systémy CZT v dalších městech jsou místního významu a budou sledovány v ÚAP obcí.

A.4b.2.6SPOJE, TELEKOMUNIKACE (jev A81, A82)**TELEKOMUNIKACE**

Řešená oblast je provázána s okolním územím systémem dálkových optických kabelů, propojující jednotlivé uzly. V současnosti je telekomunikační síť kompletně postavena znovu od dálkových optických kabelů až po posledního zákazníka.

Řešené území je plošně v celém rozsahu připojené na státní telefonní síť s automatickým vstupem do systému. Z telekomunikačního hlediska je území začleněno do Místní provozní oblasti (MPO) Liberec – okresy Liberec, Jablonec, Česká Lípa a MPO Jičín – okres Semily.

Každý okres je pak rozdělen do uzlových telefonních obvodů:

- UTO Liberec
- UTO Frýdlant
- UTO Jablonec nad Nisou
- UTO Česká Lípa
- UTO Nový Bor
- UTO Semily
- UTO Turnov
- UTO Jilemnice
- UTO Vrchlabí

Na řídicí ústředny jsou pak dálkovými kabely napojeny jednotlivé vzdálené účastnické jednotky (VÚJ).

VÚJ jsou nové kapacitní automatické digitální telefonní ústředny na které jsou již převážně kabelově připojeny místní telefonní sítě (většinou kabelové). Telefonní síť je provozována v digitálním systému. Z předcházejícího vyplývá, že na řešeném území je dokončena výstavba digitální sítě a digitálních ústředn.

RADIOKOMUNIKACE

Dominantním provozovatelem bezdrátového přenosu jsou v území České radiokomunikace a.s. Na území jsou dále provozovány radioreleové trasy mobilních operátorů. Radioreleové trasy a radioreleová zařízení jsou zakreslena ve výkresu limitů využití území.

- RR trasy páteřní sítě:
  - RKS Ještěd – RS Buková hora
  - RKS Ještěd – Česká pošta Liberec
  - RKS Ještěd – RS Zvičina
  - RKS Ještěd – RKS Černá hora
  - RKS Ještěd – RS Doubek
  - RKS Ještěd – Česká pošta Jablonec nad Nisou
  - RKS Ještěd – Česká pošta Česká Lípa
  - RKS Černá hora – RS Doubek
  - RS Zvičina – Semily (přes odraznou desku Medenec)

Mimo systém ČRa a.s. je zde provozován systém Policie České republiky (vysílač Kamenický Šenov – Prácheň), který je využíván dalšími subjekty (Vězeňská služba, Celní úřad, SČE atd.) a systém armády ČR (vysílač Kozákov a příslušné radioreleové spoje).

V řešeném území jsou provozovány ČRa, a.s. tyto vysílací objekty:

- RKS Liberec – Ještěd
- RKS Liberec – Vratislavice n.N.
- RS Černá studnice
- RS Čertova hora
- RS Tříč na Kamenci
- RS Prácheň
- RS Kozákov

TELEVIZNÍ SIGNÁL

Území je rovnoměrně pokryto signály českého televizního vysílání ČT 1, ČT 2, Nova a Prima. Distribuce v Libereckém kraji je zajišťována následujícími TV vysílači:

- RKS Liberec – Ještěd pracujícím na
  - 31. kanále ČT1
  - 43. kanále ČT2
  - 8. kanále NOVA
  - 60. kanále PRIMA

pro celý kraj - okresy Liberec, Jablonec, Česká Lípa, Semily

- RKS Trutnov – Černá hora pracujícím na
  - 23. kanále ČT1
  - 40. kanále ČT2
  - 11. kanále PRIMA

pro okres Semily a částečně okresy Jablonec, Liberec a Česká Lípa

ROZHLASOVÉ VYSÍLÁNÍ

Řešené území je pokryto rozhlasovým signálem ve všech kmitočtových pásmech. Je zajištěno vysílání celoplošných programů:

- Radiožurnál (Čro1)
- Praha (Čro2)
- Vltava (Čro3)
- Regionální vysílání (Čro5)
- Rádio Svobodná Evropa (Čro6)
- Vysílání do zahraničí (Čro7)

V pásmu VKV je zajištěno celoplošné pokrytí soukromých rozhlasových stanic Radia Impuls a Radia Frekvence 1 (mimo okres Liberec). Z RKS Liberec - Ještěd je zajišťováno lokální vysílání soukromé stanice Rádio Proglas a Rádio RCL; z RKS Liberec – Vratislavice je zajišťováno lokální soukromé stanice Rádio Kiss.

A.4b.3 HODNOTY ÚZEMÍ Z HLEDISKA ENERGETIKY, SPOJŮ

- vedení VVN 400 kV, 220 kV, 110 kV, transformovny - území Libereckého kraje je plně pokryto dodávkou elektrické energie
- plynovody VTL - jsou realizovány dostatečné rozvody VTL plynovodů, v Libereckém kraji bylo v r. 2005 plynifikováno 105 obcí, což představuje 48,8% všech obcí

A.4b.4 LIMITY VYUŽITÍ ÚZEMÍ Z HLEDISKA ENERGETIKY, SPOJŮ, TELEKOMUNIKACÍ

Ochranná pásma (OP) elektrických vedení

- OP vedení VVN 400, 220, 110 kV
- OP transformoven

Ochranná pásma (OP) a bezpečnostní pásma (BP) plynárenských zařízení

- OP a BP VTL plynovodů

Ochranná pásma (OP) telekomunikačních zařízení

- OP podzemních telekomunikačních zařízení - dálkové kabely telefonní, telekomunikační, datové
- OP nadzemních telekomunikačních vedení - radioreleové trasy
- radioreleové trasy a ochranná pásma zařízení HZS (viz kapitola B.9 Bezpečnost)

Poznámka: OP radiokomunikačních objektů, OP televizních převaděčů - pro ÚAP obcí

A.4b.5 SOUHRN ZÁMĚRŮ

A.4b.5.1 ELEKTRICKÁ ENERGIE

KORIDORY REPUBLIKOVÉHO VÝZNAMU

- vedení VVN 400 kV, úsek hranice LK - TR Babylon související s výstavbou bloku 660 MW v elektrárně Ledvice (v PÚR ČR, 2006 vymezený koridor republikového významu E10, úkol č. 133 - vedení 400 kV Výchov - Bezděčín - Babylon)

KORIDORY NADMÍSTNÍHO VÝZNAMU

- vedení VVN 110 kV, úsek TR Babylon - hranice LK - (TR Děčín Želenice)
- vedení VVN 110 kV, úsek TR Babylon - TR Česká Lípa Dubice
- vedení VVN 110 kV, úsek TR Babylon - TR Doksy
- vedení VVN 110 kV, úsek TR Babylon - hranice LK - TR Úštěk
- vedení VVN 110 kV, úsek Česká Lípa Sever - TR Nový Bor
- vedení VVN 110 kV, úsek TR Bezděčín - TR Český Dub - TR Noviny pod R.
- vedení VVN 110 kV, úsek TR Bezděčín – Šimonovice
- vedení VVN 110 kV, úsek odbočení ze stav. vedení - TR Jablonec nad Nisou jih
- vedení VVN 110 kV, úsek odbočení ze stav. vedení do TR Železný Brod
- vedení VVN 110 kV, úsek odbočení ze stávajícího vedení do TR Turnov
- vedení VVN 110 kV, úsek TR Nový Bor – hranice LK - TR Varnsdorf, vazby na Šluknovský výběžek, zohlednit požadavek na kabelové vedení, navrhnout jako územní rezervu
- vedení VVN 110 kV, úsek Liberec východ - Liberec Pavlovice, požadavek na kabelové vedení včetně náhrady za stávající transformovnu Liberec Pavlovice
- přeložka vedení VVN 110 kV a VVN 220 kV Stráž pod Ralskem (podmíněno realizací průmyslové zóny Na Americe)

Poznámka: TR - transformovna

PLOCHY NADMÍSTNÍHO VÝZNAMU

- transformovna Jablonec nad Nisou jih
- transformovna Doksy
- transformovna Český Dub
- transformovna Železný Brod
- transformovna Turnov
- transformovna Nový Bor
- transformovna Liberec – Růžodol
- transformovna Liberec - Doubí (průmyslová zóna již realizována)
- transformovna Liberec Pavlovice (náhrada za stávající)

A.4b.5.2ZEMNÍ PLYN**KORIDORY NADMÍSTNÍHO VÝZNAMU**

- VTL plynovod, Zásada - Velké Hamry
- VTL plynovod Šimonovice
- VTL plynovod Bílá
- VTL plynovod Olešnice - Kacanovy .

PLYNOFIKACE OBCÍ BEZ REALIZACE VTL PLYNOVODU

Záměr plynofikace obcí, které si nevyžádají realizaci VTL přípojky, nebo bude VTL přípojka realizována v katastru obce a tím odpadá zřízení energetického koridoru. Jsou to :

- Dlouhý Most, Jeřmanice, Žďárek – okres Liberec
- Bedřichov – okres Jablonec
- Obce Čistá u Horek, Bukovina u Čisté, Horka u Staré Paky, Levínská Olešnice, Studenec, Kruh, Roztoky u Jilemnice, Mříčná – okres Semily je možno plynofikovat ze středotlakého systému, pokrývajících uvedené obce, kde regulační stanice je situována mimo území LK ve Vrchovině u Nové Paky.

A.4b.5.3ZÁSOBOVÁNÍ TEPLEM

Konkrétní požadavky na provedení změn v území - záměry nebyly vzneseny.

A.4b.5.4SPOJE A TELEKOMUNIKACE

Zajištění a rozvoj koridorů a ploch pro systémy elektronických komunikací, sítí pro vysokorychlostní přístup k internetu, doplňování vysílacích radiových sítí pro zemské digitální televizní a rozhlasové vysílání včetně výstavby sítí univerzálního mobilního telekomunikačního systému. (obecný záměr bez průřezu do grafické části).

A.4c ODPADY

A.4c.1 POUŽITÉ PODKLADY

- Koncepce odpadového hospodářství na území Libereckého kraje, ISES s.r.o. Praha, 2002
- Program odpadového hospodářství Libereckého kraje, ISES s.r.o. Praha, 2004
- Výroční zpráva plnění Plánu odpadového hospodářství Libereckého kraje za rok 2005
- Vyhláška MŽP č. 294/2005 Sb., o podmínkách ukládání odpadů na skládky a jejich využívání na povrchu terénu a změně vyhlášky č. 383/2001 Sb., o podrobnostech nakládání s odpady
- podklady KÚLK, <http://maps.kraj-lbc.cz/mapserv/odpady>, 2006
- <http://ceho.vuv.cz>, produkce odpadů z hlediska původu podle odvětvové klasifikace ekonomických činností a kategorie v územním členění na kraje

A.4c.2 STAV A VÝVOJ ÚZEMÍ Z HLEDISKA ODPADŮ

Dle údajů uvedených v následující tabulce bylo v roce 2004 v území vyprodukováno 931 tisíc tun odpadů, z toho 81 tisíc tun nebezpečného (což činí 8,7 % z celkového množství – lze označit za nadprůměrné v porovnání s celorepublikovým průměrem 4,4, %). Ve vztahu k celkové produkci se jedná o relativně menší množství. To je způsobeno zejména nižším zastoupením stavebních odpadů (10,0 %) a odpadů z energetiky (0,2 %) oproti průměru ČR (23,7 %, resp. 13,7%). Naopak velký podíl na celkové produkci mají průmyslové odpady (38,8 % – téměř dvojnásobek průměru ČR), které představují ¾ produkce nebezpečných odpadů v kraji.

Tab.3 Produkce odpadů z hlediska původu podle OKEČ a kategorie, vývoj 2003 - 2005 [t]

Odvětví	2003	2004	2005
Celková produkce [t]	303 174	414 995	528 124
z toho:			
01 Zemědělství, myslivost a související činnosti	4 181	5 432	1 600
02 Lesnictví, těžba dřeva a přidružené činnosti	.	.	25
10 Těžba uhlí, lignitu a rašeliny	-	-	.
14 Těžba a úprava ostatních nerostných surovin	1 718	2 063	2 414
15 Výroba potravin a nápojů	6 282	4 958	3 689
17 Výroba textilií a textilních výrobků	6 155	5 348	3 868
18 Oděvní průmysl, zpracování a barvení kožešin	i.d.	.	.
19 Činění a úprava usní; výroba brašnářských a sedlářských výrobků a obuvi	.	.	26
20 Zprac. dřeva, výroba dřevařských, korkových, proutěných a slaměných výrobků kromě nábytku	2 694	4 224	6 088
21 Výroba vlákniny, papíru a výrobků z papíru	1 496	2 654	3 644
22 Vydavatelství, tisk a reprodukce zvukových a obrazových nahrávek	242	390	464
24 Výroba chemických výrobků	653	643	900
25 Výroba pryžových a plastových produktů	10 908	11 720	161 371
26 Výroba ostatních nekovových minerálních výrobků	42 595	28 212	31 375
27 Výroba základ. kovů a hutních výrobků	9 734	5 784	6 331
28 Výroba kovových konstrukcí a kovodělných výrobků kromě výroby strojů a zařízení	6 263	7 631	10 503
29 Výroba strojů a zařízení pro další výrobu	5 194	12 719	12 914
31 Výroba elektrických strojů a přístrojů	12 660	12 983	15 225
33 Výroba zdravotnických, přesných, optických a časoměrných přístrojů	3 277	249	289
34 Výroba dvoustopých motor. vozidel (kromě motocyklů), přívěsů a návěsů	42 872	51 608	27 375
36 Výroba nábytku; ostatní zpracovatelský průmysl	8 221	8 539	7 707
37 Recyklace druhotných surovin	.	464	4 489
40 Výroba a rozvod elektřiny, plynu a teplé vody	6 224	4 059	5 300
45 Stavebnictví	81 614	104 125	120 724
50 Obchod, opravy motor. vozidel a spotřebního zboží	166	245	301
55 Ubytování a stravování	406	395	337
60 Doprava, skladování a spoje	1 046	14 035	1 199
74 Služby převážně pro podniky	232	.	129
85 Zdravotnictví a sociální péče; veterinární činnosti	1 924	3 135	3 463
90 Odstraňování odpadů; čištění města	26 774	42 416	57 611
93 Ostatní služby	.	.	i.d.

Zdroj: www.czso.cz

Skládky (jev A85)

V oblasti nakládání s odpady je pro území charakteristické nižší zastoupení skládkování (17,1 %) – hlavními skládkami jsou Košťálov, Chotyně a Svěbořice, proti průměru ČR (29,2 %), což je způsobeno především podílem (13,2 %) spalování a termického zneškodnění s využitím tepla (průměr ČR – 2,0 %). Dalšími skládkami provozovanými na území kraje jsou: České dřevařské závody (Frýdlant – Černousy) EKO Volfartice, Kuřivody (ENERGIE Holding, Mimoň), Osečná, ASANO – Liberec (skládka, kompostárna). V Plánu odpadového hospodářství z roku 2004 je uvedeno 11 skládek, včetně skládek pro vlastní potřeby.

Spalovna (jev A86), zařízení na odstraňování nebezpečného odpadu (jev A87)

Nejvýznamnějším subjektem v této oblasti je spalovna komunálního odpadu společnosti TERMIZO, a.s., v Liberci - využití odpadu způsobem obdobným jako paliva nebo jiným způsobem k výrobě energie). Dalšími spalovnami jsou SPL Jablonec nad Nisou, spol. s r.o., (nebezpečný odpad, kapacita 950t/rok), NELI servis, s.r.o., (využití odpadu způsobem obdobným jako paliva nebo jiným způsobem k výrobě energie; spalování nebezpečného odpadu – zdravotnický odpad, kapacita 400t/rok); VIA spol. s r.o. – bioplynová stanice v areálu ČOV (Mimoň v Ralsku; využití odpadu způsobem obdobným jako paliva nebo jiným způsobem k výrobě energie; 1 473 t/rok 2005 – spoluspalování kafilérního tuku), Severočeské vodovody a kanalizace a.s. – ČOV (Liberec; využití odpadu způsobem obdobným jako paliva nebo jiným způsobem k výrobě energie; biologická úprava). Zastoupení využívání odpadů jako druhotné suroviny je poměrně malé – proti průměru ČR poloviční.

Poznámka: rozpor v datech na www. stránkách KÚLK a v Plánu odpadového hospodářství – není přesně uveden zdroj a čas sběru dat a mapovém portálu KÚLK-PLÁN

Zařízení k úpravě odpadů biodegradací funguje v Rynolticích, Lomnici nad Popelkou. V Mimoni (kaly z ČOV), České Lípě, Stráži pod Ralskem (v rámci Diamo, s.p.), Krásné Studánce a Václavicích jsou kompostárny.

V následující tabulce je uveden přehled monitorovaných indikátorů v rámci odpadového hospodářství Libereckého kraje a porovnání jejich vývoje z let 2000/2001 a 2004/2005 podle výroční zprávy plnění POH LK.

Tab.4 Sledování vývoje monitorovaných indikátorů POH LK podle kategorií, porovnání let 2000/2001 a s roky 2004/2005 (t/rok)

Základní indikátor	Jednotka	Rok 2000 *	Rok 2001	Rok 2004	Rok 2005
Celková produkce odpadů	1000 t/rok	369,30	748,53	935,35	1 155,35
Celková produkce ostatních odpadů	1000 t/rok	-	630,30	850,95	636,32
Celková produkce nebezpečných odpadů	1000 t/rok	153,213	118,22	84,40	519,03
Celková produkce odpadů na jednotku HDP	t/1 000 EUR/rok	-	-	-	-
Podíl ostatních odpadů na celkové produkci odpadů	% z cel.prod. odpadů	-	84,21	90,71	55,08
Podíl nebezpečných odpadů na celkové produkci odpadů	% z cel.prod. odpadů	41,52	15,79	9,29	44,92
Produkce odpadu na obyvatele	kg/obyvatel.rok	1191,00	1750,68	2 187,6 3	2 692,93
Produkce nebezpečných odpadů na obyvatele	kg/obyvatel.rok	216,00	276,51	197,39	1 209,78
Podíl využitých odpadů	% z cel.prod. odpadů	-	-	155,78	201,44
Podíl materiálově využitých odpadů	% z cel. prod. odpadů	-	-	143,34	192,61
Podíl energeticky využitých odpadů	% z cel. prod. odpadů	-	-	12,44	8,83
Podíl odpadů odstraněných skládkováním	% z cel.prod. odpadů	-	16,00	16,37	13,74
Podíl odpadů odstraněných jiným uložením	% z cel.prod. odpadů	-	-	-	-
Podíl odpadů odstraněných spalováním	% z cel.prod. odpadů	-	-	0,1	0,06
Podíl nebezpeč. odpadů odstraněných spalováním	% z cel.prod. odpadů	-	-	0,40	0,06
Celková kapacita zařízení pro využívání odpadů	t/rok	-	-	309 457	344 688

Základní indikátor	Jednotka	Rok 2000 *	Rok 2001	Rok 2004	Rok 2005
Celková kapacita zařízení pro materiálové využívání odpadů	t/rok	-	-	165 557	200 788
Celková kapacita zařízení pro energetické využívání odpadů	t/rok	-	-	143 900	143 900
Celková kapacita na spalování odpadů	t/rok	-	-	-	-
Celková kapacita zařízení pro skládkování odpadů	m ³	-	-	2 923 835	5 010 364
Celková kapacita zařízení pro jiné uložení odpadů	m ³	-	-	-	-
Doplňkové indikátory	jednotka	Rok 2000	Rok 2001	Rok 2004	Rok 2005
Množství sběrových míst nebezpečných odpadů	počet	-	-	-	-
Podíl nebezpečných odpadů ze zdravotnictví na celkové produkci odpadů ze zdravotnictví	%	-	-	97,19	93,91
Produkce odděleného sběru komunálních odpadů a obalů	kg/obyvatele.rok	-	-	434,87	397,46
Podíl biologicky rozložitelného komunálního odpadu (BRKO) ukládaného na skládky vzhledem ke srovnávací základně 1995 (100 % - 63 383 t = 148 kg x 428 268 osob)	%	-	-	-	69
Specifické indikátory	jednotka	Rok 2000	Rok 2001	Rok 2004	Rok 2005
Podíl stavebních a demoličních odpadů na celkové produkci odpadů	% z celkové produkce odpadů	28,4	-	18,11	16,70
Podíl využitých stavebních a demoličních odpadů	% ze stavebních a demoličních odpadů	-	-	-	50,52
Podíl stavebních a demoličních odpadů odstraněných skládkováním	% ze stavebních a demoličních odpadů	-	-	15,23	19,72
Podíl stavebních a demoličních odpadů odstraněných jiným uložením	% ze stavebních a demoličních odpadů	-	-	-	-
Celková produkce odpadů s obsahem PCB	t/rok	14,11	-	5,81	1,24
Celková produkce odpadních olejů	t/rok	2 722,45	-	-	814,068
Celková produkce odpadních baterií a akumulátorů	t/rok	370,13	-	788,75	4853,34
Celková produkce kalů z čistíren odpadních vod	t/rok	1 097,64	-	7 857,49	8 212,20
Podíl kalů z produkce čistíren odpadních vod použitých na zemědělské půdě	%	-	-	0	0
Celková produkce odpadů azbestu	t/rok	0,11	-	2 197,36	474,38
Celková produkce autovraků	t/rok	92,30	-	727,41	606,18
Komunální odpady	jednotka	Rok 2000	Rok 2001	Rok 2004	Rok 2005
Celková produkce komunálních odpadů	1000 t/rok	144,59	180,13	197,84	150,75
Podíl na celkové produkci odpadů	% z celkové produkce	39,15	24,00	21,00	13,05
Produkce na obyvatele	kg/obyvatel.rok	294,00	421,30	462,73	307,64
Podíl využitých odpadů	% z celkové produkce	-	-	51,17	67,91
Podíl materiálově využitých odpadů	% z celkové produkce	-	-	2,62	13,89
Podíl energeticky využitých odpadů	% z celkové produkce	-	-	48,55	54,02
Podíl odpadů odstraněných skládkováním	% z celkové produkce	-	28,00	46,87	40,32
Podíl odpadů odstraněných spalováním	% z celkové produkce	-	-	48,55	54,02

Poznámka: * zdroj KOH Libereckého kraje, 10/2002, ISES, s.r.o.

V posledních letech roste podíl tříděného odpadu. Probíhá osvětová kampaň, obce jsou dotovány sběrovými nádobami a coby původci komunálního odpadu začínají zřizovat sběrné dvory vytríděných složek komunálního odpadu (v souladu s požadavky zákona č. 185/2001 Sb., o odpadech). Využití tříděného odpadu závisí na dostupnosti zpracovatelských kapacit.

Významné zařízení (celková projektovaná kapacita 20 000 t/rok) na odstraňování nebezpečného odpadu, konkrétně na sběr, výkup a zpracování chladicích zařízení a ostatního elektrošrotu včetně získávání regulovaných látek, provozuje společnost Praktik Liberec, s.r.o., ve Stráži pod Ralskem.

A.4c.3 HODNOTY ÚZEMÍ Z HLEDISKA ODPADŮ

A.4c.4 LIMITY VYUŽITÍ ÚZEMÍ Z HLEDISKA ODPADŮ

V rámci tématického okruhu technická infrastruktura - odpady nejsou vymezovány limity využití území (z hlediska technické infrastruktury a její ochrany).

Poznámka:

limity využití území u odpadů z pohledu životního prostředí jsou:

- limity (nejvýše přípustné koncentrace škodlivin) pro odpady pro ukládání na různé skupiny skládek
- limity mísitelnosti odpadů ukládaných na skládky
- limity obsahu škodlivin v odpadech využívaných na povrchu terénu
(viz vyhláška MŽP uvedená v podkladech)

A.4c.5 SOUHRN ZÁMĚRŮ

Konkrétní požadavky na provedení změn v území - záměry v rámci tématického okruhu odpady nebyly vzneseny.

